

Universitatea Babeş–Bolyai
Facultate de Litere

Lucrare de disertație

Coordonator științific:
Conf. univ. dr. Tánczos
Vilmos

Absolventă:
Cserei Irma-Hajnalka

Cluj Napoca
2014

**Universitatea Babeş–Bolyai
Facultate de Litere**

Rituri şi naraţiuni ai conversaţiunii adventiştilor în Miercurea-Nirajului

**Coordonator ştiinţific:
Conf. univ. dr. Tánczos
Vilmos**

**Absolventă:
Cserei Irma-Hajnalka**

**Cluj Napoca
2014**

**Babeş–Bolyai Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék**

A megtérés történetei és rítusai a nyárádszeredai adventisták körében

**Témavezető:
dr. Tánczos Vilmos
egyetemi docens**

**Végzős hallgató:
Cserei Irma-Hajnalka**

**Kolozsvár
2014**

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	4
I. Bevezető	5
II. A kutatás	7
III. A felnőttkeresztség kultúrtörténeti háttere	12
IV. Az adventista neoprotestáns közösség	14
1. Az egyház története	14
2. Az egyház teológiai állásfoglalása a keresztségről	15
3. A nyárádszeredai adventista egyházközség	16
V. Az adventista felnőttkeresztség rítusának menete	17
VI. Megtéréstörténetek Nyárádszeredából	20
1. „Én titokban tartottam ezt”. A nem teljesen nyilvános keresztség. (B. Zs. története)	20
2. „Fontos az, hogy szövetségre lépjünk Istennel”. Bizonyágtevés. (Sz. L. története)	23
3. „Most már az én rokonságom között nem vagyok fekete bárány”. Halogatott megtérések. (N. D és N. M. története)	25
4. „Nem voltam felnőve a döntéshez”. Valódi megtérés nélküli keresztség. (Sz. N. története)	28
5. „Én visszakeresztelkedtem, mert éreztem, hogy szükséges nekem.” A másodszori keresztség. (G. Cs. története)	29
VII. A megtéréstörténetek elemzése	32
1. A felnőttkeresztség mint átmeneti rítus	33
1.1. A beavatás, illetve az átmeneti rítusok fázisai	33
1.2. A felnőttkeresztség átmeneti jellege	35
2. Egyházi és népi vallásosság különbségei a felnőttkeresztség rítusára vonatkozóan: forma vagy lényeg	39
3. A vallási konverzióhoz való viszony és az ezt befolyásoló tényezők	41
4. A felnőttkeresztség rítuselemei és a neofiták ezekhez való viszonya	43
4.1. A keresztségi felkészítő	43
4.2. „Tégy bizonysgot hitedről!” A kikérdezés és a hitvallástétel	45
4.3. A felnőttkeresztség szokásrendszerének kódjai	49
VIII. Következtetések	62
Mellékletek	64
Függelék	116
Bibliográfia	130

I. Bevezető

A keresztlő mint az emberi élet egyik fordulópontja gyakran kap helyet a szakirodalmi munkákban, de kevés a témát teljesen és részletesen átfogó munka.¹ Mindez az esetek többségében a gyermekkeresztesésre korlátozódik, amelynek gyakorlata a legrégebbi korokig nyúlik vissza, háttérbe szorítva a felnőttkeresztséggel foglalkozó kutatásokat. Ez a jelenség nem meglepő, ugyanis – bár a keresztség a keresztény egyházba való belépés elengedhetetlen feltétele² – a legtöbb felekezet azonos módon a fiatalkori keresztesztést szorgalmazza, amelynek kultúrtörténeti háttéréről a továbbiakban még szót fogunk ejteni.

A kultúra bizonyos elemei hálás kutatási területnek bizonyulnak, ám az is kérdéssé válhat, mit tekintünk a kultúra részének, és hogy a felnőttkeresztség mennyiben tartozik hozzá. Ezzel a kérdéssel több kutatás is foglalkozott már. Verebélyi Kincső szerint „a kultúra fogalmán (...) az emberek által birtokolt szellemi és anyagi javak összességét értjük, ami alapot ad a társadalmi és szellemi környezet megértéséhez, magyarázatához.”³ A keresztlő, a különböző beavatások szellemi értelemben gazdagítják a bennük résztvevőket, szimbolikus rendszereik is többértű. A szokás különböző magatartások, viselkedésminták és cselekvések összességéként írható le, amely viszonylag rövid idő alatt alakult ki a társadalmi együttélés folyamán, és az különböző közösségekben elfogadottá vált. Ennek okai nem népi folyamatokban keresendők főként, hanem intézményesen megtervezett szimbólumsorok magyarázataként értelmezhetőek.

Jelen dolgozat adventista megtérési narratívákat ír le, illetőleg értelmez, a probléma középpontjába állítva az életmódváltás, valamint a hozzá kapcsolódó rítus kapcsolatát. Ez a vizsgálat azért válik érdekes kutatási területté, mert sem a rítus leírásával, sem a résztvevők ehhez való viszonyával nem foglalkozott még behatóan a néprajz tudomány. Mint ismeretes, a 19. és 20. század környékén a keresztény egyházfelekezetek válságon mentek át, amelynek következtében megalakultak a

¹ Vö. Bárh 2005. 144.

² Uo. 145.

³ Verebélyi 2005. 7.

különböző neoprotestáns felekezetek, és beavatási szertartásként a felnőttkeresztséget kezdték gyakorolni. Ennek okairól bővebben is szót kell majd ejtenünk, előzetesen azonban feltehető, hogy – bár a válság egyik oka az értelmiségnek a népi vallásosságtól való elfordulása volt – egyházi és népi vallásosság igencsak erőteljes jelenléte figyelhető meg az adventista felekezetben is. Mivel az első adventisták a vallást tudatosan szerették volna megélni, és a hitről való elképzeléseiket minden egyes követőjük számára egységesíteni akarták, a két említett vallási megközelítésnek egybe kellene esnie. A törekvések ellenére a dolgozat hipotézise szerint ez nem valósult meg. Mindemellett érdekes szempontnak látszik azt is szemügyre venni, hogyan élik meg a rítus résztvevői a szertartás különböző részeit, mennyiben érzik ezt átmenetnek. A francia Arnold van Genneptől származó *rites de passage* kifejezéssel behatóan foglalkozott a szakirodalom, így könnyen szemügyre vehető az ehhez való viszony is, ám ezen belül a felnőttkeresztség rítuseleminek a megtérésben való közrejátszása is vizsgálhatóvá válik.

II. A kutatás

Mint az ismeretes, az adventista egyház azon felekezetekhez tartozik, amelyek a keresztség felnőtt korban való gyakorlatát szorgalmazzák. Ennek fényében kutatásom is ezen felekezetre irányul: a nyárádszeredai adventista egyház néhány tagjának megtéréstörténeteit a hozzá kapcsolódó felnőttkeresztségi rítus és rítusok fényében vizsgálom. Azért beszélek itt többen számban a rítusokról, mert a szokásesemény néhány mozzanata akár külön szertartásként is értelmezhető. Nem céлом a rítus teljes, összefüggések nélküli szétboncolása: a közösség ezen szertartásának szemrevételezése révén különböző egyéni narratívák elemzésére töreksem, amelynek mentén a szokásesemény belső működésére, a bennük érvényesülő társadalmi kapcsolatokra, valamint a megtérések mikéntjére és a személyes drámákra vonatkozólag is következtetések vonhatóak le. Ez a rítus az egyházhoz való tartozás fő mozgatórugója, éppen ezért az adatközlők hozzá való viszonyulását vizsgálom, azt helyezve előtérbe, milyen külső és belső okok befolyásolták őket a döntés meghozatalában, hogy ehhez a felekezethez csatlakozzanak, illetőleg hogyan értékeli a rítus egyes mozzanatait.

Mivel jómagam is az egyház tagjai közé tartozom, többször is részletes betekintést nyerhettem a szokásesemények menetébe, és résztvevő megfigyelőként írhatom le azt. A *résztvevő megfigyelés* módszere alatt nem a hagyományosan vett antropológiai terminushasználatot értem, ugyanis más szempontból válik szükségessé a használata: beavatottként, liminális személyként magam is részt vettem a rítusban, illetőleg több ilyen eseményen is szemtanú voltam, így külső megfigyelőként is ismerem a szertartás menetét. A rítus minél pontosabb megfigyelésének érdekében a 2007–2013 közötti időszakot választottam a kutatás témájául, és ebből az időszakból kerestem meg az adatközlőket is, akik személyes történeteikbe avattak be megtérésükről, *döntésükről*, illetve a keresztségük napjáról. Az évek meghatározásának két oka van: az egyik, a személyesebb ok, hogy a kutatóként 2007-ben vettem részt keresztelendőként ezen a beavató szertartáson, a másik – az indokoltabb –, a keresztelő lelkész személye, aki ebben a nyolc évben tevékenykedett a település adventista imaházának lelkipásztoraként, így a rítus minden esetben azonos módon zajlott le, egyetlen rítuselem sem változott.

Mint fentebb is szó esett róla, Nyárádszereda a kutatás központi települése, ahol jómagam is felnőttem, és gyermekkorom napjait eltöltöttem. Ilyen értelemben belülről ismerem a kisváros struktúráját, az embereket, hetednapi adventista lévén pedig magát az egyházat is. Ez a tény előnyként szolgált a kutatás menetében, hiszen az emberekkel való beszélgetés eleve természetesen, otthonosan és bizalmasan indult: közeli barátaim, ismerőseim és rokonaim is az adatközlők közé kerültek. A vizsgálat problematikus pontja az anonimitás kérdése, egy adatközlő ugyanis nem kívánta nevét nyilvánosságra hozni. Mint kijelentette, nem a „nagyközönség” véleményétől tart, hanem az ismételt zaklatástól. Az illető személy helyzetéről a későbbiekben bővebben is szó esik majd, az adatközlő kérését tiszteletben tartva azonban, a dolgozatban szereplő nevek mindenikét monogrammal jelölöm pusztán.

A kutató vallási helyzete révén a beszélgetések – amint erről is szó esett – személyes hangvételen, családiasan alakultak, az anonimitás kérdése viszont kissé problematikká tette a vizsgálatot. Az antropológiai és néprajzi kutatásokban mindig fejtörést okoz, hogyan lehetne a vizsgálat szempontjából maximálisan tiszteletben tartani az adatközlők kéréseit, viszont a monogrammok használatával a képekkel való szemléltetés is kérdésesnek tűnhet. A disszertáció keretében igyekeztem szemléltető, ugyanakkor személyi jogokat nem sértő képeket felhasználni, főként az első adatközlőre (B. Zs.) nézve. Mivel a többi adatközlő saját képeket is a rendelkezésemre bocsátott, ezeket szintén felhasználhattam a vizsgálathoz.

A vizsgálat központi magja, Nyárádszereda⁴ Maros megye szívében terül el, a megye központtól, Marosvásárhelytől 18 km távolságra, és mintegy 6000 lakossal rendelkezik. A kisváros többségében református vallású, de ezen kívül – ami a történelmi egyházakat illeti – kisebb létszámban római katolikus és unitárius lakói is vannak. A három nagy történelmi vallásközösségen kívül a Hetednapi Adventista Egyház, az Igazhitű Jehova Tanúi, a Baptista Egyház, valamint az Ortodox egyház képviselteti magát.⁵

A településen feljegyzett, etnográfiai szöveggé formált események és jelenségek, a felnőttkeresztségről szóló narratívák nem tekinthetőek egyedinek,

⁴ A település elhelyezkedéséről lásd: 8. számú *Melléklet*.

⁵ Az adatokat Varga E. Árpád statisztikája szerint közöltem. A számadatokat lásd a 10. számú *Melléklet*ben.

szigetjellegűnek, hiszen az Adventista Egyház ezen rítusa – a vallásközösség szerveződéséből adódóan is – rendkívül egységes a világ különböző pontjain, és pusztán egyes pontjaiban mutatható ki az eltérés. Ilyen jellegű összevetésre jelen kutatásban nem áll módunk, mindössze utalásszerűen említődnek meg az ismert különbségek.

A kutatáshoz forrásként szolgált a témával kapcsolatos szakirodalom, hiszen a keresztséggel, az újjászületéssel, illetve megtérési narratívákkal⁶ már rengeteget foglalkoztak az elmúlt években. A szokásesemény nyárádszeredai változatának bemutatásához több módszert is alkalmaznom kellett: elsődlegesen félig strukturált interjúkat, viszont a résztvevő megfigyelés metódusa is központi szerepet játszott. Ezeket kiegészítendő a gyülekezet dokumentumai, az általam készített videók, valamint a fényképek kaptak a vizsgálódásban helyet. Az elsődleges adatbázist a nyárádszeredai adventistákkal – a jelenlegi lelkésszel, illetőleg hét megkeresztelttel – való (elektronikus formában rögzített, majd ezt követően papírra lejegyzett) beszélgetések, valamint a kutató általi megfigyelések, a gyülekezeti kézikönyvek és nyilvántartások, az Adventista Egyház hivatalos weboldalai adják. A terminushasználatot illetően Arnold van Gennep és Victor Turner munkáinak felhasználása a jellemző, mivel – a felnőttkeresztségre vonatkozóan – rendkívüli fontosságúak a *communitas*, *liminalitás*, illetve a *struktúra* fogalmai. Talán nem merész kijelentés azt állítanunk, hogy az Adventista Egyház harmonikus és egységes működése annak a *communitas*nak köszönhető, amelyet már az első megkereszteltek is átéltek, és amely mind a mai napig kiérezhető az egyház tagjainak megnyilatkozásaiból⁷ is. Az említettekből következik, hogy jelen dolgozat a felnőttkeresztség rítusát beavató szertartásként kezeli.

Az adatközlők ismertetésében a *Mellékletben* található számozott interjúk és jegyzetek nyújtanak segítséget, amelyekben a monogram mellett⁸ a foglalkozás, a keresztség dátuma, az életkoruk a keresztség idején, valamint (esetlegesen) előző vallásuk kap helyet. Mindemellett összesített táblázatban is megtalálhatóak ezek az információk. A beszélgetések lebonyolításakor a dolgozat szempontjából az adatközlők *megtéréstörténete*, illetőleg saját keresztségük lezajlása volt a legfontosabb. Mindebből

⁶ A megtérésről, vallási konverzióról és azzal kapcsolatos narratívák elemzéséről lásd: Demeter 2003. és 2004., Fazakas 2010, Fosztó 2007, Gog 2008, Peti 2012.

⁷ Vö. a nyárádszeredai adventistákkal készített interjúk.

⁸ Az interjúalanyok kérésére a nevük teljes egésze helyett monogramokat használok a dolgozatban. Az anonimitás kérdéséről a későbbiekben bővebben is lesz majd szó.

egyfajta önkép is kialakult, illetőleg az, hogy interjúalanyaim hogyan látják és szeretnék láttatni az adventista közösséget, és miként értelmezik a felnőttkeresztség különböző mozzanatait. A dolgozat végén a *Függelékben* ugyanakkor képek is találhatóak, amelyek szavak nélkül mesélnek az adatközlők által átélt eseményekről. Ezeknek nagy részét magam készítettem, míg néhányat maguk az interjúalanyok bocsátottak rendelkezésemre. A képek közzétekora a felvételt készítő személy neve is szerepel. A hangfelvételeket vágás nélkül Cd-mellékletben csatoltam a dolgozathoz. Az illető lemezen egy – az aláírítás mozzanatait bemutató – rövid videó is található.

Ami a disszertáció szerkesztését illeti, az áttekinthetőség kedvéért lábjegyzeteket alkalmaztam. Az adventista egyházban használatos belső terminusokat, valamint az adatközlőknek a felnőttkeresztségre vonatkozó egyedi, de kifejező megnyilatkozási formáit dőlt betűtípussal szedtem. A kutatásban szereplő biblia könyvekre és az onnan származó idézetekre a protestáns teológiában használatos rövidítésekkel utaltam.⁹

A szabadegyházi közösségekbe „nem lehet beleszületni, hanem felnőttkorban, tudatos döntés alapján a tagjává válni. A tudatos döntést nevezik *megtérésnek*. Ezt az életfordulatot minden esetben megváltozott életvitellel kell igazolni, amely a hívő egész életmódját befolyásolja.”¹⁰ Mivel az adventista egyház is szabadegyházi közösség, tagja csak és kizárólag az lehet, aki a beavató szertartáson – a felnőttkeresztségen – részt vesz, ez az esemény úgy a hivatalos egyházi vallás, mint az oda tartozók és tartozni akarók számára kitüntetett jelentőséggel bír. Éppen ezért fontossá válik annak vizsgálata, hogy az ezen döntést meghozó személyek miként viszonyulnak saját megtérésükhöz, saját életmódbeli változásukhoz, kapcsolatrendszerük megváltozásához, illetőleg a keresztséggel kapcsolatos rítusokhoz. A félig strukturált interjúk szó szerinti lejegyzése mellett tehát az egyéni történetek rövidített bemutatására is sor kerül, feltárva ezekben a személyes drámákat. Ezt követően a Dell Hymes által kidolgozott és javasolt beszélés néprajza elemzési módszer¹¹ segítségével néhány fontosabb szempont mentén a teljes

⁹ A Biblia könyveinek rövidítése.

http://hittan.csodaidok.hu/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=40 (2014-06-24).

¹⁰ Magyar Néprajz. <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/350.html> (2014-04-15).

¹¹ Hymes 1975. 91–146.

narratívák vizsgálatára is sor kerül: átmeneti rítusként való kezeléséről, illetőleg a beavatottaknak a szokásesemény külön elemeihez való viszonyulásáról ejtünk majd szót.

III. A felnőttkeresztség kultúrtörténeti háttere

Az emberi társadalomban egy adott csoporthoz való tartozás feltétele általában valamilyen rítusban való részvétel. A keresztény egyházakban a csatlakozás eszköze a keresztség, amely a tridenti zsinat szerint¹² az összes szentség közül az első helyen áll, sőt mindeniknek az alapját képezi. Mint neoprotestáns felekezet, az adventista egyház is ezt a beavatási formát gyakorolja, és a kutatás erre a szokáseseményre irányul, így elengedhetetlen néhány szót ejtenünk a rítus kultúrtörténeti hátteréről, eredetéről, változatairól.

A keresztelés módja a különböző egyházfelekezetekben egyforma, pusztán némi eltérés mutatható. A rítus kultúrtörténeti háttere szerint a kereszténység alapítója, Jézus Krisztus vezette be a keresztelést, amelyet az első századokig még bő vízben, alámerítéssel gyakoroltak. Erre a ma már zarándokhelyeknek számító ókeresztény templomokban található keresztelő medencék is bizonyítéku szolgálnak¹³, amelyekben két-három felnőtt ember is elférhetett egyszerre.¹⁴ A régészeti leleteken túl ikonográfiai alkotások is tanúsítják a folyóban, medencében való keresztelkedést.¹⁵ A test teljes beáztatását gyakoroló rítusokat az első keresztény katolikus egyházak is szükségesnek tartották, viszont amennyiben nem volt elegendő víz a szertartás ilyen módon való elvégzéséhez, akkor pusztán ráhintették az illetőre a vizet.¹⁶ Innen ered az ikonográfiai kettősség is: folyóvízben áll a liminális, valamint a keresztelő személy, de hintéssel történik meg a beavatás.

A keresztelés helye és ideje ünnepélyes alkalomként realizálódott a különböző egyházakban. Az ókeresztények idejében a templomi keresztelést hangsúlyozták¹⁷, amelyet meghatározott szövegformula kísért: „Ego te baptizo in nomine Partis, et Filiis,

¹² Bárh 2005. 145.

¹³ Lásd: *Függelék* 22. kép.

¹⁴ Erre Amota Lóránt lelkész is hivatkozik: „A Jézus idejében a keresztség, az alámerítéses keresztség volt. Tehát a Jordán vízében mindenki, aki meg akart keresztelkedni, alámerítéssel kereszteltek meg ezeket a személyeket. A tanítványok is ezt gyakorolták. A bizonyítékok mai napig megtalálhatóak az első századokból fennálló templomokból, gyülekezetekből, amik a katolikus közösséghez tartoztak, és tartoznak mai napig, ahol keresztelő medencék vannak. S ezek a keresztelő medencék akkorák, hogy két-három ember is bele tud menni, bele tud állni, amit feltöltöttek vízzel, és alámerítették, víz alá engedték, és így kereszteltek meg a személyt.” Lásd: 1. számú *Melléklet*.

¹⁵ Lásd: *Függelék*, 23. és 24. képek.

¹⁶ Bárh 2005. 154.

¹⁷ Uo. 148.

et Spiritus Sancti. Amen.”¹⁸ A beavatás hosszadalmas ceremóniával járt, „hosszú katekumenátusi idő és az előkészület útját liturgikusan jelző előkészítő szertartások vezettek végül a keresztény beavatás szentségeinek ünnepléséhez”¹⁹, amelyet a későbbi egyházatyák jelentősek lerövidítettek, így az ünnep egyetlen cselekménnyé vált.

Az első rítusok alanyai felnőttek voltak, a középkori gyermekhalandóság megnövekedése miatt viszont az egyház úgy döntött, a születést követően minél hamarabb meg kell a szertartást ejteni, ugyanis „bizonyos nézetek szerint a keresztelés a gyermek életben maradásának feltétele volt és egészséges fejlődését biztosította”²⁰. Ezen túlmenően úgy vélték, a kereszteleetlenül elhunyt személyek nem láthatják meg Istent, és a „kárhozat tüzére kerülnek”.²¹ Azért, hogy ezt elkerülje, különböző törvények bevezetését szorgalmazta az egyház: a születést követő három, majd nyolc napon belüli keresztelést javasolták, illetőleg bizonyos időszakokban meg is büntették azt, aki nem volt hajlandó a rendelkezést betartani.²²

¹⁸ Uo. 153.

¹⁹ *A Katolikus Egyház Katekizmusa*. <http://www.katolikus.hu/katek/kek01210.html#N1> (2014-02-13).

²⁰ Bárh 2005. 146.

²¹ Uo.

²² Uo. 149.

IV. Az adventista neoprotestáns közösség

1. Az egyház története²³

Az adventista neoprotestáns közösség megalakulása a XVIII. század végére, illetőleg a XIX. elejére tehető, forrása pedig az amerikai kontinensen található. Mindenekelőtt azt kell megjegyeznünk, hogy nem szkizmatikus egyházzal beszélünk, hiszen nem vallásalapító szándékkal vált ki valamelyik nagyobb keresztény történelmi egyházból, hanem „egy interkonfesszionális ébredési mozgalomból nőtt egyházzá”²⁴. A William Miller által vezetett Jézus Krisztus második visszajövetelét váró ébredési mozgalom maradványából jött létre. Miller követőinek mozgalma „a Szentírás egyes tételeinek félreértése miatt – csalódással ért véget”, így 1844-ben néhányan újra górcső alá vetették az illető bibliai passzusokat, és 1848-ban elkezdtek egy új egyház szervezeti rendjét kialakítani, „melynek záróeseménye 1863-ban a H. N. Adventista Egyház Generál Konferenciájának a megszervezése volt”.²⁵ Ebben a szervező munkában fontos szerepet vállalt Ellen Gould White, akinek útmutatásait mind a mai napig figyelembe veszi az adventista közösség, de nem tekint rá alapítóként.

A még gyermekcipőben járó egyház hamarosan túllépte Amerikai határait, és az 1880-as években az európai kontinensen is terjedni kezdett: első „hazai” képviselője Michael Czechowsky, eredetileg római katolikus lelkész volt, aki 1857-ben az Egyesült Államokban csatlakozott az adventizmushoz.²⁶ Magyar viszonylatban is főként az angol misszionáriusok tevékenysége a meghatározó. L. R. Conradi egyre sűrűbb látogatásainak köszönhetően az első feljegyzett keresztségi alkalom Kolozsváron történt 1895. május 22-én. Az esemény bensőségességéről az illető lelkész így emlékezik meg: „a mi kedves testvéreinket mindennekefelett megörvendeztette az a tény, hogy május 22-én este volt az első keresztségi ünnepélyünk Magyarországon, mégpedig Kolozsvárott, melyen két lélek

²³ Jelen disszertációnak nem célja az adventista egyház történetét részletesen tárgyalni, mindössze néhány történelmi adat közlését ejtjük meg ezen a ponton. Az egyházzal bővebben Szigeti Jenő készített összefoglaló munkákat. Publikációinak jegyzékét lásd: <http://atf.adventista.hu/?wpdmact=process&did=NTAuaG90bGluaw==> (2014-06-22).

²⁴ Szigeti 1985. 8.

²⁵ Uo.

²⁶ Uo. 9. o.

– egy magyar testvér és egy német testvérnő – temetkezett el az Úrban”²⁷. Ez a két személy név szerint Rottmayer János és lánya, Mária, akiknek missziós munkái a továbbiakban az adventista egyház taglétszámának növekedéséhez vezettek.²⁸

A hetednapis adventisták²⁹ „olyan keresztények, akik Jézus Krisztusra és Bibliára alapozzák hitüket”³⁰ – olvasható a magyarországi közösség Uniójának honlapján, illetve minden egyes állításukat igyekeznek a Szentírás valamelyik passzusa szerint megfogalmazni, igazolni, kijelenteni és kifejezni.

2. Az egyház teológiai állásfoglalása a keresztségről

Az egyház alapvető tétele a Jézusban való hit általi megigazulás, illetve huszonnyolc hitelv, amelynek kiadására Moldován Vilmos összegzése révén³¹ került sor. Egységes szervezet tartja össze híveit, hívei a világ különböző pontjain ugyanazon hitalapelvek szerint épülnek egyházközösségbe. A vallás lényege társadalmi, vagyoni, nemzetiségi és családi rangtól független, Erdélyben például nagyon sok cigány nemzetiségű tagja is van az egyháznak, amely kissé el is mosta az etnikumok közötti éles különbségeket, szimbolikus határokat.³²

Az adventista nézőpont szerint a vallás nem kényszer vagy tudatos szervezés, hiszen létezik egy társadalmi erő, amely ezt szabályozza, és felnőtt korban képes pusztán az ember döntést hozni ebben a kérdésben³³, éppen ezért az egyházba való belépés feltétele is felnőtt kori – Jézus példája révén – alámerítéses keresztség³⁴. Ez a szertartás a világ különböző részein nagyjából azonos módon zajlik le, és a hivatalos álláspont szerint mindössze *forma*, ceremónia, hiszen önmagában a rítus, valamint annak elemei nem hoznak változást a neofita életében.³⁵

²⁷ Uo. 62. o.

²⁸ Simon 2006. 288.

²⁹ Az adventista egyház hivatalos logója és a jelképek magyarázata megtalálható a 10. *Melléklet*ben.

³⁰ *Hetednapis Adventista Egyház Magyar Uniójának Honlapja*.

http://huc.adventista.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26 (2014-01-19).

³¹ Moldován 1995.

³² A témáról bővebben lásd: Gog 2008, valamint Lőrinczi 2012.

³³ Simon 2006. 290.

³⁴ Lásd: *Függelék*, 1. kép.

³⁵ „Ha éppenséggel nem emelném fel a kezemet, és anélkül keresztelném meg, akkor is hivatalos lenne a keresztség. Ha éppenséggel nem fehér ruhába lenne öltözve a személy, hanem egy akármilyen ruhába, ha éppenséggel nem a keresztelőmedencében, hanem kint a folyó partján, és nincsen jelen csak két-három

3. A nyárádszeredai adventista egyházközösség

A nyárádszeredai adventista egyház létrejötte a hivatalosítás időpontjához vezeti a kutatót vissza. A *mozgalom* Nyárádszereda környéként indult el, Amota Lóránt elmondása szerint Torboszló és Magyarós nevű településeken „a legrégebbi időkre emlékeznek vissza, hogy ott az advent hitet elfogadták és gyakorolták. Ez az 1900-as évek köré tehető.”³⁶ Mivel Magyarós a nyárádszeredai járásbíróshoz tartozott közigazgatásilag, az ott élő néhány adventista ott folyamodott engedélyért 1927-ben. A visszaemlékezések szerint a járásbíró jóváhagyta a kérést abban az esetben, ha Nyárádszeredában is létesítenek egy adventista közösséget. Éppen ezért az advent közösség először papíron született meg tagság nélkül Nyárádszeredában, és idővel aztán tagjai is lettek.”³⁷ Az első keresztségi rítusra 1929-ben került sor, Molnárné vett részt a beavató szertartáson, és bár magánszemélyek házáinál tartották az istentiszteleteket, lassan növekedett a közösség száma is. Az 1940-es években körülbelül 20–30 tagot számlált a gyülekezet. Az 1949-ben vásárolt telekre 1951-ben építettek imaházat, ahol azóta is zajlanak az istentiszteletek, és természetesen a keresztségi szertartások is, amelyek jelen dolgozat szempontjából különleges fontosságúak. Az egyházhoz tartozó személyek szintén kitüntetett figyelemmel fordulnak az imaház felé, ahol saját beavatásuk megtörtént, és a rítust meghatározónak érzik saját megtérésükben is.

személy, akkor is érvényes a keresztség.” A *forma* és a *lényeg* különbségéről bővebben is beszél Amota Lóránt a vele készített interjúban. Lásd: 1. számú *Melléklet*.

³⁶ Uo.

³⁷ Uo.

V. Az adventista felnőttkeresztség rítusának menete

A felnőttkeresztség egy egynapos ünnep, szokás, amelynek a megtörténtét hosszas (több hónaptól egy évig terjedő³⁸) előkészületi fázis, az ún. *keresztségi felkészítő*³⁹ előzi meg. Az eseményre az érdeklődők maguk jelentkeznek, néha viszont a lelkész általi felhívásra válaszolva kérik a felkészítést. Ez az időszak a kereszttelendők számára igencsak nagy fontossággal bír, hiszen ekkor sajátítják el az adventista egyház írásba foglalt *hitalapelveit*. A tanulás rendkívül sok bibliaiszöveg megtanulásával, illetve 28 alapelv átbeszélésével, megértésével, elmagyarázásával jár együtt. Ennek vezetésével és lebonyolításával általában a közösség lelkésze foglalkozik, akinek a szerepét különböző okokból kifolyólag a gyülekezet valamely vezető tagja (elsődlegesen a presbiter) is átvállalhatja, amennyiben erre a prédikátortól, illetőleg a helyi egyházterület vezetőségétől⁴⁰ felhatalmazást kap.

A tanulási fázist követően az úgynevezett *kikérdezés*re kerül sor, amely általában a keresztség előtti péntek estén, esetleg az előtte levő hét valamely napján zajlik a gyülekezet bizottságának jelenlétében, és amelynek során a felkészítő alatt tanultakat kéri számon a vezetőség a kereszttelendőktől (bibliaiszövegek, alapelvek stb.). A bizottságban való szereplés után a kereszttelendőknek az illető gyülekezet tagjai előtt is *bizonyosságot kell tenniük hitükről*. Ez a vallástétel a lelkész által feltett kérdésekre⁴¹ való igennel vagy nemmel való válaszolást jelenti.

A keresztség konkrét aktusa péntek este, szombat délután vagy vasárnap délelőtt szokott megtörténni. A kereszttelendők már az istentisztelet megkezdése előtt fehér (ritkábban vörös) színű egyenruhát öltenek, és a szószék előtt előre elkészített székeken

³⁸ Amota Lóránt, nyárádszeredai adventista lelkész elmondása alapján. Lásd: 1. számú *Melléklet*.

³⁹ Nem hivatalosan *barátkozók órájának* is szokták nevezni olykor, mivel a keresztségre készülöket (*kereszttelendők*) *barátkozókként* is emlegetik néha.

⁴⁰ Az adventista egyház szerveződése szerint a következő hierarchiát tartja szem előtt: gyülekezet (helyi szintű) – kerület (több egymáshoz területileg közel fekvő helység gyülekezetei) – egyházterület (kerületek összessége, amely több megyét is magába foglal) – unió (országos szerveződés) – divízió (kontinensek szerinti szerveződés) – generál konferencia (világszintű szervezet).

⁴¹ „A gyülekezetben alapvető hitpontokat érintünk. *Elfogadod-e, hogy például az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten, ők hárman egyek, ők az ember alkotója, ők a mi teremtetők?* Erre igennel válaszolnak. *Elfogadod-e azt, hogy a szombat az a nap, amit Isten nyugalomnapnak rendelt el?* Erre is igennel válaszol.” (részlet az Amota Lóránttal való beszélgetésből, lásd: 1. számú *Melléklet*)

foglalnak helyet.⁴² Az alámerítés előtt sorrendileg kötött ünnepélyre kerül sor, amelyet a lelkész és az erre felkért személyek szószékre való felvonulása indít, majd ezt követi a közös éneklés, illetve a szószékről elhangzó ima. Ezek után a rítushoz illő költemények és énekek hangzanak el először a hallgatók, majd a keresztelendők részéről, később pedig a lelkész közvetíti a keresztségi prédikációt⁴³. Az igehirdetés befejeztével a prédikátor a keresztelendők elé áll, felolvas számukra egy bibliaszöveget, letérdelnek, és meghallgatják a lelkész érettük elhangzó imáját.⁴⁴ A gyülekezet többi tagja az ima alatt állva marad.

Az alámerítés mozzanata⁴⁵ előre megszervezetten zajlik: először a nők, majd a férfiak sétálnak be egyenként a keresztelő medencébe. A keresztelendők a lelkész elé állnak a vízben, ameddig az egy rituális szöveget⁴⁶ mond el a kezét az illető feje fölé tartva⁴⁷, majd alámeríti őt. Amint felbukkan a víz alól, a gyülekezet kórusa vezetésével a jelenlevők közösen énekelnek⁴⁸. A medence szélén az adott keresztelendőt egy *diakónus* várja egy száraz lepedővel a kezében, és kikíséri őt a mellékhelyiségbe, ahol átöltözhet.⁴⁹ Amíg az összes megkeresztelt átöltözik, a gyülekezet kórusa énekel⁵⁰ a témához illő énekeket. Miután a megkereszteltek ismét helyet foglaltak, újból énekek és szavatelok hangzanak el, majd ezt követően a közösen elénekelt befejező ének és ima zárja az istentiszteletet.

Az istentisztelet végeztével az imaház udvarán (rossz idő esetén egy mellékteremben) a tagok és vendégek virággal köszönhetik az újonnan megkeresztelteket, és esetlegesen megajándékozhatják őket egy vallásos tartalmú könyvvel, CD-vel, mindemellett a család és barátok számára a megkereszteltek ebédet

⁴² Lásd: *Függelék*, 2. kép.

⁴³ Lásd: *Függelék*, 3–8. képek.

⁴⁴ Lásd: *Függelék*, 9. kép.

⁴⁵ Az alámerítésről, illetve a körülötte zajló emlékezetes momentumokról lásd: a Cd-n mellékelt rövid videó.

⁴⁶ „Az áldáskérés, áldásmondás a medencében, amikor elmondjuk azt, hogy *A te hited vallomása alapján megkeresztelünk az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.*” (részlet az Amota Lóránttal való beszélgetésből)

⁴⁷ Lásd: *Függelék*, 10. kép.

⁴⁸ A kutató saját megfigyelései alapján Erdély-szerte a *Halleluja* című ének a gyakori. Lásd: 7. számú *Melléklet*.

⁴⁹ Lásd: *Függelék*, 11. kép.

⁵⁰ Lásd: *Függelék*, 12. kép.

(vagy vacsorát) szerveznek.⁵¹ Fontos momentumnak számít a rokonokkal és ismerősökkel való közös fényképkészítés is.⁵²

Az alámerítést követően a megkereszteltek nem válnak automatikusan a közösség tagjaivá, ennek hivatalos kimondása előtt ugyanis az úgynevezett *tagfelvétel*re kerül sor. Ez az esemény általában a keresztséget követő szombaton, ritkábban rögtön az alámerítés aktusa után történik meg. A lelkész és a diakónus sorra kezét fogják a megkereszteltekkel, elmondva a köszöntési szöveget – mely egy személyre szabott igeverset is tartalmaz –, illetve átadva nekik a keresztségi oklevelet, egy virágcsokrot, illetve egy könyvajándékot. Ettől a perctől kezdve a megkereszteltek hivatalosan is taggá válnak, Úrvacsorát vehetnek, és szavazati joggal rendelkeznek.

⁵¹ Lásd: *Függelék*, 16. kép.

⁵² Lásd: *Függelék*, 13–15. képek.

VI. Megtéréstörténetek Nyárádszeredából

Jelen dolgozat a megtérés és az ebben közrejátszódo rítusok kapcsolatával foglalkozik. Az adventista közösséghez való tartozás legfontosabb kritériuma a felnőttkeresztség beavató szertartásában való részvétel, így a hivatalos, egyházi vallásosság szerint is szoros kapcsolatban áll a megtéréssel. Néhány megkeresztelt személlyel erről beszélgetve azonban ez a kapcsolat teljesen más megvilágításban tűnt fel. A személyes drámák, amelyek hosszas vívódáson át vezettek a keresztségig, mind-mind egyéni életutat mutatnak, és külön is vizsgálhatóak.

A tény, hogy kutatóként magam is az egyház megkeresztelt tagja vagyok, megkönnyítette a vizsgálódást. Az interjúalanyok szívesen beszéltek a keresztségük napjáról, a megtérésükről, az ezzel kapcsolatos akadályokról, nehézségekről, megoldásokról, személyes problémákról, mivel mindannyian ismertek már. Ugyanakkor az is fontos szempont, hogy a megtérésnek eme rítusára örömmel emlékeznek vissza a megkereszteltek, és boldogan frissítik fel az események menetét. Éppen ezért az elkövetkezendőkben hat adatközlő történetének bemutatására kerül sor, amelyekben a beavató rítus jelenti a fordulópontot az egyén életében.⁵³ Ezekből a narratívákból kiderül, mennyire elengedhetetlen nem csak formaként és szimbólumként tekinteni a rítusra, hiszen az ezt átélő személyek konkrét élethelyzetként emlékeznek rá vissza. Az adatközlők kérését tiszteletben tartva monogramokat használok a teljes nevek helyett.⁵⁴

1. „Én titokban tartottam ezt”. A nem teljesen nyilvános keresztség.⁵⁵ (B. Zs. története)

A felnőttkeresztség egyik fontos velejárója, hogy nyilvánosság előtt zajlik, itt viszont valamiféle, a teljes nyitottságot kizáró jelenség tanúi lehetünk. B. Zs. 32 éves, háztartásbeli nő, férjezett, és jelenleg másfél éves fiát neveli, akinek a keresztségére 2007. június 24-én, vasárnap délután került sor. Ezt a napot ő teljes *győzelemként* élte

⁵³ Az interjúalanyok adatainak összefoglaló táblázatát lásd: 9. számú *Melléklet*.

⁵⁴ Valójában az első adatközlő, B. Zs. ragaszkodott az anonimitáshoz, ebből kifolyólag egységesítettem az adatközlőket, és mindannyiukra monogrammal utalok. B. Zs. személyes indokairól lásd: 2. számú *Melléklet*.

⁵⁵ Az ebben a részben szereplő idézetek a B. Zs.-vel folytatott beszélgetésből származnak. Lásd: 2. számú *Melléklet*.

meg, hiszen végre *dönteni* tudott: „Amikor kijöttem a vízből, mintha leesett volna rólam valami. És ezt szó szerint értem.” Az interjú ezen kívül még rengeteg érdekes mozzanatot ragad meg, a történet drámaisága viszont az után derült ki, miután az adatközlő kérésére a hangrögzítőt kikapcsoltam, így a későbbiekben az elmondás alapján készítettem jegyzeteket, amelyeket a dolgozat végén szintén közöltem. A kikapcsolás miéért is fontos szempont a megtérésre és a rítusra vonatkozólag, hiszen az adatközlő hét év távlatából is fél attól, hogy volt barátja – aki erőteljesen ellenezte keresztségét – ismét *zaklatni* kezdi őt.

A történet B. Zs. gyerekkorával indul, hiszen adventista családban született. Elmondása szerint ugyanúgy nőtt fel, mint bármelyik más gyerek, de a környezet szemével más életmódot folytattak: „A vallást úgy éltük meg, ahogy tanultuk, vagy ahogy olvastuk a Bibliában.” Ifjúkorba érve egyfajta váltás következett be életében, hiszen 2000 és 2004 között Nagyváradra költözött, ahol egyetemi tanulmányait folytatta. Itt eltávolodott az adventista vallástól, mindez viszont annak köszönhető, hogy változtatni akart az életén, és így más vallások is *csábították* őt. Az egyetemi tanulmányait követően hazaköltözött, és ismét rendszeresen járni kezdett a gyülekezetbe, azonban interneten keresztül megismert egy másik megyében élő katolikus férfit, akivel egyre közelebb kerültek egymáshoz. Első találkozásuk után úgy döntöttek, párkapcsolatot kezdenek egymással. B. Zs. két éven keresztül fontolgatta a megkeresztelkedés gondolatát, de barátja erőteljesen ellenezte ezt a lépést, mivel nem akarta, hogy kedvese *egy szektába keresztelkedjen be*. Idővel arra is fény derült, hogy a férfi már sok-sok éve nem jár templomba, és *majdnem ateista*.

2007. februárjában B. Zs. a barátja tiltása ellenére elkezdett a *barátkozók órájára* járni, és a hitalapelveket tanulmányozni. Mindezt a férfi előtt *természetesen* titokban tartotta, nehogy az meggátolja valamilyen módon, és így készült a keresztség napjára: „biztos megakadályozta volna valamilyen formában. Vagy szakítás, vagy valami más, vagy veszekedés, és én nem akartam ezt a lelki hangulatot vagy állapotot.” Áprilisban a férfi egy családi összejövetel miatt Nyárádszeredába érkezett, de az egész nap folyamán ellenségesen viselkedett B. Zs. adventista rokonaival, és szinte senkivel sem beszélgetett. Később ki is nyilvánította negatív véleményét az ünnepség vallásos vonatkozásaival kapcsolatban. Mivel kapcsolatukban már a házasság is szóba került, ezért ez rendkívül

érzékenyen érintette B. Zs.-t. A keresztség alkalma közeledtével az adatközlő rendkívül ideges volt, és folyton attól tartott, hogy barátja mindenképpen tudomást szerez az eseményről, a döntéséről, és meggátolja a lépés megtételében. A keresztség napján az ismerősök és barátok közül sokan megjelentek a nyárádszeredai imaházban, és mind örültek B. Zs. megtérésének, ő viszont az alámerítés pillanatáig rettegett a gondolattól, hogy barátja közbelép. A gyülekezet előtti kikérdezésen szintén nyugtalanság vett rajta erőt, mert szembe kellett néznie bizonyos kérdésekkel. A kérdésre, hogy „Ígéred, hogy adventista felekezetű férfival vagy nővel kötsz majd házasságot?” – elmondása szerint – a lehető leghalkabban válaszolt, és bár kórusban kellett *igent* mondani, úgy érezte magát, mint aki nem tudott felnőni a döntéshez. Amikor a rítus végén a lelkész kiemelte őt a vízből, az győzelem érzete vett rajta erőt: legyőzte saját magát és a volt életét.

A keresztséget követő napokban B. Zs. telefonon keresztül bevallotta barátjának, hogy megkeresztelkedett, amire a férfi ellenségesen reagált. A problémák megoldása érdekében egy lelkész javaslatára két hónapos szünetet tartottak: ez idő alatt nem kereshették egymást. A két hónap leteltével a nő csomagot kapott, amelyben a férfi Bibliához fűzött negatív megjegyzései kaptak helyet. Az adatközlő elmondása szerint ez több doboznyi szöveget jelent. A férfi életében először kiolvasta Bibliát, mindezt azért, hogy észérvekkel meggyőzze B. Zs.-t döntése helytelen voltáról. Mivel a lány hajthatatlan maradt, néhány hét elteltével felkerült az internetre egy hosszú elektronikus levél, amelyet a lány minden ismerőse megkapott. Ebben a férfi *feltette az egész kapcsolatukat* az internetre, és a világ elé tárta annak bensőséges vonatkozásait.

Az októberi Úrvacsora osztás előtti péntek este B. Zs. elment a lelkészhez, és közölte vele, hogy ő nem tudott eleget tenni annak, amit az adventista egyház elvár tőle, elmesélt neki mindent a kapcsolatról, és kérte, hogy zárják ki a közösségből: „Azt a húsz percet, amíg én otthonról elértem az imaházig, senkinek nem kívánom. Tudtam, hogy vétettem, és vállalnom kell a felelősséget érte.” A lelkész megnyugtatta őt, hogy ha a keresztséget követően már nem találkozott a férfival, és a kapcsolat mindössze beszélgetés szintjén működött, akkor nem vétkezett, hiszen mindezt ott hagyta a medence vizében. B. Zs. azon az Úrvacsora osztáson nem kívánt *részesülni Krisztus testében és vérében*⁵⁶, de sikerült megszakítani a kapcsolatot a férfival, és többé nem találkozott vagy

⁵⁶ Ezzel a terminussal illetik az adventista egyházban az úrvacsorai kovásztalan kenyeret és a mustot.

beszért vele. Mostanra már feledésbe merültek ezek az események, az adatközlő viszont még ma is tart attól, hogy valamikor ismét előkerül a férfi, és mindenki tudni fog a múltjáról.

2. „Fontos az, hogy szövetségre lépünk Istennel”. Bizonyágtevés.⁵⁷ (Sz. L. története)

A megtérés folyamata és az ebben közrejátszó rítusok szövetségként is definiálhatóak, és a most bemutatott narratívából kiderül, hogy ez a megkereszteltek számára evidenciaként érvényesül. Sz. L. 25 éves férfi, egészségügyi asszisztensként dolgozik, mivel szeret „embereknek segíteni, és akik bajban vannak”. Ezáltal érzi magát teljes embernek, és mint a hangszalagon is rögzített interjúból is kiderül, elégedett *hitéletével, illetőleg vallási meggyőződésével*. A keresztségére 2009. július 26-án, vasárnap kerül sor, mivel 20 éves korára érezte úgy, hogy a Bibliából olvasottak és a tanítások segítségével *felelősséget tud vállalni* tetteiért.⁵⁸ Személyes dráma az ő esetében nem történt, viszont elmondása szerint mindenki számára felmerül a kérdés, hogy „hova válasszon, hogy az életben hogy döntsön”, és ez a szituáció ő esetében is fennállt. Azon gondolkodott, a barátaihoz alkalmazkodjon-e inkább, vagy próbáljon *megmaradni* az édesanyja által mutatott út szerint. A keresztség akadályairól általános értelemben beszélt pusztán: ha valaki nincs eléggé felkészülve rá, vagy nem elég érett, nem tudja teljesíteni, amiket olvas a Bibliából, és amit Isten elvár tőle, vagy még *kikívánczik* „kipróbálni egy pár extrém dolgot”, akkor nincs értelme a döntésének. „De ez nem volt nekem” – mesélte a férfi.

A szülői minta az anyai szerepben mutatkozik meg erőteljesen (református apjáról szinte nem is ejt szót), aki akkoriban kezdett gyülekezetbe járni, amikor Sz. L. 5–6 éves volt: „Úgymond nekünk nem voltak ilyen nagy, hogy mondjam, mesés könyveink. Nekünk igazából a biblia történetek voltak előtérben, s hogyha egy kicsit időnk volt, úgy szabadidő, játék után, anyum tanított meg bibliaszövegekre, akkor bibliai történeteket mesélt. (...) Úgyhogy így elég bibliai nevelést kaptam.”

⁵⁷ Sz. L. beszámolója alapján. Lásd: 3. számú *Melléklet*.

⁵⁸ Sz. L. aláírásáról lásd: *Függelék*, 17. kép.

Sz. L. élete egyik legszebb pillanataként emlékszik vissza a keresztségére. *Lámpaláza és gyomoridege* volt, „hogya ez valójában most mit is jelent, vagy mit is hozhat.” Mindezt ő pozitív stresszként értékelte, valami jó várásának az érzéseként. Külön megköszönte a lehetőséget, hogy ő erről beszélhet, hiszen így bizonyosságot is tehet hitéről, ugyanakkor felelevenítheti az eseményeket, amelyeket a *szürke hétköznapot beárnyékolnak*. A keresztséggel kapcsolatos első emlékei a szövetségkötés, a megtérés közösségi jellegére mutat rá, hiszen a testvérével együtt vett részt a szertartáson, közös barátai mellett, akik velük „egy szintű emberek, egyszerű emberek”, és akikkel hasonlítanak egymásra. A *hittanórán*, a kikérdezésen ez a tény családi hangulatot teremtett, így bátrabban kérdeztek rá még nem teljesen világos hittételi részletekre, vagy arra, *amiben még kételkedtek*. Az adatközlő az olvasás mozzanatát emelte ki ezen a ponton, amely a vallási életben való előrehaladás legfontosabb eszköze, és őt is ez motiválta legfőképp a keresztség mellett való döntésben.

A gyülekezet előtti kikérdezést természetes nyugalommal élte át Sz. L., hiszen mind olyan kérdések hangoztak el, amelyek alátámasztották a hitét. Két példát is említett, a tőle kérdezettek közül: hiszi-e, hogy teste a Szentlélek temploma, és azt megőrzi-e a káros szokásoktól, dohányzástól, alkoholtól, valamint hisz-e a Szentháromságban. „Lehet, hogy volt, amelyiknél megdobbant a szívem, de most így nem jut eszembe” – zárta le a kérdéskört.

Az aláírásról beszélve a rítus képi mivolta került előtérbe, ezt kiemelve mesélt róla az adatközlő. Számára felejthetetlen élmény volt látni, ahogy a kereszttelendő belépett a medencébe, derékig ért neki a víz, és háttal állt a lelkésznek. A prédikátor átkarolta őt, elmondta, hogy „megkereszteltem téged az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében”, majd *egy enyhe mozdulattal hátrabillentette*, „esetleg annak, akinek kellett, annak befogta az orrát, s egészen a víz alá”. Mindez egy pillanat alatt történik, de ez a szövetségkötés lényege – érvelt az adatközlő.

A keresztsége napján kellemes meglepetések érték, hiszen rengeteg barát és ismerős eljött, hogy tanúja legyen az eseménynek. Ezek a személyek *felköszöntötték* egy szál virággal, és elmondták a *buzdításokat, bátorításokat*: „Hogya idáig könnyebb volt az életem, s akkor most lesz nehezebb. Minél többet kell olvasni. Ha eddig fél órát olvastam a Bibliát, akkor most egy órát kell olvasni a Bibliát. Akkor most kezdődnek meg a

kísértések, most fog dolgozni a Sátán, most fogja támadni az én életemet, mert látja, hogy Istenhez próbálok közeledni.” Az egyházi szertartást követően ünnepi ebédre került sor, amelyen a barátok ismét kifejezték örömüket Sz. L. döntése iránt. Minden jó hangulatban telt el, és boldogság volt számára ezt felidézni.

3. „Most már az én rokonságom között nem vagyok fekete bárány”. Halogatott megtérések.⁵⁹ (N. D és N. M. története)

Az adventista egyházban a felnőttkeresztség rítusában akár kétszer is részesülhet ugyanazon személy⁶⁰, nem egyszeri és kizárólagos szokásesemény ez. N. D. és N. M. nyugdíjas házaspár, akik 27 éve élnek törvényes kapcsolatban együtt, az ő megtéréstörténetük a közös döntésről és az ismerősi kör befolyásáról szól.

N. D. 63 éves, N. M. két évvel fiatalabb nála. A keresztségük 2013. június 29-én, szombaton zajlott két másik férfi társaságában.⁶¹ N. M. adventista családban született és nőtt fel, és hajadon lányként már egyszer megkeresztelkedett, mivel *Isten családjába* akart tartozni ő is. Az élet azonban közbeszólt, és az első házassága alkalmával kizárták őt, mert a férjjelölt nem volt adventista vallású. A nő mindezt mosolyogva meséli, hiszen már régen történt események ezek, azóta sok víz lefolyt már a Nyárádon. Az élet folyamán valahogy *elsodródott*, de sosem volt hajlandó *másik* egyházfelekezethez tartozni: „mert tudtam, hogy nekem itt a helyem. Csak valahogy, emberi gyarlóság folytán eltolódott egy kicsit az újrakeresztelkedés.”

N. D. – feleségével ellentétben – református családban született, de már serdülőkorában szembesült az adventista vallással, lévén, hogy szülei 14 éves korában, 1963-ban megkeresztelkedtek. Elmondása szerint konfirmálni is készült már, de erre nem került sor a szülei döntése miatt. Ő viszont ezt egyáltalán nem bánja, mert neki is tetszett az imaházban, és egyébként is, amerre a szülei mentek, arra kellett nekik is menniük. 1969-ig rendszeresen járt imaházba, *vezette* az ifjakat, imaórákat tartott számukra hét közben, és szavalóként részt vett különböző evangélizációs sorozatokon. Az említett évben azonban változás következett be életébe: szakiskolába ment Nagyaenyedre, ahol

⁵⁹ Ebben a részben két személy – egy házaspár – narratívája kerül lejegyzése. A teljes interjú szövege a 4. számú *Melléklet*ben található.

⁶⁰ Amota Lóránt elmondása alapján. Lásd: 1. számú *Melléklet*.

⁶¹ Lásd: *Függelék*, 18–19. képek.

belekerült „a bűnnek a tengerébe”. Mindenfélét kipróbált a cigarettától az alkoholig, és nagy *szoknyavadász* hírében is állt. Később szülőföldjére visszakerülve folyton kellemetlenül érezte magát a rokonai körében, hiszen testvérei mind adventisták voltak, ő volt a fekete bárány. Hamarabb is gondolt ő már a keresztségre, de barátai és ivócimborái, kicsapongó életkedve, illetőleg az a tény, hogy mesterként 83 *női személlyel* kellett együtt dolgoznia, visszatartották a döntéstől. A nőkkel nehezebb együtt dolgozni, így nyugdíjba vonulása előtt nem tudott visszatérni a *jó útra*. A keresztséget tehát már évek óta halogatták, de az évente megszervezett sorozatos előadásokra rendszeresen eljártak. A férfi testvére a keresztségük előtti két évben már eljutatta hozzájuk a leckéket⁶², olvasták a Bibliát, a *Nagy küzdelem*⁶³ című könyvet: „Szóval nem volt nekünk újdonság az, hogy megtérjünk.” (N. M.). Rengeteget imádkoztak azért, hogy *küldje Isten a Szentlelkét*, és változtassa meg az ember „belső részit, szívét, gondolatait, s különösen a száját, mert az embernek a legnagyobb problémája a szájával van.” (N. D.). A(z előre hozott) nyugdíjba vonulás könnyített egy kissé az életmódváltáson, mert „már az ember, hogy idősebbre került, hát már a gondolat fordított, hogy hát ez az élet nem jó.” (N. D.).

A beavató szertartás napjára emlékezetes napként tekint a házaspár vissza, hiszen már otthonról másként öltöztek fel, és később az imaházban fehér ruhát öltöttek. A teljes rokonság összecsendült az eseményre, „mert ugyé, ők mind adventisták vótak” (N. D.). Az imaház tele volt, üres ülőhely aligha akadt, és a szertartás, amelyet a lelkész, Józsa Zoltán tartott, is különleges alkalomként van számon tartva: az átöltözés, az imádkozás, az alámerítés. N. M. rendkívül pontosan emlékszik vissza a részletekre: arra, hogy ki szavalt, hogy mit kérdeztek tőlük a bizottság előtt, sőt, hogy ki tette fel a különböző kérdéseket. Elszomorodik, ha arra gondol, hogy pont M. S. kérte számon ismereteiket a halottak állapotára vonatkozólag, és néhány hónapra rá autóbalesetben elhunyt. A kikérdezés maga a kisteremben⁶⁴ zajlott, az ott összegyűltek pedig egyöntetűen *leszavazták* a tagságban való részesülést, jóváhagyták a keresztséget. N. D. úgy gondolja,

⁶² A *Bibliatanulmányok* cím alatt negyedévente megjelenő könyvecskét *szombatiskolai leckeként* is szokták emlegetni. Minden negyedévben egy nagyobb téma köré szervezve hétre lebontott *leckéket* kell az adventistáknak átvenniük, Bibliaszövegeket és magyarázatokat elolvasniuk, kérdésekre válaszolniuk. Szombaton délelőtt külön alkalom van arra, hogy a hét folyamán tanulmányozott témát csoportokban megbeszéljék.

⁶³ Az adventista egyház történetével, jelenével és jövőjével foglalkozó könyv, mely már több ízben kiadásra került. Szerzője Ellen Gould White.

⁶⁴ Az imaház melléktermét, ahol bizottsági gyűléseket is tartanak, szokták *kisteremként* emlegetni.

ő azért nem emlékszik vissza annyi részletre, mert fiatalkorában sok alkoholt fogyasztott, és naponta több doboz cigarettát elszívott. A fiatalkorában tanult vallással kapcsolatos ismereteket és tapasztalatokat viszont tökéletes pontossággal tudja felidézni, mivel akkoriban lányszű gyerek volt. A gyülekezet előtti kikérdezésen „mindenkitől megkérdezték, hogy elfogadod-e Jézus Krisztust személyes Megváltódnak. S ez volt fontos, hogy mindenki saját maga vállalja fel, hogy ő elfogadja Megváltónak az Úr Jézust.” (N. M.). N. D. elmondása szerint a kikérdezés⁶⁵ ugyanúgy zajlott, mint a református felekezetűek esetében a konfirmálásban, csak éppen itt más volt a téma. A lelkésszel előre megbeszélték, ki milyen kérdést fog kapni, nehogy a gyülekezet előtt rossz legyen a válasz.⁶⁶

A házaspár a beszélgetés folyamán többször is visszatért arra, hogy mennyire különlegesnek érezték magukat a keresztség napján. Mindenki körülrajongta őket, fényképezték és filmezték őket. „Az ember egy kicsit úgy érezte magát, hogy minthogyha fennebb vóna, (...) mint aki nézők. Mert hát engemet ünnepeltek.” (N. D.). A prédikáló szavait nem tudták felidézni az adatközlők, de olyan „megható volt, hogy már még az embernek majdnem könnyet varázsolt a szemibe egyféleképpen, s másféleképpen örömet is.” (N. D.). Ezután mindenkinek külön-külön egy-egy Bibliaszöveget olvastak fel. A feleség lépett be először a medencébe, a férje csak őt követően, így végig nézhette, amint a nőt alámerítik. Ezt látva Jézus keresztsége jutott eszébe, és az a felhívás, hogy minden embernek meg kell kereszteszkednie, ha üdvözülni akar. Amikor a nő kijött a vízből, a kórus énekelt számára: *Halld, ó, bűnös, halljad ezt, Jézus a karjára vesz.*⁶⁷

A szertartást követően az ismerősök, barátok és rokonok köszöntötték az adatközlőket, akik hirtelen nem tudták, mihez kezdjenek ezzel a hirtelen jött

⁶⁵ A gyülekezet előtti kikérdezésről lásd: *Függelék*, 20. kép.

⁶⁶ N. D. emlékei itt összemosódnak látszanak, hiszen a gyülekezet előtti kikérdezésen *igennel* kell válaszolni pusztán, viszonyulni kell az elmondott kijelentéshez, nem pedig információt visszaadni. A tévesztés oka az lehet, hogy néhány mondattal előtte még a református konfirmálásról beszélt, illetőleg arról, hogy milyen jó volt a tekintetes asszonyhoz járnai hittanórára egy-egy szelet mézes kenyérért cserébe. A történetek egymással való felcserélése és egybemosása gyakori jelenség az entográfiai szövegekben, és ezzel már több kutatás is foglalkozott. „Minden történetnek megvan az a képessége, hogy az olvasó (vagy hallgató) fejében egy másik, új történetet hozzon létre, hogy megismételjen vagy felcseréljen egy korábbi történetet.” Clifford 1997. 153.

⁶⁷ N. M. emlékeit tiszteletben tartva lejegyeztem az ének címét, a nyárádszeredai adventista egyházközség azonban a keresztség alkalmával minden alkalommal a *Halleluja* című dalt énekli, amikor a megkeresztelt kijön a vízből (lásd: 7. *Melléklet*.) A nő által említett ének szintén elhangozhatott a szertartás alkalmával (lévén, hogy a kórus többször is énekelt), viszont a rítus egy másik pontján.

népszerűséggel, a sok csokorral és jó kívánsággal. Az eseményt a család körében egy ünnepi ebéd keretében folytatták.

4. „Nem voltam felnőve a döntéshez”. Valódi megtérés nélküli keresztség.⁶⁸ (Sz. N. története)

Az adventista felnőttkeresztség az egyház hivatalos álláspontja szerint a közösséghez való csatlakozási forma, mely önmagában nem hoz változást az ember életében: a rítus pusztán külső jegy.⁶⁹ Az ötödik adatközlő személyes drámája is ezt igazolja, viszont problematikus is teszi egyben ezt a kérdéskört⁷⁰. Sz. N., 23 éves férfi, építkezésben dolgozik, illetőleg az otthoni állattartásban segít be. Az ő esetében – elmondása szerint – nem történt meg az a megtérés, amire ő várt a keresztség alkalmával, viszont pont ebben rejlik elégedetlensége, amit abban is kifejez, hogy még a keresztsége dátumára sem emlékszik. Közös en eldöntöttük, hogy valamikor 2009-ben történhetett.⁷¹

Félig adventista családban nőtt fel, az édesanyja révén járt el már kisgyerekként is az imaházba. Édesapja nem igazán törődött a családdal, bár elviekben a család eltartása végett utazott külföldre dolgozni. Tizenennyolc évig volt távol, évente kétszer érkezett haza, így nem vállalt aktív szerepet a gyerekek nevelésében. Sz. N. szerint mindez annak a rovására írható, hogy neki sem voltak *normális szülei*: az édesanyja korán meghalt, édesapja pedig az alkoholba menekült a problémák elől. Az adatközlő hiányolta az apjával való kapcsolatot: „Édesapámnak mindegy volt, ha fejre álltunk volna, szinte az is mindegy lett volna. (...) Pedig mondják a szomszédok is, hogy nem ilyen volt, sokkal rosszabb volt régebb, s hogy mennyire kellene örvendjünk, hogy megváltozott ennyire is, amennyire most megvan.”

Ami a keresztséget illeti, Sz. N.-t egy különleges tapasztalat vezette a döntéshez.⁷² Mivel állattartással is foglalkoznak, egyik este kiment a ló után. Augusztus volt, jó meleg, ő pedig az egyik szénaboglyának nekidőlve a csillagos eget kezdte vizsgálni, és

⁶⁸ Az Sz. N.-nel készített interjú teljes szövege megtalálható az 5. számú *Melléklet*ben.

⁶⁹ Amota Lóránt elmondása alapján. Lásd: 1. számú *Melléklet*.

⁷⁰ Erre a szempontra a dolgozat egy későbbi pontján visszatérünk majd. Lásd: *Egyházi és népi vallásosság különbségei a felnőttkeresztségre vonatkozóan* című fejezet.

⁷¹ Sz. N. aláírásáról lásd: *Függelék*, 20. kép.

⁷² Sorin Gog kutatásában a megkérdezett románok szintén tapasztalatok révén megtörtént konverzióról beszélnek (pl. valaki tanúja volt egy csodának vagy természetfeletti gyógyulásnak). Gog 2008. 66.

azt mondta magában, „Isten, hogyha létezel, akkor most legyen egy hullócsillag az égen. S nem telt egy olyan két-három másodperc, és nem egy, hanem kettő.” Ez után még több hasonló tapasztalaton átmént, amelyek mind arra ösztönözték, hogy megkeresztelkedjen: például nem volt pénzük, és egy ima hatására nem sokkal később pont egy olyan könyvet nyitottak ki, amibe valamikor korábban belehelyeztek egy bankjegyet. Akkoriban többet is olvasott⁷³ és tanulmányozott, mint most.

A keresztség napján egy kissé ideges volt az eseményeket illetően, de valójában ez jó érzés volt. Arra gondolt, hogy így juthat majd Isten országába. Boldog volt aznap, de elmondása szerint nagyon nehéz felidézni, hogy mi is történt, mivel a keresztséget követő egy-két hónapon belül elmúlt a fellángolás: „Lehet, hogy még nem kellett volna megkeresztelkedjek, mert vannak olyan bűneim, amikbe esek vissza.” Mivel a keresztség alkalmával fogadásokat is tett – külön kiemelte a trágár szavaktól való óvakodást –, és ezeket nem tudta teljes mértékben teljesíteni, folyamatosan lelkiismeret furdalást érez. Az esetek többségében ugyan sikerül visszafojtania a kerülendő szavakat, „de az a baj, hogy ha az ember már magában megmondta, mind olyan, mintha már kimondta volna”. Az életének drámája tehát az, hogy próbál a keresztségéhez, megkeresztelt állapotához méltóan élni, és minden alkalommal elkeseredik, ha ez nem sikerül tökéletesen.⁷⁴

5. „Én visszakeresztelkedtem, mert éreztem, hogy szükséges nekem.”⁷⁵ A másodszori keresztség. (G. Cs. története)

A keresztény egyházakban a szentségek felvétele csak egyszer történhet meg, ebből kifolyólag ugyanaz az ember ugyanazon a felekezeten belül nem vehet részt kétszer is a keresztség rítusában. Ezzel szembemenően az adventista egyházban kétszer is beavatódhat valaki, ahogyan ez G. Cs. esetében is történt.⁷⁶

⁷³ Az olvasás itt a vallásos tárgyú könyvek olvasására utal.

⁷⁴ A vallásosság hiányának a megfigyelését más kutatók is hangsúlyozták már. „A vallásosság közvetlenül meg nem figyelhető jelenség, és kutatóként olyan viselkedésformák, attitűdök megfigyelésére kell törekednünk, amelyek a vallásosság meglétére vagy hiányára utalnak.” Szántó Jánosra hivatkozik Fazakas 2012. 11.

⁷⁵ A G. Cs.-vel készített interjú teljes szövege megtalálható a 6. számú *Mellékletben*.

⁷⁶ Az adventista egyház hivatalos álláspontja szerint minden kizárást alapos kivizsgálás, az érintett fél vagy felek felszólítása, és a probléma megoldásának kieszközlése előz meg. Amennyiben semmilyen változás nem történik, kihúzzák az illető nevét a tagok névsorából. Bizonyos idő elteltével, hogyha az adott probléma mégis megoldódott, és az illető ismét tag szeretne lenni, lehetősége adódik rá. A kihágástól függően két módja van ennek: hogyha szándékosan vétett, és alapvető hitpontot hágott át (paráznság,

G. Cs. három gyerekes családfő, aki 49 évesen már háromszoros nagyapa. 1996 óta látogatja az adventista istentiszteleteket, és '99-ben esett át feleségével együtt az első beavatásán. Elmondása szerint nem mások biztatására vagy valamilyen sorozatos előadás nyomán döntöttek a keresztség mellett, hanem a Biblia olvasása folytán⁷⁷. Kiskorában ugyan járt néhányszor a gyülekezetben a szüleivel, és a rokoni körében is volt egy adventista nő, aki beszélt neki vallásáról, de a hölgy fiatalon meghalt, és a szüleit sem érdekelte a hit, így néhány ismerőstől hallott még olykor-olykor a Bibliáról.

A '99-es keresztsége alkalmával 17-en keresztelkedtek meg: 16 cigány nemzetiségű – G. Cs.-t is beleértve – és egy magyar fiú. Örömteljes alkalom volt ez, bár ő már hamarabb is döntött volna. Az 1996 és 1999 közötti három évben azért nem jelentkezett a beavató szertartásra, mert az írni-olvasni nem tudó feleségének lassabban ment a tanulás, és vele egyszerre szeretett volna *szövetséget kötni a Jóistennel*. A cigány nemzetiség egyáltalán nem gátolta meg ebben, hiszen „az advent egyház az, ami bármilyen nemzetiséget befogad. Nagyon szeretik és tisztelik egymást, és nincs az, hogy nemzeti vagy formai vagy ilyesmi, nincs gyűlölet.” A férfi örömmel mesél arról családtagként kezelték őt az egyházban.⁷⁸

G. Cs. személyes drámája 2009-ben következett be, amikor kizárták őt az adventista egyház tagjainak sorából. Ennek oka a *rossz cigány hagyományokból* ered, amelyek ellent mondanak a felekezet alapelveinek. G. Cs. egyik fia egy 16 éves lányt vett el feleségül, és az új házaspárt a saját házába költöztette annak ellenére, hogy azok sem egyházi, sem polgári szertartáson nem vettek részt. Ennek következtében megszegte a keresztségkor tett egyik ígéretét. Az egyház először csak felszólította őt a probléma megoldására, ám néhány hónap együttélés után a lány szülei úgy döntöttek, elválasztják egymástól a fiatalokat. Az adventista egyház a válás egyetlen okaként a megcsalást fogadja el, így G. Cs. kizárásra került. Számára ez „nagyon rossz érzés volt”, hiszen

kiskorú házassága, lopás stb.), akkor szükséges az újabb keresztelezés, hogyha viszont csak elhidegült az egyháztól (pl. hosszú ideig nem látogatta a gyülekezetet), akkor a hitalapelvek kikérdezésével és egy újabb hitvallástétellel ismét taggá válhat. (Részlet az Amota Lóránttal készített interjúból) Bővebben lásd: 1. számú *Melléklet*.

⁷⁷ „A Bibliát mikor kezdtem olvasni, rájöttem sok mindenre, hogy az adventista egyházban gyakorolják ezeket a hitalapelveket.” (G. Cs.)

⁷⁸ A neoprotestáns egyházat internacionális jellegével több kutató is foglalkozott már, a cigány - magyar kapcsolatok feltárásának óriási szakirodalma van, a jelen disszertáció keretében viszont nem áll módunkban ezzel a kérdéssel foglalkozni. Az identitásproblémákról és a csoportok integrálódásáról bővebben lásd: Lőrinczi 2012, Fosztó 2007.

tagsága idején tisztségei voltak a nyárádszeredai közösségben, amelyeket a kizárással elveszített. Ennek ellenére nem hibáztatja az egyházat, sőt úgy gondolja, a cigány hagyományokon kellene változtatni, „nem az Isten egyházán és az Ő törvényén”. A kizárást követően már szeretett volna újra csatlakozni az egyházhoz, de meg kellett várnia, hogy *rendeződjenek a dolgok*. A válást követően a fia ismét megnősült, de ez a lány is kiskorú volt még, így meg kellett várnia, amíg betölti a 18 évet. Ebben az időszakban rendszeresen látogatta a gyülekezetet, betartotta az adventista elveket. Mindezt egyrészt a *Jóistennek* való tetszés miatt tette, másrészt az imaházban is *elvárták* ezt tőle⁷⁹.

G. Cs. újrakeresztelkedése 2013-ban történt meg.⁸⁰ Bár az első keresztsége is híven él emlékezetében, a második aláírásában *biztosabb* volt.⁸¹ Négyen keresztelkedtek ezúttal, és a kis gyomorideget leszámítva felszabadultan vettek részt a szertartáson. A gyülekezeti kikérdezésen sem volt nehéz válaszolni, „mert ugye felkészítő van, és nagyon jól megtaníták az embert, és kihangsúlyozzák tehát, hogy miért. Az embernek benne marad az a tanítás. Gondolom, a Szentlélek munkája ez.”

⁷⁹ „El is várták ők is, és bátorítottak, hogy ne maradjunk el, mert ők is nagyon szerettek, s aztat akarták, hogy ne maradjunk el a Jóistentől.” (G. Cs.)

⁸⁰ Lásd: *Függelék*, 28. kép.

⁸¹ „Most már a másodikban biztosabb vagyok, mert most már az Úr kezében vagyok megint.” (G. Cs.)

VII. A megtéréstörténetek elemzése

Az antropológusok és nyelvészek közös vizsgálati területe minden kétséget kizárólag a nyelv. A két tudományág ilyen szintű közös nevezőre hozására többen kísérletet tettek már, akik igyekeztek a nyelv szociális szerepét vizsgálni hasznosítható és kevésbé következetes eredményekkel egyaránt.⁸² Dell Hathaway Hymes volt az, aki az eddigi kutatásokat továbbgondolva és a különböző nézőpontokat egyesítve létrehozta a *beszélés néprajza* elnevezésű elemzési módszert, melyben a nyelv szemantikai és pragmatikai aspektusait egyaránt vizsgálta. Ő volt az, aki rávilágított, hogy a beszédegységeket, a szókincset és a különböző jelentéseket mindig az adott viselkedési helyzet szerint lehet és kell értelmezni, mivel „a beszéd kognitív funkciója nem minden vagy semmi jellegű, hanem a *mi(t)*, *hol* és *mikor* függvénye.”⁸³

Az a tény, hogy a megkereszteltek elkezdtek beszélni a keresztségükhöz kapcsolódó rítusokról, új keretet ad a szokásesemények, és új beszédeseményt is teremt.⁸⁴ Az interjú formális jellegét nyilvánvalóan teljesen kiküszöbölni nem lehet, de a kutató és az adatközlők közti személyes viszony az őszinte beszélgetés típusához közelíti, így több beszédaktust is tömörít a társalgás során elmondott tréfáktól kezdve, az idézetmondáson át egészen a magánbeszélgetésekig⁸⁵. A beszélés révén az interjúalanyok részben vázolják a keresztség eseményének szerkezetét, ugyanakkor kontextusba is helyezik azt. Az általuk használt beszédmódok⁸⁶ a szóbeli közlésben nyilvánulnak meg elsőként, de ennek elengedhetetlen velejárója a mimika és a hanghordozás, amely legtöbbször a szavaknál is többet árul el. Mindemellett azt is számításba kell vennünk, hogy ezek *visszaemlékezések*, amelyeket a megrendítő sorsesemények hatására a jelen szempontjából értelmeznek az adatközlők újra.⁸⁷ Mivel több megkeresztelt is elmondta saját történetét, ezért az elkövetkezendőkben néhány szempont mentén a beszélés révén kibontakozó narratívák vizsgálatára kerül sor.

⁸² Bővebben lásd: Hymes 1973. 488–499.

⁸³ Hymes 1975. 109.

⁸⁴ Peter Stromberg szerint a megtéréstörténetek (*conversion narrative*) nem csak beszámolók bizonyos múltbéli eseményekről, hanem a megtérés konstitutív részei, amelyek a morális személy önképének alakításában is szerepet játszanak. Stromberget idézi Fosztó 2007. 27.

⁸⁵ Hymes 2001. 480.

⁸⁶ A beszéd megnyilvánulási formáiról bővebben lásd: Hymes 2001. 474.

⁸⁷ Fazakas 2010. 8.

A vizsgálat több – egymással összefüggő – szempont mentén fog haladni, amelyben a felnőttkeresztségre vonatkozó fontosabb megnyilvánulások vethetőek górcső alá. Elsőként a szokásesemény átmeneti rítusként való értelmezéséről esik szó, és arra keressük a választ, mennyiben érzik át a neofiták a van gennepi értelemben vett rítés de passage három fázisát. Ezt követően a rítusra vonatkozó egyházi és népi vallásosság közötti különbségeket, majd a megkeresztelteknek a vallási konverzióhoz való viszonyát vizsgáljuk meg. Az utolsó, de legnagyobb szempont a felnőttkeresztség különböző rítuselemeinek a neofiták szempontjából történő átfogó elemzése. Ennek keretében a keresztségi felkészítőről, a kikérdezésről és hitvallástételről, valamint a szokásesemény rendszerének különböző kódjairól lesz szó: személyek és szerepek a rítusban, rituális szöveghasználat, a rítus akusztikus kódjai, a vizuális és tárgyi kódok, valamint a rituális öltözet, a kinezikus kódok, illetve a tér- és időkezelés kerülnek terítékre.

1. A felnőttkeresztség mint átmeneti rítus

Az átmeneti rítusok vizsgálatának óriási irodalma van, a néprajztudományban jól ismert kutatási területnek számít. Jelen disszertáció arra is választ próbál keresni, hogy az adventista felnőttkeresztséget mennyiben tekinthető átmeneti szertartásnak. A vizsgálódás fő szempontjait az adatközlőkkel készített interjúk adják meg.

1.1. A beavatás, illetve az átmeneti rítusok fázisai

Az alcímben jelölt kifejezés - *átmeneti rítus* - a francia nyelvből tükörfordított terminus, amelyet *rites de passage*-ként Arnold van Gennep honosított meg,⁸⁸ és amelyek általában az emberi élet fontos átmeneteihez kapcsolódnak, „a hely, állapot, társadalmi helyzet és életkor összes változását”⁸⁹ kísérik: a gyermek születését, a felnőtté válást (avatást), a lakodalmat, a temetést stb. A van gennepi elgondolás szerint az átmeneti rítusokon belül három fő fázis különböztethető meg: elkülönülés, marginalitás, illetve egyesülés fázisa. Ezt a sort a beavatás misztériuma jellemzi, hiszen első lépésben a beavatandó leválik, eltávolodik régi státuszától, elszakad addigi kulturális állapotától,

⁸⁸ Magyar Néprajzi Lexikon. <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/index.html> (2014-01-19).

⁸⁹ Turner 2002. 107.

majd belép egy ismeretlen közegbe, amelyet a liminalitás jellemez. Ezt követően beteljesedik az átmenet, és a szubjektum *neofitává* válik (gör. neofita 'újonnan nőtt'), *beavatottá* (lat. initiare 'kezdeni'), *noviciusszá* (lat. novus 'új, friss'), és – általában egy magasabb státuszban – visszatér a társadalmi struktúrába.⁹⁰ „Az átmeneti rítusokra azért van szükség, hogy megkönnyítsék az egyéni életben beálló kríziseket, melyeket a változás idéz elő, a hirtelen átmenetet lassítsák s kész közösségi formákat, szerepeket bocsátanak az egyén rendelkezésére.”⁹¹

Arnold van Gennep nyomán több kutató is megkísérelte az átmeneti rítusok behatóbb tanulmányozását. Az egyik ilyen – dolgozatunk szempontjából mérvadó – antropológus az angol Victor Turner, akinek munkássága négy fő gondolatra épül: (1) a rituális jelentések a társadalmi jelentések kódolt megfelelői, (2) ezek a rituális kódok jelentős hatást gyakorolnak az emberek gondolkodására, magatartására és viselkedésére, (3) emiatt bizonyos cselekvések ismétlődő minták szerint zajlanak le, mintegy „társadalmi drámát” alkotva, illetve (4) ennek a drámának az ún. liminális fázisa során az emberek átléphetik a társadalmuk által számukra előírt korlátokat.⁹² Már ebből a négy, egymással összefüggő kutatási csomópontból is kitűnik, hogy Turner a van gennepi átmeneti rítusok fázisai közül a másodikkal foglalkozott mélyebbre hatóan, azt állítván, hogy valójában a liminális fázis (vö. lat. *limen* 'küszöb') adja meg az átmenetiséget, amikor az egyénnek nincs teljes értékű státusza. Ez a liminális állapot hozza létre a turneri értelemben vett *communitast*, amely az ideális kultúra eszménye, az „édeni társadalom”⁹³ egyfajta képe, és amelyet a szubjektumnak az új státusz felvétele előtt mindenképpen meg kell tapasztalnia. A különböző társadalmi struktúrákat ez a fajta átélt, megélt *communitas* határozza meg és irányítja.

Az átmeneti rítusok során a *personae liminalis* ('küszöbemberek') helyzete kettős, előző státuszukkal nem rendelkeznek már, de még az újat sem kapták meg. Bizonytalan a helyzetük, a szerepük, ezért a liminalitást gyakran kapcsolják össze a halállal és az anyaméhbeli állapottal, illetőleg az érintett személyeket szörnyként, kevés ruhával,

⁹⁰ Turner 1974. 676.

⁹¹ *Magyar Néprajzi Lexikon.* . <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/index.html> (2014-01-19).

⁹² Bővebben lásd: Bohannon – Glazer 1974. 673.

⁹³ Uo. 674.

esetleg eltorzítva ábrázolják.⁹⁴ A beavatandók között nagyszerűen érvényesül a *communitas*, amely közösségvállalást jelent, valamint az egymás iránti bajtársi és egalitárius érzések táplálását, amelyek révén „a rang és státus világi különbségei eltűnnek vagy homogenizálódnak”⁹⁵.

Az elkülönülés fázisa szimbolikus viselkedésre utal, amely az elszakadást jelzi a kulturális állapottól. Turner úgy véli⁹⁶, annyira titokzatos ez a marginális helyzet, hogy a *cunicularis* (lat. *cunicular* 'alagút') jelző megfelelőbben kifejezhetné a misztikus sötétséget, amely a szubjektumokat övezi. Ilyenkor a világi megkülönböztetések ideiglenesen felfüggesztődnek, és az egyének megtapasztalhatják a *communitas*-t, a paradicsomi, időtlen, örökkévaló állapotot. A „tisztá” *communitas* érdekében a rítus keretében a rang külső jegyeit is megszüntetik: ennek elsődleges módja az öltözet egyszerűsítése, esetleg teljes kiküszöbölése, esetleg a körmök és a haj megnövelése, amely révén a természetességet próbálják visszaadni. A különböző társadalmi struktúrákban az öltözet és viselkedési szabályok általában a nemek közötti különbséget is hangsúlyozzák, a liminális állapotban viszont a *communitas* „csökkeneti látszik azokat” az egyforma ruházat révén.⁹⁷

1.2. A felnőttkeresztség átmeneti jellege

Az átmeneti rítusok leírása nagymértékben emlékeztet bennünket az adventista egyházban lezajló felnőttkeresztségi szokáseményre, amely a közösségbe való belépésnek elsődleges feltétele. Victor Turner is megjegyzi, hogy a vallástörténet újabb és újabb mozgalmait, kisegyházait mindig a *communitas* érdekeit helyezték előtérbe a struktúrával szemben, azt állítva, hogy „a világvallások, amelyekről ők leszakadtak, teljesen strukturálódtak és elvilágiasodtak, így üres formává váltak”⁹⁸. Az adventista közösségben is észrevehető ez a fajta törekvés, és – bár nem valamelyik keresztény történelmi egyház utódja – a bajtársi együttérzés és közösségvállalás érvényesül benne a turneri értelemben vett strukturálódással szemben. A G. Cs.-vel készített intejúból is

⁹⁴ Lásd: Turner fotója a ndembu gyerekekről. *Függelék*, 25. kép.

⁹⁵ Turner 2002. 108.

⁹⁶ Turner 1974. 676.

⁹⁷ Uo. 690. o.

⁹⁸ Uo. 707. o.

kiérezhető ez a fajta ideális társadalmi elképzelés, hiszen elmondása szerint keresztségével új családot kapott, és fiaként kezelte minden adventista tag.⁹⁹ A közönség a keresztelendők mozdulatait leste a keresztség rítusa alatt is, *körülrajongták* őket (N. M.). Ennek köszönhető a felekezet internacionális jellege is, amelyről már a fentiekben szó esett. G. Cs. identitása az adventista egyházban tapasztalt *communitas* és a saját önértelmezése alapján alakult, ugyanis „az egyén a társadalom különböző elvárásai és saját önértelmezése közötti térben mozog, e kettő egymásra hatásából teremti meg identifikációját.”¹⁰⁰

A *communitas* ilyen jellegű vallási szimbólumainak sokasága mind fellelhető a keresztség rítusának Nyárádszeredában gyakorolt változatában, a liminális személyek ugyanis nem pusztán ismétlődő cselekvésmintaként tekintenek a szokáseseményre. Első látásra legszembeütőbb az egységes, leegyszerűsített öltözet, amely révén úgy a rangok és társadalmi státuszok közötti különbségek elmosódnak.¹⁰¹ A nemek között lévő diszkrepancia ebben az öltözetben is szembeütő a nők által viselt kendő révén – ennek viszont ismét a Biblia lapjain található egyik tanítás az oka.¹⁰² A fehér színű ruha szimbolikusságára a dolgozat későbbi pontjain még visszatérünk, viszont a *communitas*ra, a paradicsomi állapotra, az (eredendően) büntelenségre való célzások mind-mind a turneri megállapítások vizsgálatunk témájához való kapcsolódási pontjaira utalnak.

Az átmeneti rítusok liminális fázisát általában a halállal, temetéssel, illetőleg anyaméhbeli állapottal szokás kapcsolatba hozni, amely a keresztségre nézve szintén felmerül, mivel „az ember *bele*-hal a természetbe, hogy újjászülessen *belőle*”¹⁰³. Már a Szentírás lapjain is *újjászületésként* realizálódik a kereszténnyé válás, amikor Jézus

⁹⁹ Lásd: 6. számú *Melléklet*.

¹⁰⁰ Lőrinczi 2012. 30.

¹⁰¹ Lásd: *Függelék*, 2. kép.

¹⁰² „Ha az asszony nem fedi be fejét, nyiretkezzék meg, hogy ha pedig éktelen dolog asszonynak megnyiretkezni, vagy megberetváltatni, fedezze be az ő fejét. (...) Magatokban ítéljétek meg: illendő dolog-e asszonynak fedetlen fővel imádni az Istent.” (I. Kor. 11, 5-6. 13.) Az a tény, hogy a nemek közötti különbségek nem tűnnek el teljesen (vö. a nők mennek be általában először a medencébe az alámerítés miatt), nem eredményezi a felnőttkeresztség átmeneti rítusként való értelmezésének hibás voltát. Mindössze az derül ki ebből, hogy a rítus szabályait is teljességgel a Bibliában található írások, illetőleg azoknak értelmezései alakítják.

¹⁰³ Turner 1974. 695.

Krisztus Nikodémussal, a zsidó előljáróval az üdvözülés módjairól elmélkedik¹⁰⁴, de a későbbi keresztények is minduntalan így utalnak vissza rá¹⁰⁵, így ez a metafora általános érvényűvé válik. Az ujjászületés az adatközlők narratíváiban is gyakorta előforduló motívum, amely mellett az *ó ember* és az *új ember* kifejezések használatosak.¹⁰⁶

Az adventista neoprotestáns egyház felnőttkeresztségi rítusában jól elkülöníthető a van gennapi átmeneti rítusok három fázisa. Amikor az egyén úgy dönt, hogy a közösség aktív tagjává szeretne válni¹⁰⁷, szimbolikusan elhatárolódik addigi státuszától. Azzal, hogy elkezd a barátok órájára járni – ahogyan beszélgetésekben hallani, „készül a keresztségre” –, az elkülönülés fázisába kerül. Keresztelés előtt állóként G. Cs. narratívájából is kicseng a fázis átérzése. Bár kutatóként én nem tettem fel a kérdést, úgy vélte meg kell magyarázni, miért tartott az ő esetében az átmeneti rítus első fázisa ilyen hosszú ideig: „Tehát azért vártam annyit, három évet, mert a feleségem, mivel nem tudott olvasni s írni, ő meg akarta jobban ismerni a hitalapelveket, és azért egy kicsit vártam utána.”¹⁰⁸ Az avatandók előtt ebben az időszakban feltárul a hagyományos tudás útja, hiszen tanítóik hosszan tanítják őket. A keresztelendők óráját kijárva, az egyház tanítételeit, az új életstílust, az új nézeteket, valamint az új világkép elfogadva, és az ún. bizottsági, illetve nyilvános kikérdezésen is átesve, marginális állapotba kerül, a liminalitás fogja jellemezni. B. Zs. drámája ezt hivatott igazolni, akit a barátja előtt titokban tartott alámerítése előtti percekben a teljes izgatottság és félelem jellemzett.¹⁰⁹ A fázis kettősségét és küszöbjellegét a *rettegés* (a barátja megjelenésétől), valamint a *győzni akarás* expresszivitása is kifejezi az említett adatközlőnél. Már nincs a régi státuszának birtokában, már nem csak készülődik a keresztségre, hanem ott áll a küszöbén, mintegy belépve a turneri „alagútba”, a misztikus sötétségbe, státusznélküliségbe. Ezen a ponton éri a legtöbb beavató gesztus a hat liminális személyt: itt kell a szimbolikus öltözetet

¹⁰⁴ Vö. Jn. 3, 1-21.

¹⁰⁵ „Alypius is elhatározta, hogy velem együtt újjászületik a keresztségben.” *Szent Ágoston Vallomásai*. <http://mek.niif.hu/04100/04187/04187.htm#136> (2013-11-17).

¹⁰⁶ „Mert igazából mit is jelent a keresztség bibliai szemszögből? Az ó embert hátrahagyjuk, mármint a régi természetünket, s a fehér ruha előremutat az új emberre, mikor kijövünk a vízből.” (Részlet Sz. L. narratívájából, lásd: 3. számú *Melléklet*)

¹⁰⁷ Fontos kihangsúlyoznunk ezt, hiszen az adventista egyházban a nem megkereszteltek is szerepet vállalnak (ifjúsági csoportok, kórusok, istentiszteleteken való részvétel), de pusztán a keresztség utáni tagfelvételt követően számítanak aktív tagoknak, akik aztán szavazati joggal is rendelkeznek, és beleszólhatnak a közösség életének alakulásába.

¹⁰⁸ Részlet a G. Cs.-vel készített interjúból. 6. számú *Melléklet*.

¹⁰⁹ Lásd: 2. számú *Melléklet*.

viselniük, itt kell a bensőséges ünnepélyen részt venniük, itt kell majd alámerítkezniük, itt tapasztalják meg az igazi communitast, amely ezentúl az adventista közösségben őket is érinteni fogja. Ez az ünnepély a beavatandókról szól, a keresztelendők állnak a középpontjában, a közösség és közönség minden megmozdulása őket veszi célba.¹¹⁰ Az ún. tagfelvétel révén az immáron beavatottak átlépnek a rités de passage harmadik fázisába: új, az előzőhöz képest magasabb státuszt kapnak, az egyház elfogadott tagjává válnak. A beavatás célja pedig éppen ez: „a beavatandó alany vallási és társadalmi státuszának gyökeres módosítása. Filozófia nyelven szólva: a beavatás a létezés mikéntjének ontológiai megváltoztatásával egyenértékű.”¹¹¹ A rítus ezen fázisa „egy ajtó egy nagy terembe, vagy egy nagy épületbe úgymond, hogyha ezt átvitt értelemben vesszük.”¹¹²

Mircea Eliade a beavatások kapcsán három nagy kategóriáról beszél:¹¹³ (1) a csoport minden tagja számára kötelező rítusok, (2) titkos társaságokba való egyéni vagy kis csoportos beavatások, valamint (3) egyéni beavatás valamilyen magasabb rendű vallási státusz elérése céljából. Az adventista keresztség eseménye Eliade típusai közül a másodikat, illetve a harmadikat érinti: kis csoportos beavatásról beszélhetünk¹¹⁴, amely a keresztelendőket egy zártabb közösség rendszerébe vezeti be. A rítus ugyanakkor az adventista háttérrel rendelkezők számára még nyilvánvalóbban a magasabb státusz eléréséről szól. Az adventista családban felnövő gyerekek az adatközlők szerint bizonyos értelemben az egyházhoz tartoznak, de ez a viszony nem ugyanaz, mint a neofiták esetében. Érdekes viszony megfigyelni, hogy az intrejúalanyok hogyan viszonyulnak ehhez a kettősséghez, egyik megnyilatkozásukban ugyanis adventistának vallják magukat a keresztségük előtti időből, de ráeszmélve, mit is mondtak, szükségét érzik a magyarázatnak, hogy ez más értelemben *adventista*.¹¹⁵ Igazi taggá csak az válhat, és vállalhat később különböző funkcióban az egyházban, aki az átmeneti rítuson átesett.

¹¹⁰ „Körülrajongtak a testvérek.” - mondja mosolyogva N. M. Lásd: 4. számú *Melléklet*.

¹¹¹ Eliade 1999. 8.

¹¹² Részlet B. Zs. narratívájából. 2. számú *Melléklet*.

¹¹³ Eliade 1999. 18–19.

¹¹⁴ Különleges esetekben egyénivé is válhat, a disszertációban vizsgált nyolc év keresztségei azonban mind csoportos jellegűek.

¹¹⁵ „Egészen 1968-ig voltam én is adventista úgymond. Vagyis nem keresztelkedtem meg, csak jártam az imaházba, az egyházba.” (N. D.),

A hat adatközlő narratíváit, verbális és non-verbális megnyilatkozásait tekintetbe véve, úgy tűnik, hipotézisünk igazolást nyert, hiszen a neofiták is érzik az adventista felnőttkeresztség átmeneti jellegét. A rítus lezajlása annak fázisaival jól leírható. Az említett szempontok, szimbólumok, állapotok és státuszok a dolgozat következő pontjain még vissza fognak térni, részletesebb elemzésükre a későbbiekben kerül sor.

2. Egyházi és népi vallásosság különbségei a felnőttkeresztség rítusára vonatkozóan: forma vagy lényeg¹¹⁶

A keresztény vallások mindenképpen az egyházba való belépés feltétele a keresztség valamelyik formájának a gyakorlása, sőt a történelmi katolikus egyházban „bizonyos nézetek szerint a keresztelés a gyermek életben maradásának feltétele volt”¹¹⁷. A hivatalos adventista egyházi tanítás szerint a keresztség pusztán forma, szimbólum, és ha a rítus néhány elemét kihagynánk, attól még érvényes lenne¹¹⁸. A keresztség szertartásának pusztán annyiban van köze a megtéréshez, hogy szimbolikusan kifejezi a változást, ami már megtörtént, vagy ami épp folyamatban van. A rítusban az alámerítés a legfontosabb, és változtathatatlan elem, hiszen erre bibliai szövegrészek is utalnak¹¹⁹, de a többi részlet mindössze az esemény kellemesebbé tétele miatt valósulhat meg.

Az adatközlők jól láthatóan teljesen tudatában vannak a keresztség ideologikus felfogásával, amely a visszatérő beszéd megnyilvánulásokban érhető tetten. Úgy tűnik kétfajta nyelvi kódot használnak: az egyikben az egyházi, a másikban a saját álláspontjuk szerint fogalmaznak a megtérés és keresztség kapcsolatáról, azonban ez utóbbi erőteljesebbnek tűnik. Nemcsak alámerítésként idézik fel a megtörtént eseményeket:

¹¹⁶ A két kifejezés Amota Lóránt narratívájából származik, aki ezen terminus technikusok segítségével különítette el a keresztség rítusát a megtérés folyamatától.

¹¹⁷ Bárh 2005. 146.

¹¹⁸ Amota Lóránt nyárádszeredai adventista lelkész elmondása alapján (Lásd: 1. *Melléklet*).

¹¹⁹ „Mert a Jézus idejében a keresztség, az az alámerítéses keresztség volt. Tehát a Jordán vizében mindenki, aki meg akart keresztelkedni, alámerítéssel keresztelték meg ezeket a személyeket. A tanítványok is ezt gyakorolták. A bizonyítékok mai napig megtalálhatóak az első századokból fennálló templomokból, gyülekezetekből, amik a katolikus közösséghez tartoztak, és tartoznak mai napig, ahol keresztelő medencék vannak. S ezek a keresztelő medencék akkorák, hogy két-három ember is bele tud menni, bele tud állni, amit feltöltöttek vízzel, és alámerítették, víz alá engedték, és így keresztelték meg a... a... személyt. Nyilván ennek megvan a biblikus magyarázata és a tanítás, hogy miért kell ezt így tenni, és Pál apostol erről beszél az ő leveleiben, és beszélnek az evangéliumok erről.” (Amota Lóránt)

„Amikor kijöttem a vízből, mintha leesett volna rólam valami. És ezt szó szerint értem.” (B. Zs.). Mivel a két nézőpont nem esik egybe, bizonyos beszédváltozatok az adatközlők számára kerülendőek, gyakorta szórendi változtatásokat eszközölnek, vagy szavakat cserélnek ki, ám pontosan ezek a *helyénvalóságot biztosító szabályok*¹²⁰ miatt válik explicitté, hogy ők maguk nem ideologikusan gondolkodnak a témáról.

Az itt bemutatott kettős szituációra jó példaként szolgálhat N. M. magatartása, aki egyik megnyilatkozásában arról beszél, hogy a keresztség mellett való döntésben *nem volt újdonság* számukra a megtérés, ám egy későbbi mondatában már kijavítja magát, hiszen tudja, hogy nem a víz, hanem Jézus Krisztus vére mossa el a bűneiket.

Sz. N. narratívája szinte teljes egészében a nem ideologikus vallásos magatartásról tesz tanúbizonyságot, ő ugyanis a keresztsége napjának tragikumát abban látja, hogy nem járt együtt a megtéréssel.¹²¹ Az ő történetében a beszédesemény funkciója nagyrészt expresszív, és kevésbé referenciális, mint a többiek,¹²² ritkábban szűr be asszociatív és életrajzi megjegyzéseket másokhoz viszonyítva. Vele ellentétben Sz. L. erőteljesebben ragaszkodik az egyházi ideologikus szemléletéhez, de ő is ki-kí szól ebből a nézőpontból: „Azért döntöttem úgy, hogy megkeresztelkedek mert (...) elkezdtem olvasni a Bibliát (...), rájöttem arra, hogy az embernek egy kapcsolata kell legyen az Istennel (...), hogy lesz ítélet.” A keresztség itt nem formaként nyilvánul meg, hanem az *isteni ítélettől* való félelem ellensúlyozójaként.

Az egyedüli narratíva, amelyben túlteng az egyházi vallásosság nézőpontjának érvényesítése, a G. Cs. története. Ugyan az ő megnyilatkozásaiból is kitűnik egy másik nézőpont – mely szerint az alámerítés ténylegesen megváltoztatja a liminális személyt –,¹²³ de az uralkodó mégis az egyház hivatalos álláspontja: a keresztség csak forma, amelynek szabályos rendje van, a Jézus példája folytán kell a rítus ekként gyakorolni, de

¹²⁰ Hymes 1975. 114.

¹²¹ Sz. N. narratívájának ez a fajta paradoxona arra az okra vezethető vissza, hogy nem tudja összeegyeztetni a hitét, gondolatait a cselekedeteivel. Ezzel a problémával szembesül Stanley Fish is, amikor a kommunikációban való véleménykinyilvánítás nehézségeiről beszél: „Gyakorta nehéz megbarátkoznunk azzal, amit éppen gondolunk, mégsem tudjuk elképzelni, hogy más álláspontot fogadjunk el.” Fish 1997. 16.

¹²² A beszédesemények funkcióiról részletesebben lásd: Hymes 1975. 118–119.

¹²³ „Ez nem lehet csak egy jelkép. (...) A keresztség az embert meg tudja változtatni.” (G. Cs.)

mindez csak jelkép.¹²⁴ Az ok, amiért G. Cs. inkább a rítust szimbolikus értelmét tartja szem előtt, könnyen feltárható. A hat adatközlő közül ő az egyetlen, aki a kizárását megelőzően mintegy tíz éven keresztül töltött be fontos funkciókat a nyárádszeredai adventista közösségben. Bizottsági tagként, szombatiskola vezetőként és diakónusként a keresztség rítusával minduntalan az esemény jelképes értelmében találkozott, hiszen ezt kellett a keresztelendőktől is számon kérnie a *bizottsági kikérdezés*en.

Bár az adventista egyház arra törekszik, hogy pusztán jelképesen értesse meg a felnőttkeresztség rítuselemeinek jelentőségét a liminális személyekkel, a hat adatközlő narratíváiból az derül ki, hogy ők mégis a szertartás konkrét valóságként való felfogása felé hajlanak. A fehér ruha, az alámerítés és a kikérdezés nem a többször megismételt rítus elcsépelet sablonszerű elemei, nem *formák* pusztán, hanem döntés elé állító *lényegi* tényezők. Ebben a szituációban jelen kell lenni, és a válaszokért, tettekért felelősséget kell vállalni.

3. A vallási konverzióhoz való viszony és az ezt befolyásoló tényezők

A hat megkeresztelt személy mind tudatos *döntés* eredményeként vetette magát alá az adventista felnőttkeresztségnek, ám ebben mindannyiukat valamilyen belső vagy külső ok motiválta. Felmerülhet a kérdés, hogy esetükben mennyire jelent konverziót az egyházhoz való csatlakozás és életmódváltás, hiszen mindeniküknek volt kapcsolata döntésük előtt is a közösséggel. Az adventista egyház jellegét tekintve azonban a nem megkeresztelt imaházba járó személyek (gyerekek, barátkozók, rendszeres látogatók) nem adventisták, és számukra is szükséges a vallási konverzió. Az öt adatközlő narratívájában különböznek az ezt befolyásoló tényezők: az ide vezető krízishelyzetek¹²⁵ verbális és nonverbális nyelvi elemekből¹²⁶ egyaránt kivehetőek. B. Zs. története a legdrámaibb közülük, a vallási konverziót ugyanis egy hozzá közel álló személy szervezett módon (beszélgetések, Bibliaelemzések és magyarázatok révén) tiltotta. „A

¹²⁴ „Nemcsak, hogy felöltözők fehér ruhába, és felöltöztetnek és megkeresztelkedek. Ez akkor már tiszta új. Tehát egészen belülről kell megváltozzon. (...) [A keresztség] döntések elé állítsa az embert azelőtt már, és mikor dönt az ember, sok mindenről lemond.” (G. Cs.)

¹²⁵ „A megtértek általában fel tudnak idézni egy adott krízishelyzetet, amely fordulópontot jelentett az életükben.” Fazakas 2012. 9.

¹²⁶ Lásd: a dolgozathoz mellékelt CD-n levő hangfelvételek.

konverzió nem váratlan esemény, hanem folyamat”¹²⁷ – állítja Kiss Dénes, és ebben az esetben is kiindulóponttal rendelkezik, amelybe bekapcsolódnak más befolyásoló tényezők is. A elsődleges ok B. Zs. esetében az adventista szocializáció¹²⁸, amely következtében a *vallásosan élés* alapvető problémává vált számára: „fél lábbal vallásosan éltem, fél lábbal nem vallásosan éltem” (B. Zs.). A *vallásosság* jelentését minden kétséget kizáróan az adventista egyházi tételek adták meg, és a két lábbal való behelyezkedéshez – azaz a konverzióhoz – B. Zs. problémás párkapcsolata vezetett, amelyet az adatközlő *oszlopként* és *sorompóként* határozott meg.

A többi adatközlő számára részben a már említett adventista szocializáció, részben a közösségnek való megfelelés kényszere a vallási konverzió fő oka. Sz. L és N. M. számára a vallásos nevelés vezetett konverzióhoz. Az ő esetükben a döntés „a mindennapi életben való részvételhez szükséges viselkedésminták és szabályok együttesének (...) dezintegrációjával magyarázható”¹²⁹, hiszen a *mindennapi életben való részvétel* számukra az adventista közösségben való boldogulást jelenti, így képesek az *üdvösség* felé vezető út labirintusában¹³⁰ eligazodni.

Az Sz. N. konverzióját befolyásoló tényezők közelítenek az előbbieken elmondott krízishelyzetekhez, ugyanis ő is a boldogulás végett döntött a keresztség mellett, viszont esetében fennáll az anyai implicit befolyás is, amely az itt-ott elejtett szavaiból válik érthetővé: „így döntöttem, s így döntött édesanyja, mert lényegében ő hozta a döntéseket nálunk”. Mindemellett erőteljesen fennáll a relatív depriváció elmélete szerint megfogalmazott krízishelyzet is¹³¹, ugyanis a *többiekkel* való közösségvállalás, az interiorizált normarendszerbe való behelyezkedés miatt „akkor egy olyan fellángolás volt, hogy most már mindenki (...) keresztkedik meg. S akkor már, hát én is.” (Sz. N.). Ehhez az állásponthoz nagyon hasonló a *család fekete báránya* pozícióból a konverzió révén kikerülni akaró N. D.¹³², és az általa ilyen értelemben használt strukturális metaforák (az élet - vonat, élet - hajó stb. párhuzamok) a beszédesemény alkotóelemei

¹²⁷ Kiss 2001. 56.

¹²⁸ Uo. 61. o.

¹²⁹ Uo. 56. o.

¹³⁰ A szót ebben a kontextusban Kiss Dénestől kölcsönöztem.

¹³¹ Kiss 2001. 56.

¹³² „S aztán ugye akárhányszor a rokonságba hazamentünk, vagy mit tudom én, hát én valahogyan nem úgy éreztem, hogy na most már beillem a testvéreim közé, a rokonság közé.” (N. D.)

közül a témára, a szókinszbeli hierarchiára¹³³, valamint az üzenet formájára¹³⁴ tereli a figyelmet, mivel az idiómák és – az adventista körökben konvencionalizálódott – megnyilatkozási formák, rendkívül gyakoriak az adatközlő történetében, amikor a konverzió okairól beszél. Hasonló a G. Cs. narratívája is, aki az *igazság megtalálásáról*, valamint a *Jóistennel való szövetségkötésről* beszél, amely nyugtatón hat az emberre.

A vizsgált narratívákban a konverzió okait együttesen több tényező is befolyásolja tehát: pszichológiai és társadalmi aspektusok egyaránt fellelhetők. A Hymes által továbbgondolt bersteini modell mindkét taxonómiai dimenziója¹³⁵ felüti a fejét a megtéréstörténetekben. Az adatközlők közül néhányan a személyes dimenziót erősítik, és saját, illetőleg egy-két másik személy véleményéről beszélnek (Sz. L., B. Zs., N. M., G. Cs.), míg mások a pozicionális dimenzióba helyezkednek bele, és a csoporthoz való tartozás, illetőleg a közösség befolyását emelik ki beszámolóikban (Sz. N., N. D.).

4. A felnőttkeresztség rítuselemei és a neofiták ezekhez való viszonya

4.1. A keresztségi felkészítő

Az adventista egyház – amint az már a dolgozat korábbi részeiben is hangsúlyossá vált – a világ különböző pontjain viszonylag azonos rítusokkal és a tantételeket tiszteletben tartva működik. Éppen ezért a beavató rítus első fázisába lépve, az elkülönülés folyamán keresztségi felkészítőre kell a beavatandóknak eljárniuk hiszen az adventista egyház folyamatosan szem előtt tartja, hogy tagjai az egyház működéséről, elveiről, illetve hitéről napirenden legyenek.. „Az advent közösségben nagyon fontos [az előkészületi fázis], mivel komolyan vesszük a hitéletet. (...) A hitélet gyakorlása nem abból áll, hogy egy évben kétszer-háromszor ellátogatunk a templomba a nagy ünnepek alkalmával, ami egy nagyon fontos dolog, de nem elég.”¹³⁶ *A világszéles adventista*

¹³³ Hymes különösen fontosnak tartja, hogy a beszélés néprajza módszerének az alkalmazása közben azokkal a kategóriákkal is foglalkozzon a kutatás, amelyeket az adatközlő (vagy csoport) a téma megnevezésére használ. Lásd 1975. 112. o.

¹³⁴ Hymes 2001. 482–483. o.

¹³⁵ Uo. 468. o.

¹³⁶ Részlet az Amota Lóránttal készített interjúból. Lásd: 1. *Melléklet*.

egyház¹³⁷ a Moldován Vilmos által összeállított huszonnyolc hitalapelv¹³⁸ szerint működik, amelyeknek részletes áttekintése a felkészítő folyamat során történik meg. A résztvevőket *keresztelendők*nek hívjuk, viszont – mint már említettük – néha a *barátkozók* kifejezés is elhangzik, amely még inkább hangsúlyozza ezen esemény, illetve az egész keresztségi rítus bensőségességét, családias jellegét. A *barátság* szót a *Magyar Néprajzi Lexikon* „két vagy több, rendszerint, de nem kizárólagosan azonos nemű ember kölcsönös rokonszenven alapuló” kapcsolataként határozza meg, „amelynek sem meghatározott célja, sem meghatározott időtartama nincs. A viszony egyik oldalát az érzelmi kötődés, másik oldalát az egymás kölcsönös támogatásából származó előnyök alkotják.”¹³⁹ Ilyen értelemben a keresztelendők az egyház és a többi tag barátai, amiktől és akiktől bármikor segítséget kaphatnak, illetve amelyet és akiket nekik is kölcsönösen támogatniuk kell. Mint az egyházközösség minden egyes szegmensének, a barátkozók órájának is bibliai háttere van: a tagok követni kívánják Jézus példáját, aki folyamatosan tanított, és utolsó felhívásként is ezt hagyta hátra követőinek.¹⁴⁰

A nyáradszeredai adatközlők mindannyian kiemelt eseményként emlékeztek vissza a tanulási fázisra, amikor kérdéseket tehettek fel arra vonatkozólag, ami még nem volt *világos*, vagy amiben még *kétkedtek* (Sz. L.). Ebből is kitűnik, hogy a tanulás mellett a *barátkozók óráján* nem titkolt szándékként érvényesül a tanító (általában lelkész) részéről a hittételek elfogadtatása¹⁴¹. G. Cs. ugyanerre utal, amikor narratívájában arra emlékszik vissza, hogy „nagyon jól megtanítsák az embert” a felkészítőn. Az elkülönülés eme fázisában nyilvánvalóan a beszéd és a nyelvi megnyilatkozások referenciális és direktív funkciója érvényesül¹⁴², ugyanis a tantételek, valamint a bekövetkezendő esemény ábrázolására, valamint konatív, pragmatikus megnyilatkozásokra kerül sor elsősorban. G. Cs. beszámolója szerint mindez

¹³⁷ Ez a kifejezés az adventista egyház egységes működésére vonatkozik, amely a világ szinte minden pontján hasonló szabályok szerint rendszerezi önmagát.

¹³⁸ Moldován 1995.

¹³⁹ *Magyar Néprajzi Lexikon*. <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/1-577.html> (2013-11-21).

¹⁴⁰ „Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.” (Mt. 28, 19)

¹⁴¹ Vö. Keszeg 2002. 47. A tolvajlást követően egy falusi asszony a rablók kilétének nyilvánosságra hozása érdekében cseberbenézést kívánt végrehajtani. A rítust megelőzően a falusakkal az erre vonatkozó narratív repertoárról, forgatókönyvről, előírásokról és a szokáshoz való viszonyulásról érdeklődött. Ezzel fogadtatta el a faluval is a cseberbenezés szándékát.

¹⁴² Vö. Hymes 1973. 499.

pedagógiailag főként frontálisan működik¹⁴³, ugyanis a tanulás-kérdezés-válaszolás hármassággal írható le a módszertana, és két tanulási eszköz (Moldován Vilmos könyve, valamint a Biblia), illetve a tanító képezik a tudás forrását.

Hogyha a keresztelendők óráinak társadalmi vonatkozásait tekintjük, meg kell említenünk az együtt tanulás fontosságát is, amely pedagógiai kutatások révén bizonyítottan pozitív hatással van a csoportban résztvevőkre, ők ugyanis egyfajta „korrektív szociális élményt” szerezhetnek.¹⁴⁴ A tanító-diák párhuzam megjelenésével nem meglepő, hogy a tanulási fázist egyfajta vizsgaszituáció követi.

4.2. „Tégy bizonysgot hitedről!” A kikérdezés és a hitvallástétel

A 16–18. századok folyamán a katolikus liturgiában bevezették a keresztség szertartásán való hitvallástételt, amelynek során – lévén, hogy a gyerek erre még képtelen lett volna – a pap által feltett kérdéseket a kijelölt keresztszülők válaszolták meg. A plébános először a gyerek nevét kérdezte meg, amely fontos momentumnak számított, ezt követően az *abrenuntiatio*¹⁴⁵ kapott helyet, majd a hitvallás kérdéseit tette fel nekik.¹⁴⁶

A beavató rítusok eseményrendszerét tekintve nem meglepő, hogy nyárádszeredai adventista keresztséget megelőzően a beavatandóknak szintén próbatételeken kell átesniük.¹⁴⁷ Itt két lépésben történik meg a fentiekben már említett vizsgáztatás: a gyülekezet bizottságának jelenlétében zajló kikérdezés, majd a közösség előtti hitvallástétel révén. A keresztség napja előtt kerül sor erre.¹⁴⁸ Az adatközlők közül úgy a zárt körű, a bizottság előtt történő, mint a nyilvánosan, a gyülekezet előtt lezajló hitvallástételre hivatkoztak narratíváikban. Azért is válhatott ez számukra fontossá, mert

¹⁴³ N. Nádas szerint a frontális munka megjelenése a nevelés történetében a tanári szerep ártértékelődéséből fakad: a pedagógust ugyanis a tudás forrásának, szükség esetén a fegyelem biztosítójának tekintették. 1998. 370.

¹⁴⁴ M. Nádasdi 1998. 348.

¹⁴⁵ A szó jelentése: ‘az ördögnek való ellentmondás’

¹⁴⁶ Báth 2005. 192.

¹⁴⁷ Eliade szerint a születés szimbolikája szerint az avatottaknak egy sor próbatételt kell a beavatás előtt kiállniuk. 1999. 11.

¹⁴⁸ N. M. és N. D. esetében például a keresztséget megelőző péntek este történt. Lásd: 4. számú *Melléklet*.

a kikérdezés révén belekerültek a beavató rítus közbeeső szakaszába, ahol kétértelművé vált limináris helyzetük, *utas* pozíciójuk.¹⁴⁹

A bizottság előtti kikérdezést egyfajta *vizsgahelyzetként*¹⁵⁰ fogják az adatközlők fel, amely *szűk körben* zajlik, és rendkívül *részletes* (B. Zs.). A bizottsági tagok egyenként hívják be a keresztelendőket a terembe, majd beszélgetésbe elegyednek velük az adventista hittételeket illetően.¹⁵¹ A különböző alapelvek ismerete mellett – amint G. Cs. narratívájából is kiderül – a keresztelendőknek Bibliaszövegekkel is alá kell támasztaniuk, hogy hiszik és vallják az adott tételt. A tanultak „kikérdezésén” túl egy fontosabb kérdés is el szokott hangzani, amely néha váratlanul érinti a keresztelendőket. A bizottság tagjai – akik funkcióikat tekintve a közösséget képviselik – arra kíváncsiak, miért is akar az illető megkeresztelkedni, illetve az adventista egyház tagjává válni. A válaszban a felvállalás nehézségei (B. Zs.), illetve különböző gyakori, keresztséggel kapcsolatos motívumok (G. Cs., Sz. L., N. D.) szoktak szerepelni: „a Jóisten felvilágosított” (N. D), „megismertem jobban az igazságot” (G. Cs.), „rájöttem, hogy az embernek egy kapcsolata kell legyen az Istennel”.¹⁵²

A narratívák folytatásában ezt követően a nyelvi megnyilatkozás direktív funkciója lép fel¹⁵³, N. D. ugyanis a beszélgetés során ismét átélte a kikérdezés szituációját – amelyben neki helyt kellett állnia, és meg kellett győznie a bizottságot, így a halottak állapotára vonatkozó tételtől kezdett *bizonyságot tenni*.¹⁵⁴ Kétfajta üzenet tartalmát elevenítette fel ebben a kérdésben: az adventista és nem adventista álláspontot. A két nézőpont közti különbség a nyelvi megnyilatkozás szintaktikai és pragmatikai

¹⁴⁹ Az *utas* szó használatát a limináris személyekre vonatkozólag Victor Turnertől kölcsönöztem. 1977. 676.

¹⁵⁰ Amota Lóránt az egyház teológiai állásfoglalása mellett itt-ott saját keresztségéről is mesélt, ő használta ezt a szót a bizottságban lezajló kikérdezésre nézve.

¹⁵¹ „Mikor a 28 alapelvet megtaníták mindenkinek, akkor összeült a bizottság, és mindenkit, tehát személyesen, nem közösen, hanem mindenkit személyesen kikérdeznek.” Részlet a G. Cs.-vel készített interjúból. Lásd: 6. számú *Melléklet*

¹⁵² Lásd: a *Melléklet*ben található interjúk.

¹⁵³ A beszédesemény direktív funkciója konatív, pragmatikai, retorikai és meggyőző funkció, melyre a szakirodalomban első sorban a felszólító módú megnyilatkozásokat tartják kifejező példának. Hymes 1975. 118–119.

¹⁵⁴ Stanley Fishnek az argementálás módszereiről írt tanulmánya ezzel a bizonyítási vágy belső okaival is foglalkozik: „Az ember hisz abban, amit hisz, mégpedig fenntartás nélkül. (...) Óhatatlanul is azt gondoljuk, hogy jelenlegi nézeteink megalapozottabbak azoknál, amelyeket korábban vallottunk, vagy amelyet mások képviselnek.” Fish 1997. 12.

szintjén valósul meg, ugyanis egyik esetben a kulturálisan¹⁵⁵ megszokott és helyénvaló viselkedés a cél¹⁵⁶, míg másik esetben a csoporton kívül tartózkodók viselkedésének és vélekedésének a jellemzése. A két különböző cél megvalósítása érdekében egyik esetben N. D. nézőpontja egybeesik az adventista egyház nézőpontjával, saját véleményét egyeztetni a hivatalos állásfoglalással, míg a másik esetben parafrázálással számol be a tartalomról¹⁵⁷: „Hát ugyi, a világiak azt mondják, hogy na, hogy egyik ilyent mond, a másik olyant mond, mit tudom én, mi. (...) A lélek, hogy most felmejen ide, vagy felmejen oda, vagy felmejen, mint ahogy mondják Szent Péterhez, vagy ehhez vagy ahhoz.” (N. D.). Az idézett részből egyértelműen kitűnik a másik csoport azonosítása és az ettől való elhatárolódás szándéka. A *világi* megnevezés N. D. szempontjából a nem adventista közösség egy másik csoportként való felfogását jelenti,¹⁵⁸ de az adatközlők narratíváiban más kontextusban is előfordul az említett jelző. Sz. N. narratívája Szilágyi N. Sándorhoz hasonlóan viszonyul egy csoport egyetlen jelző alá való besorolásához¹⁵⁹: „Nem mondom azt, hogy világi, mert sokan használják ezt a szót. De nem jó még kimondani se, mert hát én olyan világi vagyok, a világban élek. Jó, ez egy olyan megkülönböztetés, megkülönböztetés, mert másoktól is már visszahallod. Visszhangok vannak, hogy például a munkatársaim is mondják, hogy mondod másnak, hogy világiak. Hát mondom, mi is olyan világi emberek vagyunk, mint ő, vagy maga, s csak egy kicsit másképp próbáljuk élni az életünket.”. Nyilvánvalóan a *világi* szó kétfajta értelmezése miatt lehet különbség a kétfajta használat között, így két megközelítés is érvényesülhet, mivel azt kell vizsgálnunk, milyen környezetben jelenhet meg egy nyelvi elem, mennyire helyettesíthet más elemeket, illetőleg milyen más elemekkel fordulhat elő.¹⁶⁰ Szintagmatikus megközelítésben Sz. N. és N. D. megnyilvánulásaiban arra kell rámutatnunk, hogy bár ugyanazon közösséghez tartoznak, és ugyanazon releváns, érvényes környeznek a részei, egyfajta kontraszt, szembenállás figyelhető meg közöttük:

¹⁵⁵ Amikor itt a *kulturálisan* jelzőt használom, az adventista egyház „kultúrájára” utalok, amely csoportként nyilvánul meg.

¹⁵⁶ Hymes 2001. 485. o.

¹⁵⁷ Uo. 483. o.

¹⁵⁸ Szilágyi N. Sándor egyik politikáról írt publikációjában is megjelenik az azonosítás ilyen szintű megnyilvánulásához való viszony, amikor arról értekeznek, kire illik a *radikális* jelző. „Szerfölött kényelmes eljárás ez: ha valakit egyszer besorolunk valahová, attól kezdve azt hisszük, immár mindent tudunk róla.” Szilágyi N. 2003. 288.

¹⁵⁹ Uo. 288–289.

¹⁶⁰ Vö. Hymes 1975. 97–98.

egyikük a *világi* szót a nem adventista felekezetűek azonosítására használja (N. D.), míg a másik személy a jelző szótári jelentését alapul véve a *világban való élésként* definiálja azt. Paradigmatikus megközelítésben nyilvánvalóvá válik, hogy mindketten ismerik a szó, a nyelvi elem strukturális értékét, azaz mindketten tudatában vannak annak, hogy az adventisták *szokták* így nevezni a nem adventistákat. A különbség tehát a nézőpontok eltolódásában van.

A kikérdezés második lépése a gyülekezet előtti hitvallástétel, amelyet szintén többször említettek az adatközlők. Ebben a lépésben eldöntendő kérdéseket tesz fel a lelkész a liminális személyeknek, amelyre pusztán *igennel* vagy *nemmel* kell válaszolniuk, azaz mindössze viszonyulniuk kell az elhangzó kérdésekhez, nem kell megismételniük az igét (*ígérem, hiszem, fogadom* stb.). Ennek a módnak a rituális mozzanathoz turneri értelemben vett struktúráként való viszonyulását kellene implikálnia a keresztelendők részéről, viszont ennek ellenkezője figyelhető meg: „És hát vannak olyan dolgok, ami ott hirtelen erőt ad, hogy én fel kell azt vállaljam, (...) és ott helyben, több ember előtt kell választ adnom, hogy most igennel vagy nemmel miért válaszoltam.” (B. Zs.). A szokáseményt kísérő szöveg¹⁶¹ tehát identitást kifejező funkciójuk, és az átmeneti rítusban résztvevők egyfajta életszerepet alakítanak ki, amelyet az adott szituációban kell *felvállalniuk*, mivel a fordulat társadalmi jelentőségét fogalmazza meg¹⁶². Ehhez viszonyulandó rengeteg érzés halmozódhat fel az adatközlőben, a nyelv fatikus funkciója is megnyilvánul: „Volt olyan [kérdés], amelyiknél megdöbbant a szívem.” (Sz. L.).

B. Zs. esetében a drámai szituáció konkrét krízishelyzetet eredményezett a kikérdezés során, amelyet narratívájában a paralingvisztikai elemek megjelenésével magyaráz – a jövődöbéli házastárs felekezeti hovatartozására vonatkozólag a *lehető leghalkabban* válaszolt. A hanghordozásnak erőteljes szociolingvisztikai vonatkozásai vannak, ugyanis az adatközlő végig annak tudatában válaszolt, hogy őt *nézik és hallgatják*. A mások jelenléte a hitvallástételkor *A vallási konverzióhoz való viszony és az ezt befolyásoló tényezők* című fejezetben már tárgyalt szempontot hívja elő, amelyben szó

¹⁶¹ Pozsony Ferenc az ünnepek és rítusok rendszerében a szövegek három csoportját különíti el egymástól: a szokáseményt leíró, a szokáseményt kísérő (mondott rítus), valamint a szokáseményt magyarázó szövegek. Pozsony 2006. 72. o.

¹⁶² Ez gyakori jelenség a rítusokon elhangzó szövegek esetében. Verebélyi 2005. 151.

esett a relatív depriváció elméletéről. Ehhez hozzátartozik a másoknak, a környezetnek való megfelelés kényszere is¹⁶³, a transzcendens hatalomtól – az Istentől – való félelem, akinek *most ígéretet* tett, illetőleg a közösséghez csatlakozás felvállalásának nehézségei is: „Az adventista egyház olyan, mint egy csapat. Pont, mint a fociban. Ha valaki a csapathoz akar tartozni, akkor felvállalja azt is, hogy betartja a szabályokat. Ha valaki nem tartja be őket, akkor az kiesik. Ezt a közösségben is fel kell vállalni.” (B. Zs.)

4.3. A felnőttkeresztség szokásrendszerének kódjai

A felnőttkeresztség ünnepe – legyen szó Nyárádszeredáról vagy más településről, ahol adventista imaház létezik és működik – egyfajta kilépő a mindennapok keretei közül, a cselekedeteknek a megemelt szintjén való gyakorlása jellemzi ezt a napot. A következőkben ennek – az egyház életében – kiemelten fontos szokásnak a kódrendszeréről esik majd szó: a keresztelendők, a résztvevő közösség (mint közönség és aktív szereplők), az elhangzó szövegek, a különböző kellékek és szimbólumok, az ünnep időhasználata, illetve térvilága kerül majd terítékre.

4.3.1. Személyek és szerepek a rítusban

Az ünnep „a cselekedeteknek egy megemelt szinten való gyakorlása”¹⁶⁴, amely nyilvánvalóan a felnőttkeresztségre is érvényes megállapítás. Mivel erre a szokáseseményre a nyilvánosság jellemző, több szereplővel¹⁶⁵ is rendelkezik. Aktív szereplői a liminális személyek, akik a beavatás előtt állnak még, illetve a végrehajtó személyek, akik a rítus folyamán gyakorlatilag a kommunikációs aktus adói (a lelkész, a szavalók, az énekesek), de emellett passzív szereplői is vannak, akik a közönség soraiban ülve figyelik az eseményt (rokonok, barátok, ismerősök). Mivel a felnőttkeresztség is átmeneti rítusként realizálódik, érvényesíthetőek rá a turneri metaforák: az *utazó* (a

¹⁶³ „Megvannak bizonyos kérdések, mindenki szembe kell nézzen ezekkel a kérdésekkel, akik megkeresztelnek. (...) Mindenképp fontosnak [látom] azért, hogy [mások] tudják, hogy mi mit vállaltunk fel.” (Részlet B. Zs. narratívájából. Lásd: 2. *Melléklet*.)

¹⁶⁴ Verebélyi 2005. 94.

¹⁶⁵ A szokásrendszer ezen kódjáról bővebben lásd: Pozsony 2006. 67–72.

neofiták), valamint a *kísérő személyzet* (a szokásesemény különböző aktív és passzív szereplői).¹⁶⁶

A keresztelendők mint az esemény célszemélyei, központi szerepet foglalnak el a rítus folyamán. Annak ellenére, hogy az átmeneti rítusokban a nem és a generáció is meghatározó szokott lenni¹⁶⁷, az adventista keresztség kapcsán a keresztelendők ezen tulajdonságai nem mérvadóak, mivel azonban az egyház többségében belső kereszttelkedésekkel bővül¹⁶⁸, ezért gyakori a fiatalkori döntéshozatal.¹⁶⁹ A középkorú vagy idős korban megkeresztelt tagok ennek a statisztikai ténynek szintén tudatában vannak, amelyet emotív funkciójú verbális és non-verbális elemek közvetítenek a narratíváikból számunkra: „Valahogy az emberi gyarlóság folytán eltolódott egy kicsit a kereszttelkedés. (...) S már az ember (*sóhajt*), hogy idősebbre került, hát már a gondolat fordított, hogy hát ez az élet nem jó.” (N. D.).

A szakirodalom foglalkozik a liminális személyek és a *többiek* közötti viszonyal¹⁷⁰, de ritkábban kerül elő a beavatandó személyek egymás közti viszonya ebben a küszöbszituációban, illetőleg utána. A jelen disszertációban elemzett narratívák viszonylatában ennek igencsak nagy jelentősége van. Sz. N. konverziójában befolyásoló tényezőként hatott az a néhány ember, aki kereszttelkedni készült: „Nem bánom, hogy megkeresztelkedtem, csak akkor egy olyan fellángolás volt, hogy most már mindenki, vagy nem mindenki, hanem sokan kereszttelkedtek meg. S akkor már, hát, én is megkeresztelkedek.” Azok a személyek, akikkel néhány hónapig (a tanulás folyamán), illetőleg magában a rítusban közössége vállalt, olyan csoportot alkotnak, amely az adventista közösségen belül jön létre, és amely a kollektív jellegű beavatás után is megmarad. Ezt Sz. L. narratívája szemlélteti leginkább, akinek nyelvi megnyilatkozásaiban a beszéd szintaktikai rétege is sokat mondó, hiszen a jelen és múlt idejű igék használatából tűnik ki, hogy a keresztségében részt vevőkkel egy csoporthoz tartozónak gondolja magát a rítust követően is: „Volt egy jó kis csapat, összegyűlt, amikor kereszttelkedtünk. Többen kereszttelkedtünk. (...) Jól jött össze, mert ők is ilyen

¹⁶⁶ Turner 1974. 685.

¹⁶⁷ Pozsony 2006. 67.

¹⁶⁸ Kiss Dénes ugyanezt a jelenséget tapasztalta a mezőfelei adventista gyülekezettel kapcsolatos vizsgálatában. 2001. 61.

¹⁶⁹ A hat adatközlő életkoráról szóló összefoglaló táblázat a 9. számú *Melléklet*ben található.

¹⁷⁰ Például Turner 2002.

velünk egy szintű emberek. S ez... jól megértjük egymást, jó barátok vagyunk. Hasonlítunk egyik a másikra.” A csoport létrejöttében és megmaradásában viszont nem állíthatjuk, hogy kizárólag a beavatásban való részvétel játszott szerepet, ugyanis Sz. L. esetében már az átmeneti rítust megelőzően is kapcsolatban állt egymással ez a néhány személy: „Pont egy jó időszakot fogtunk ki, mert pont azokkal a fiúkkal együtt jártunk pengetős zeneórára is.” A közösen átélt liminális állapot ezt a kapcsolatot tovább vitte, és erősebb viszonyná formálta, tehát mindenképpen számolhatunk befolyásoló hatásával.

Az esemény végrehajtó személyei közé a rítust levezető férfiak és nők tartoznak: elsődlegesen azok, akik a szószékre felvonultak¹⁷¹, illetőleg az alkalom széppé tételében segédkező szereplők, akik a keresztelendőkhöz hasonlóan az ünnepet színesebbé varázsolják szavalataik, valamint zene- és énekszámuk révén. A szószékre felvonuló személyek közül különösen fontos a lelkész szerepe, aki prédikációt mond el az alámerítés előtt, majd imádkozik a keresztelendőkért.¹⁷² Ennek az imának egyfajta funkcionális megterheltsége van¹⁷³, ugyanis különbözik az általában elmondott imáktól: G. Cs. például *megszentelő imá*nak nevezi.

A rítus további résztvevői közé tartoznak a már említett szavalók, az énekkar tagjai, a zenélő személyek, akik szintén a keresztségi kommunikációs aktus adóiként funkcionálnak. Családtagok, rokonok, közeli ismerősök – általában megkeresztelt tagok szerepelnek ilyenkor, és ezeket a műsorszámokat szépségük miatt *nem is lehet elfelejteni* (G. Cs.). A rítus ezen elemeinek esztétikai funkciója inkább érvényesül tehát, mint a referenciális funkció: a neofiták legtöbbször nem is emlékszenek a tartalomra, legfeljebb arra, hogy ki volt az előadó.¹⁷⁴ A szokásesemény átruházó személyei az alámerítés mozzanatai közben tevékenykednek: az ő feladatuk a vízből kijövő, immáron megkeresztelt személynek egy lepedőt adni.¹⁷⁵ Kizárása előtt G. Cs. is ezt a funkciót töltötte be, és hiányolja is mind a mai napig.¹⁷⁶ Az átruházó személyekről rajta kívül egyik adatközlő sem tesz említést.

¹⁷¹ Lásd: *A felnőttkereszttség rítusának tér- és időhasználata* című alfejezet.

¹⁷² Ez a sorrend az adventista egyházi esküvőt is jellemzi: a prédikációt követően az áldáskérés következik egy ima formájában.

¹⁷³ Hymes 1975. 121.

¹⁷⁴ N. M. emlékszik a szavalóra és a vers szépségére, de nem tudja, miről szólt. Lásd: 4. számú *Melléklet*.

¹⁷⁵ Lásd: *Függelék*, 27. kép.

¹⁷⁶ „Éreztem, hogy hiányzik nekem az, ami volt nekem. Azok a tisztségek is nagyon hiányoztak, és most is hiányzik, mert nem kaptam vissza.” (G. Cs.)

A keresztség rítusának vevői – mindamellett, hogy bizonyos értelemben maguk a keresztelendők is azok, hiszen nekik és értük szól minden – az eseményre összegyűlt közönség, a *nézőközönség* (az egyház tagjai és más felekezetekhez tartozók egyaránt), akik pusztán nézői szerepet töltenek be, és a beavatás menetére nézve nincs befolyásuk.¹⁷⁷ „Erre az alkalomra a keresztelendők elhívják szeretteiket is, ismerőseiket, mert az a lényeg, hogy mindenki megtudja, hogy én egy komoly döntést hoztam.”¹⁷⁸ Mivel ezek a személyek *körülrajongják*¹⁷⁹ a neofitákat, itt ismét *A felnőttkeresztség átmeneti jellege* című fejezetben említett közösség szemlélet tűnik fel. Az adventista egyházban a *testvérek* szó használata a közösség megkeresztelt tagjai körében eléggé elterjedt jelenség¹⁸⁰, így az adatközlő mondatában egyszerre van benne a keresztelendő és a neofita nézőpont. N. M. egy múltbeli eseményt idéz fel az emlékezetében, arról beszél, mi történt akkor, és hogyan érezte magát liminális személyként, viszont a *testvérek* szó használatából erőteljesen kitűnik az a tény, hogy a múlthoz mindig a jelen perspektívája szerint viszonyul a történetet mesélő személy. A beszélés viselkedésforma elsősorban, és az elmondott „szövegek nem csupán felidézhetővé tesznek egy nehezen megtapasztalható világot, hanem újabb események szervezői, irányítói is”¹⁸¹, befolyással vannak a jelenre, és fordítva.

A közönség másik feladata a köszöntés, amely főként N. D. és N. M. esetében tárható fel, ők ugyanis – bár mindketten rendelkeztek adventista háttérrel – a nyárádszeredai közösségbe viszonylag *idegenként* csöppentek be: itt viszont görögös vendégszeretettel¹⁸² fogadták őket. Bár úgy a neofiták, mint a nézők nagy része ismerte a keresztségi rítus menetét, a szokásrendszer szintaktikai, felszíni rétegét egyedi

¹⁷⁷ Pozsony 2006. 71.

¹⁷⁸ Részlet az Amota Lóránttal, a nyárádszeredai adventista lelkésszel készített interjúból. Lásd: 1. *Melléklet*.

¹⁷⁹ N. M. használja ezt a szót.

¹⁸⁰ Az adventisták közötti beszélgetések kontextusában használt *testvér* szó ilyen értelemben vett jelentése külön elemzés tárgyát képezi, amelyre jelen dolgozat nem ad keretet. A témáról bővebben lásd Fosztó 2007. 43–44.

¹⁸¹ Keszeg 2002. 30.

¹⁸² Athénban az idegeneknek jogai voltak. Nagy toleranciával fogadták, ha valaki nem úgy beszélt, mint őt. A *xenos* (abszolút másik, barbár) viszonylagos befogadásáról és elfogadásáról a *hostis* (vendégszerető segítő) gondoskodott. Derrida 2004. 15.

szokáseseményként éltek meg, a mély rétegre fókuszáltak,¹⁸³ és örömmel fogadták a döntést, *körülrajongták* őket. Ugyanakkor a pozitív attitűdhöz a meglepődés is hozzátartozik: „De pozitív értelemben meglepődtek, hogy hát né, te is? És volt olyan, aki nem az adventista egyház tagja volt, de még azok is örvendtek, azok is meglepődtek.” (B. Zs.). Ez a megnyilatkozás a szintaktikai szerkezetéből adódóan mond el a szavaknál is többet, hiszen a beszélő személy nyelvi mezőjéről és beszédmezőjéről közöl információkat.¹⁸⁴ Egyrészt az ellentétes mellérendelés folytán arra irányítja a figyelmet, hogy a nem adventista felekezetűektől az előző esetek egyikében tapasztalt *támadás* az elvárt attitűd, másrészt viszont az adatközlő távolságtartását is mutatja egy másik csoporttal – a nem adventistákkal – szemben az *azok* mutató névmás révén.

Pozsony Ferenc a szokásesemény szereplői körébe sorolja a távol maradó személyeket is¹⁸⁵, akik ugyan nem jelennek meg az eseményen, viszont a keresztség után gratulálni szoktak az újonnan megkereszteltnek. Ezt a jelenséget a társasági oldalak léte is elősegíti, a fiatalok ugyanis gyakran osztanak meg a keresztségükről (főként a keresztelő medencéről) interneten keresztül képeket.

A távol maradó személyek nem minden esetben mutatnak pozitív attitűdöt a keresztségi rítussal szemben. A vizsgált narratívák szempontjából N. D. hozza szóba történetében ezeket a szereplőket. A verbális elemeken túl a hanghordozásából és a mimikájából is kivehető ez, hiszen amikor arról beszél, hogy a lánya nem vett részt az eseményen, sőt azóta *errefele* sem jött, lefele tekint, és elszomorodik.¹⁸⁶ A lánya ráadásul *olyan katolikus*, aki még *missziózni* is jár, mégsem érti meg ezt a döntést. Az itt használt kifejezés ismét egy másik csoporthoz való viszonyulásból ered. Az adatközlő a katolikus felekezetű személyek esetében nem látja tipikusnak a bizonyágtevést és az igehirdetést, ezért hangsúlyozza ki a csoport egyik tagjának nem mindennapiságát. A lány keresztséghez való negatív hozzáállása N. D. véleménye szerint a második és a negyedik parancsolatban rejlő *ütköző kőben* keresendő, amelyeknek megtartását ők a keresztség

¹⁸³Minden szokásesemény rendelkezik felszíni (szintaktikai), illetve mély réteggel: a kettő között úgynevezett transzformációs szabályok teremtenek kapcsolatot, így lehet egy általános és elvont rítusból egyedi esemény. Pozsony 2006. 65.

¹⁸⁴A személy *nyelvi mezője* a beszédformák rendelkezésre álló repertoárját jelenti, azaz a szabadon alkalmazott ismereteket, míg a *beszéd mezője* a rendelkezésre álló beszédminták repertoárja alapján határolódik el, és a kamatoztatott ismereteket tartalmazza. Hymes 2001. 478.

¹⁸⁵Pozsony 2006. 72.

¹⁸⁶A hanghordozás változása a mellékelt Cd-n megtalálható interjú hanganyagában jól észrevehető.

révén felvállalták: „Ugye a katolikusokkal szembe, ott már a második parancsolat is ütköző kő. Például a leányom, az olyan katolikus, hogy járnak misszióra, s mindenfélét. Aztán, ha valamit emlétek, há mondjuk már nem is nagyon¹⁸⁷ ... Há tartsák a kapcsolatot, de amióta adventisták lettünk, nem is jöttek errefelé.”

B. Zs.-nek titkolóznia kellett barátja előtt a communitasban való részesülés miatt: „Én titokban tartottam ezt, mert biztos megakadályozta volna valamilyen formában. (...) És én nem akartam ezt a lelki hangulatot, vagy állapotot. És akkor nekem ezért volt különleges ez a nap, mert öröm is volt, közben titok is volt.” Az *eltitkolásra* nyilvánvalóan az adatközlő akkori barátjának ellenséges attitűdje adott okot, aki először nem látta be a beavatási rítus státusváltásra vonatkozó következményeit: próbálta meggyőzni B. Zs.-t, hogy még nem késő visszalépni. Felismerve, hogy az adatközlő már neofitává vált¹⁸⁸, és új státust kapott egy másik társadalmi struktúrában, a legalacsonyabb státust kapcsolta az immáron *szektás* barátnőjéhez, ugyanis ebben az esetben is funkcionálisan megkülönböztetett pozíciók érvényesülnek, amelyek „egyenlőtlen elismerésben részesülnek”¹⁸⁹. Hozzá hasonló attitűdöt mutatnak N. D. ivócimborái, és a nyugdíjas házaspár nem adventista felekezetű ismerősei: „D. bácsi, hát magának elment az esze.”. A *támadások* – ezzel a szóval azonosította szomszédai beszéd-megnyilvánulásait az adatközlő – mind-mind abból a csoportból érkeztek, amelyből a beavató szertartás révén N. D. elhatárolódott, elkülönült azzal a szándékkal, hogy egy másik csoport teljes jogú tagjává váljon. A negatív töltetű megjegyzések és az azokat kísérő paralingvisztikai elemek miatt viszont az interjúalany nem élte meg kevésbé a communitas érzését.

4.3.2. A szokásesemény rituális szöveghasználata

A rituális szövegeknek általában három nagy csoportját szokás górcső alá vetni: a szokáseseményt leíró, az azt kísérő (rítusszövegek), illetve az azt magyarázó szövegek

¹⁸⁷ A hozzánk közel állók meggyőzésének vágya arról, amit mi hiszünk, mindennapi emberi érzés. N. D. szavainak hátterében is ez rejtőzik („ha valamit emlétek”), itt ugyanis nyilvánvalóan az adventista hitről *tenne bizonyosságot*. Erről a jelenségről beszél Stanley Fish is: „Szeretnénk másokat meggyőzni saját hiteink és vélekedéseink helyességéről, hiszen ha ugyanabban hinnének, amiben mi, e hitek folyományaként látnák azt, ami mi látunk.” Fish 1997. 17.

¹⁸⁸ A *neofita* szó görög eredetű, jelentése ‘újonnan nőtt’. Turner 1974. 676.

¹⁸⁹ Uo. 681.

összeségét.¹⁹⁰ Ami az adventista keresztséget illeti, a felkészítő fázisban elhangzó szövegek, a kikérdezéskor visszatérő szófordulatok, valamint az alámerítés napján elénekelt dalok, a versek, a prédikáció és az imák szövegei egyaránt vizsgálhatóak.

A hat narratíva, illetőleg az adventista lelkésszel készített interjú mind a szokáseseményt magyarázó szövegekként értelmezhetőek. Sz. L. különösen komolyan vette ezt, ugyanis minden alkalmat kihasznál arra nézve, hogy élményeinek mesélése közben is bizonytságot tegyen hitéről. Mindezt a folyamatosan visszatérő szófordulatok bizonyítják: a Biblia olvasásának fontossága¹⁹¹, az Úrnak való szolgálat, egymás bátorítása¹⁹², a szövetségre lépés fontossága.

A szokáseseményt kísérő szövegekről implicit módon már szót ejtettünk *A kikérdezés és a hitvallástétel* című fejezetben. A neofiták emlékezetében híven élnek az itt feltett kérdések, illetve a szituációt kísérő érzések: a felvállalás nehézségei, valamint az a tény, hogy mások előtt kell bizonyítani elkötelezettségüket, izgalommal töltötték el őket, amelyet expresszív funkciójú nyelvi megnyilatkozások révén juttattak kifejezésre. A kikérdezésre vonatkozólag szinte egyhangúan elevenítik fel a hitvallás kérdéseit: az egészséges életmódra, a Szentháromságra, Jézus istenségére, a (jövendőbeli) házastárs választására stb. vonatkozó fogadalmakat kellett keresztelendőként tenniük.¹⁹³

Érdekes azt is megfigyelni, hogy bár a kikérdezés szempontjára vonatkozólag inkább a megnyilatkozások referenciális funkciója dominál a narratívákban, mégis felüti a fejét a expresszív vagy fatikus, illetve a kontextuális funkció, de ez nem teljesen meglepő, hiszen „aligha tudnánk olyan nyelvi üzenetet találni, amely csupán egyetlen funkciót tölt be”¹⁹⁴. N. D. és N. M. emlékezetében a kikérdezés – a lineárisan felidézett eseményeken túl¹⁹⁵ – egy tragikus eseményre asszociál, egy halálesetre: „Én azt nem felejttem el, hogy M. S., ő tette fel azt a kérdést, hogy mi a véleményünk a halottak állapotáról. (...) És neki lett része benne.” (N. M.).

¹⁹⁰ Pozsony 2006. 72.

¹⁹¹ Az olvasás és a mai generáció kapcsolatával jelen disszertációnak nem áll módjában foglalkozni. Bővebben lásd: Adamikné 2006. és Rosenwald 2014.

¹⁹² A *bátorítás* ebben az értelemben a G. Cs. narratívájában is előtűnik. Lásd: 6. számú *Melléklet*.

¹⁹³ A hat adatközlő említett kérdésekről szóló összesített táblázat megtalálható a 11. számú *Melléklet*ben.

¹⁹⁴ Hymes 1975. 125.

¹⁹⁵ „Péntek este [volt] a hitalapelvek felől a kikérdezés. (...) A bizottság előtt. (...) A kisteremben. (...) Ők jóvá hagyták, hogy megkeresztelkedhetünk. (...) Hát aztán Józsa testvér tette a fő kérdéseket fel, s aztán megengedte a bizottsági tagoknak, hogy na, ki mit akar, milyen kérdést akar feltenni. S arra aztán volt a válasz.” Részlet az N. D.-vel és N. M.-vel készített interjúból. Lásd: 4. számú *Melléklet*.

A döntést meghozó személyek, a keresztelendők, a szokás aktív szereplői is egyben, hiszen az alámerítést megelőzően, sőt esetleg utána is, részt vesznek az ünnep lebonyolításában különböző műsorszámok révén: verseket mondanak el, énekszámokat adnak elő, tapasztalatokról számolnak be.¹⁹⁶ Bár minden egyes keresztségen akad ilyen jellegű rítuselem, a hat adatközlő közül egy sem tett róla említést, így vélhetően nem bír a neofiták számára nagy jelentőséggel.

A felnőttkeresztség rítusát kísérő további szövegek közül a *megszentelő imáról* is beszélnek az adatközlők (Sz. L. és G. Cs.), amelyet a lelkész mond el az alámerítés előtt. N. M. – akinek a férje szerint is jobb a *visszaemlékező tehetsége* – a tagfelvételnél felolvasott Bibliaszövegre is utal, bár mindössze a megnyilatkozás referenciális funkciójának szintjén. Maga a prédikáció szintén expresszív funkcióval bír a neofiták számára, ugyanis „minden nagyon szép volt”, és a lelkész beszédének célpontjában is a liminális személyek álltak¹⁹⁷, de tartalmát felidézni nem tudták. A fatikus jelleg N. D. narratívájában még szembetűnőbb: „Hát most a prédikálónak a szavait így nem tudnám elmondani, de elég megható volt, úgyhogy már még az embernek majdnem könnyet varázsolt a szemibe egyféleképpen, másféleképpen örömet is.”¹⁹⁸ Ugyanez az észrevétel érvényes az énekek és versek szövege kapcsán is, ugyanis mindössze két adatközlő tesz ezekről említést, amelyek a *bűnös, irgalom* és a *halleluja* szófordulatokat tartalmazzák.¹⁹⁹

A szokásesemény legfontosabb, és egyben elengedhetetlen rituális szövege az alámerítést kísérő formula, amelyet már az első keresztyének is alkalmaztak.²⁰⁰ A nyárádszeredai adventista lelkész a keresztség *csúcspontjának* nevezte azt a pillanatot, amelyet az adatközlők is felidéznek: „A te hited vallomása alapján megkeresztellek téged az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.” (Sz. L.).

A rítus végén, amint már többször is említést tettünk róla, a közönség köszönti a neofitákat. Az itt elhangzó szöveges megnyilvánulások paradox módon viselkednek, ugyanis az adatközlők *bátorításként* fogalmazzák meg őket, viszont az általuk felhozott

¹⁹⁶ Lásd: *Függelék*, 5. és 26. kép.

¹⁹⁷ „Az a prédikáció, az a beszéd, úgyé, direkt nekünk.” (N. D.)

¹⁹⁸ A hangulat kongruens emlékezet, mely szerint a pozitív hangulatok pozitív emléket eredményeznek akkor is, ha azoknak csak fatikus elemeire vonatkozik az emlékezés. Ellist és Moore-t idézi Szatmári 2013. http://prezi.com/p0k850atp_zo/erzelmek-es-a-memoria/ (2014-06-23).

¹⁹⁹ Az N. M. és G. Cs. által felidézett énekekre az *A rítus akusztikus kódjai* című alfejezetben még visszatérünk.

²⁰⁰ Bárh 2005. 153.

parafrázált üzenetek inkább *fenyegetően* hatnak: az élet *nehezebbé* válik mostantól és *Sátán támadásai* érik majd a neofitát.²⁰¹ Felmerül a kérdés, hogy mi okozhatja ezt az eltolódást. Mivel ezek a megnyilatkozások a szituáció kontextusához tartoznak, kénytelenek vagyunk belehelyezkedni a küldő (azaz az adatközlő) nézőpontjába, hogy onnan is megvizsgálva az eseményt, meg tudjuk válaszolni a feltett kérdést. Az adventista egyház teológiai álláspontja szerint azok, akik az igazságot követik, üldöztetve lesznek, viszont ha ebben kitartanak, akkor elnyerhetik az örök életet.²⁰² Ebből a nézőpontból tekintve a rítus végén elhangzó nyelvi megnyilatkozásokat, érthetővé válik, miért élte meg az adatközlő bátorításként őket.

4.3.3. A rítus akusztikus kódjai

Az akusztikus kódok nyilvánvalóan nem jelenhettek meg elsődlegesen a narratívákban, viszont a történetekben többször is utalnak rá az adatközlők. Ezeknek fatikus és poétikai funkciót tulajdonítanak²⁰³: „az énekkar nagyon szép, nem lehet elfelejteni.” (G. Cs.). A szöveg és a dallam kettőssége jóleső érzéssel tölti el a keresztelendőket: „Van az, hogy *Halleluja, halleluja, ámen*. Tehát mikor megkeresztelkedik. S a vízbe beleengedik, és akkor kiemeli a lelkész a vízből. Jó volt hallani. Mert azt jelenti (...), hogy az egész gyülekezet (...) egy akarattal van a megkeresztelendővel, hogy úgy legyen. (...) Tehát segít, és úgy akarja, hogy legyen, hogy bátorítsa a megkeresztelkedettet.” (G. Cs.). Az énekkarnak az ünnepélyességet fenntartó funkciójáról N. M. is beszámol: „Én emlékszem, hogy amikor engem alámerítettek, akkor az énekkar azt énekelte, hogy *Halld, ó bűnös, halljad ezt, Jézus irgalmába vesz*.”²⁰⁴ A szokásesemény hagyományos jellegéhez már hozzátartoznak ezek az akusztikus kódok: „Szokásos módon, rendhagyó módon [zajlott a keresztségem]. Többen

²⁰¹ „Hát hogy idáig könnyebb volt az életem, s akkor most lesz nehezebb. Minél többet kell olvasni. Ha eddig fél órát olvastam a Bibliát, akkor most egy órát kell olvasni a Bibliát. Akkor most kezdődnek meg a kísértések, most fog dolgozni a Sátán, most fogja támadni az én életemet, mert látja, hogy Istenhez próbálok közeledni.” (Sz. L.)

²⁰² Vö. Mt. 5, 10: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyeknek országa”. Jézus ezen mondását Halmágyi József Attila, adventista lelkész *ellentmondásosnak* nevezte, amelyet viszont Jézus nevében el kell szenvedni, mint hajdan a prófétáknak.

²⁰³ Az említett funkciókról bővebben lásd: Hymes 1975. 121–122.

²⁰⁴ Az ének és a rítus kapcsolatáról bővebben lásd: 67. lábjegyzet.

keresztelkedtünk (...) Háttérzene kísérte, kórusénekek, azelőtt versek, szavalatok. Igazán ilyen felemelő hangulatot árasztott.” (Sz. L.)

A rítus vevőinek szerepe mindössze a figyelés, viszont – mivel minden az adventista egyházban minden istentisztelet énekkel kezdődik és zárul – ők is implikálódnak ebben a cselekvésben, és az akusztikus kódok résztvevőivé válnak. A közösségi éneklésnek társas funkcióira ezúttal nem térünk ki bővebben, hiszen nyilvánvalóan az összetartozás és az ünnepélyesség keltése ezen gesztusnak a célja és szerepe. Az ének és a zene funkciói a zeneszociológusok szerint a megújítás, az önkifejeződés, az élénkítés, a menekvés, amelyek közül néhány (a megújítás, az élénkítés) a felnőttkeresztség rítusában is fellelhető.²⁰⁵

4.3.4. Vizuális kódok, a rituális öltözet és más tárgyi kódok a felnőttkeresztségben

Minden rítusnak sajátos dramaturgiája van, amely a különböző rítuselemeket rendszerezi. Ennek a vizuális kódjai a látványszerűség hordozói: a viselet, az álöltözet, a díszek, a zenészek látványa, a táncforma stb.²⁰⁶ Az adventista felnőttkeresztségben ezek a kódok nem kerülnek előtérben, viszont néhány megnyilatkozásban előtűnnek. A legszembevetőbb ezek közül a *fehér* szín szimbolikája, amelynek N. M. és N. D. számára semmiféle funkcionális megterheltsége nincs: „ez régi hagyomány, hogy fehérbe keresztelkednek.” Az egyenruha, amelyet a keresztelendők felvesznek²⁰⁷, eltünteti a státusbeli különbségeket, de ezen kívül más szerepe is van, hiszen szimbolikusan megtisztít: „Azért kell fehér ruhába, mert a fehér ruha az Úr Jézus Krisztus igazsága, tehát igazságos cselekedeteit adja, tehát abba öltöztet fel bennünket. Leveszi rólunk a szennyes ruhát, és felöltöztet az ő igazságának ruháival. S ezt jelképezi a fehér ruha. Tehát a tisztaság jelképét, magát az Úr Jézus Krisztust.” (G. Cs.) A szín egyfajta kataforikus funkcióval is rendelkezik: „előremutatott, hogy mikor kijövünk a vízből (...) az ő embert hátrahagyjuk, mármint a régi természetünket, s a fehér ruha előremutat az új emberre.” (Sz. L.)

²⁰⁵ Verebélyi 2005. 155.

²⁰⁶ Verebélyi 2005. 156–157.

²⁰⁷ Az egységes ruházatról, illetve a nők fejkendőjéről *A felnőttkeresztség átmeneti jellege* című fejezetben beszéltünk már.

A víz szimbolikája, illetve az alámerítés látványossága szintén fontos tényezők. Sz. L. a víz megtisztító szerepéről beszél, amely „lemossa a bűnt szimbolikusan”. Az alámerítés pillanata *érdekes látvány*, „mert ahogy a keresztelendő (...) derékig bement a vízbe, és háttal állt a lelkésznek. A lelkész hátulról átkarolta”, és alámerítette, ugyanis a keresztség lényege „a teljes alámerülés” (Sz. L.).

A felnőttkeresztség hagyománya nem alkalmaz túl sok tárgyi kódot, viszont megemlíthetők olyan, az életvitelhez szükséges tárgyak, amelyeket a mindennapokban is használnak, de az ünnep alkalmával ünnepivé válnak²⁰⁸. A fehér lepedőt²⁰⁹ a diakónus tartja a vízből kijövő neofita fölé, és ennek szimbolikus (fehér szín és betakarás) és egészségügyi funkciója (megfázás ellen) is van, az adatközlők viszont nem tettek említést róla. A már említett rituális öltözet reprezentációs célokat szolgál, de a felnőttkeresztség rendelkezik néhány alkalmi jellegű tárgyi kóddal is. Az adatközlők beszélnek arról, hogy a rítusban szereplő közönség ünnepeltként viszonyult hozzájuk, és apró ajándékokkal halmozták el őket: „Nagyon sokan jöttek, virággal köszöntöttek.” (G. Cs.) A virágok átadása „a világi és a szakrális ünnepek jellegzetes díszítőeleme”²¹⁰, amely elmaradhatatlan a rítus elemei közül. Ugyanakkor a szokásesemény elengedhetetlen tartozékai a fényképek, amelyeket a neofiták a rítus emlékére készítenek a lelkésszel, egymással, valamint ismerőseikkel.²¹¹

4.3.5. Kinezikus kódok a rítusban

A mozgásrendszerek jelenléte több szinten is jelen van a felnőttkeresztség rítusában. Az előkészületi fázisban levők a nyilvános teret maguk alakítják, és ebben mindig az egyéni kapcsolatrendszerek dominálnak²¹²: a barátok, a keresztelendőkhöz közel állók, a rokonok vesznek részt a szertartáson, akik ünnepeltként viszonyulnak a

²⁰⁸ Verebélyi 2005. 158.

²⁰⁹ Lásd: *Függelék*, 27. kép.

²¹⁰ Pál-Újvári 2001. http://www.balassikiado.hu/BB/netre/Net_szimbolum/szimbolumszotar.htm#v. (2014-04-17).

²¹¹ Lásd: 3., 4. és 6. számú *Mellékletek*.

²¹² A személyes kapcsolatok rendkívül fontosak egy rítus megélésénél. „Egy csoport létrejöttében és fenntartásában szintén szerepet játszanak a rítusok és a tagok ezeken való részvétele. A csoport tagjai számára a személyes jelenlét és bizonyos rituális gesztusok megtétele a szolidaritás kifejezése a csoport belső nyilvánossága előtt.” Fosztó 2007. 24.

neofitákhoz a rítus végén. Ennek egyik módja a kinezikus kódok megjelenése²¹³ (az ölelés, a kézfogás, a puszkódás²¹⁴, amelyek révén a két test térben közelebb kerül egymáshoz²¹⁵: „jobbkez-fogással felvesznek a gyülekezet tagjai közé” (G. Cs.). N. M. *körülrajongásként* fogalmazta meg ezt a viszonyulást: „Körülrajongtak a testvérek, ugye virágcsokrokkal, meg minden”.

Az előző alfejezetben már említett alámerítés látványossága a kinezikus elemek miatt válik érdekessé és emlékezetessé: „A keresztelendő bement (...) derékig a vízbe, és háttal állt a lelkésznek. A lelkész pedig hátulról átkarolta, (...) és egy enyhe mozdulattal hátrabillentette a keresztelendőt, esetleg annak, akinek kellett, annak befogta az orrát, s egészen a víz alá.” (Sz. L.) A lelkész és a keresztelendő egymáshoz való viszonya a nyilvánostól a bizalmas távolságig csökkent²¹⁶, amely meghittebbé teszi a rítust.

4.3.6. A felnőttkeresztség rítusának tér- és időhasználata

A felnőttkeresztség rítusában az idő és a tér kiemelten fontos szerepet töltenek be. A keresztség aktusa Nyárádszeredában szombatra vagy vasárnapra esik. Az elmúlt években – 2007-től kezdődően – évente egy keresztséggel számolhatunk, amelyek felváltva estek vasárnapi, illetve szombati napra.²¹⁷ A jelenlegi adventista lelkész beszámolója szerint hivatalos rendelkezés erre vonatkozólag nincs, bár általában hétfőig kerülnek a keresztségek megszervezésre, mert „az advent közösség péntek estétől szombat estéig gyűl össze Istenimádat céljából, és általában a hétköznapi foglaltak.”²¹⁸ Az ünnepi idő kiválasztása nem speciális, hangsúlyozott, viszont teljesen mindegy, hogy a hétvége melyik napjára esik, ugyanis „az ünnepi időt intenzívebben élük meg a résztvevők, mint a munkanapokét”²¹⁹. A nap kitűzéséről a keresztelendők és a lelkész vagy presbiter közösen döntenek, de a disszertáció hat adatközlője közül

²¹³ Pozsony 2006. 105–108.

²¹⁴ Lásd: *Függelék*, 14. kép.

²¹⁵ Pszichológusok állítják, hogy lelki ellenálló képesség fenntartása érdekében az embernek több másik tényező mellett ölelésre, elismerésre és testközelségre van szüksége. A témáról részletesebben lásd Bagdy 2008.

²¹⁶ Edward Hall négy féle proxemikai távolságot különböztet meg: bizalmas, személyes, társasági, nyilvános. Az etikai szabályok a tér növekedésével egyre erőteljesebbek. Bővebben lásd: Hall 1980. petersoft.hu/mernoktanari/Szociologia/Szociálpszichológia%20télételek.doc (2014-06-05).

²¹⁷ Az adatközlők keresztségi napjára vonatkozólag lásd: 9. számú *Melléklet*.

²¹⁸ Lásd: 1. számú *Melléklet*.

²¹⁹ Verebélyi 2005. 139.

mindössze N. M. tesz említést arról, hogy mi alapján határoztak. A keresztséget követő szombaton Úrvacsora osztás történt, és mivel csak keresztelt tagok részesülhetnek ebből, az ő keresztségük az ezt megelőző szombaton zajlott.²²⁰

A nyárádszerezében zajló keresztségek helyszíne az adventista imaház. Erre vonatkozólag Sz. L. leírása szembeötlő, amely ismét a rítuselem fontosságát hangsúlyozza: „A gyülekezetünkben van egy szószék, egy magasabb, úgymond emelvény, amely úgy van kialakítva, hogy alul medence van, s a tetején van a szószék.” A közösség neofiták iránt tanúsított rajongása szintén tartalmaz a térre vonatkozó aspektusokat²²¹, ugyanis a köszöntés az imaház termén (a szakrális téren) kívül zajlik, általában az udvaron, a tér viszont ettől még ünnepi marad, ugyanis a rítus elmaradhatatlan része.

²²⁰ Lásd: 4. számú *Melléklet*.

²²¹ A tér és idő ünnepi voltáról bővebben lásd Verebélyi 2005. 135–142.

VIII. Következtetések

A felnőttkeresztség rítusa ünnepélyes alkalom, amely révén a résztvevők és nézők kiléphetnek a profán létből, átlépve a szent szférába²²², mivel a szokásemény kiemeli őket a hétköznapi linearitásából²²³. Mint a disszertáció folyamán kiderült, a beavató szertartás átmeneti rítusként is értelmezhető, amelynek centrális szereplői a liminális személyek. A mára az adventista közösségben teljes státusú adatközlők megtéréstörténeteit végigkövetve, illetve narratíváikat különböző szempontok mentén vizsgálva, a rítushoz kapcsolódó új aspektusokra derült fény.

Az adventista egyház viszonylag fiatal közösség, a 19. század második felétől számolhatunk létezésével, és tagjai is *mozgalomként* utalnak rá²²⁴. Ebből az a ténymegállapítás következne, hogy a tagok teljes egyetértésben és aktív hitéletet tanúsítva²²⁵, kizárólag a megtanult hittételek alapján mindent az egyház teológiai álláspontja szerint értelmeznek, az elemzésből azonban az derült ki, hogy ennek pusztán első fele igaz. Bár pontosan ismerik az egységes nézőpontot, saját vélekedésük és hozzáállásuk nem esik egybe ezzel: az egyházi és a népi vallásosság – ha nem is olyan értelemben, mint a hagyományos történelmi egyházak esetében – eltér egymástól. Ezt a szempontot követően a felnőtt keresztség rítusával szembeni attitűdök vizsgálatára került sor, amelyben a narratívák alapján (amelyen egykori résztvevők hoztak létre, tehát mindvégig az ő értelmezésük dominál) aktív és passzív szereplők, illetőleg a távol maradók nézőpontjáról esett szó. Negatív és pozitív viszonyulások egyaránt a felszínre kerültek, és igyekeztünk ezek okait és következményeit feltárni. Mindemellett minden egyes neofita esetében számolnunk kellett a konverzió okaival, amelyek folytán kétféle feltárhatóvá váltak az ide vezető személyes, társadalmi és pszichológiai krízishelyzetek is.

²²² Pozsony 2006. 52.

²²³ Uo. 55.

²²⁴ A *mozgalom* megnevezést Amota Lóránt, nyárádszeredai adventista lelkész használta (lásd 1. *Melléklet*) olyan értelemben, ahogyan Victor Turner a *communitas* fogalmáról beszélt, amelyet a *strukúra* ellentétéként határozott meg. Lásd: Turner 1977. 675–676.

²²⁵ Az ilyenfajta ébredés nem csak a neoprotestáns felekezetekre jellemző. Demeter Éva a református egyházon belüli ún. *ébredési mozgalom* követőivé lett egyetemi hallgatók élettörténeteit kutatva a történelmi egyházra vonatkozólag tett kísérletet a jelenség leírása. Bővebben lásd: Demeter 2003.

A felnőttkeresztség szokáseseménye kapcsán a disszertáció keretein belül minden rítuselemre kitértünk, és a neofiták ezekhez való viszonyát vizsgáltuk. A *keresztségi felkészítő*, valamint a *kikérdezés* mozzanata az adatközlők narratíváiban fontos momentumnak számított, ugyanis a döntés mások előtt való felvállalása nem bizonyult minden esetben könnyű feladatnak. Az is kérdéssé vált, hogy a *mások* alatt pontosan kik értendőek: a rítus aktív szereplői, a nézők vagy esetleg a transzcendens hatalom, az Isten. Ugyanebben a fejezetben vizsgáltuk a szokásrendszer különböző kódjait is, illetőleg azt, amiként a narratívákban ez megjelentik: személyek és szerepek, rituális szövegek és öltözet, vizuális és tárgyi kódok, akusztikus és kinezikus kódok, valamint a rítusban megjelenő tér- és idő képezték érdeklődésünk tárgyát.

A vizsgált narratívák rengeteg problémát fölvetettek, amelyek közül némelyiket sikerült is e dolgozatban kidomborítani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a rítus és a neofiták hozzá fűződő viszonya ne lenne tovább kutatható. A vizsgált korpusz bővítésével, illetőleg más település keresztelési szokásainak megfigyelésével kontrasztív vizsgálatot is végezhetnénk, amelyből kiderülhetne, hogy egyes rítuselemekre miért helyeznek a neofiták olyan nagy hangsúlyt, illetőleg másokra miért nem tesznek egyetlen utalást sem. Ilyen módon úgy a rítus mozzanatainak részletes elemzésére, mint a hozzá fűződő további narratívák vizsgálatára is sor kerülhetne, amelyekben más szempontokat is kutatni lehetne, jelen disszertáció keretében viszont nem állt módunkban ezen elképzelések megvalósítására.

Mellékletek

1. Interjú a nyárádszeredai adventista lelkésszel, Amota Lóránttal

- Az volt az első kerültem [Brassó és környéke], ahol szolgáltam lelkipásztorként, ez a második kerület, és Isten kegyelméből ez a hivatás, amit választottam, ez egy gyerekkori cél volt, álom volt, amit sikerült megvalósítani. Abban dolgozom igazából, ami egy álom volt, egy cél volt, és egy olyan foglalkozás, amiben nem unatkozom, és nem fáradok bele. Ezért lehet mindig nagy célokat kitűzni, sokat vállalni, mert igazából a hobbim, a munkám, hogy éljek egy ilyen modernebb kifejezéssel.
- *Adventista családban születél?*
- Igen, igen, adventista.
- *Tehát a háttér, az már adott volt.*
- Hát a háttér, az, hogyha egészen vissza akarok menni, nagyszüleim voltak azok, akik az advent hitet elfogadták, fiatal korukban, édesapám részéről és édesanyám részéről is. Ez azt jelenti, hogy 17-18-20 éves korukban édesapám részéről, édesanyám részéről csak az édesanyja ebben a korban, és az édesapja majd később keresztkedett meg. Szüleim már az adventista közösségben nőttek fel, ők is választották ezt a hitet, ugyanúgy, ahogy a nagyszüleim valamikor, és én is mindannak ellenére, hogy ebben a közösségben nőttem fel, és a hitéletét gyakoroltam, nyilván én is a magam során felnőtt koromban választottam ezt a hitet. Igen, tehát a háttér... az már... az már az adventista családból van.
- *Egyébként maga az adventista egyház sem működik olyan rég óta. Erről mit kell tudni pontosan?*
- Hát attól függ, hogy milyen viszonylatban beszélünk róla. Mint... világszéles viszonylatban az adventista egyház... nem olyan mélyre nyúló gyökerei vannak, mint esetleg a nagy történelmi egyházaknak, viszont nem is annyira új. Talán itt, hogyha történelmi szempontból egy néhány dolgot megemlíthetnék... ha ezeket kérdezted... William Miller volt az, aki Amerikában valamikor 1816-ban komolyabban elkezdte tanulmányozni az ígét, és felfedezte onnan azt, hogy az Úr Jézus második eljövetele mennyire közel van. Ezeket a tanulmányait mind jobban és jobban... kitisztította maga előtt. Kitisztultak előtte ezek a tanítások, és ezeket prédikálni is kezdte, hirdetni is kezdte. És 1831-től ige hirdetések alkalmával egy mozgalmat indított el. Ő ugye... millerita mozgalomnak nevezzük ezt a mozgalmat, amit ő elindított. Igazából baptista lelkészként végezte az ő tanulmányait, és baptista lelkész lett belőle, de nem tartozott a baptista egyházhoz, mivel ő ezzel a mozgalmával, amivel azt hirdette, hogy az Úr Jézus el fog jönni, az egyházakból, az akkori egyházakból embereket toborzott. Igazából advent váróknak nevezték azokat, akik várták az Úr Jézus második eljövetelét, és 1844-re három időpontot is egymás után tűztek ki, miután egyik a másik után nem valósult meg, tehát nem jött el az Úr Jézus. És... ebből a csalódásból, mert egy csalódásnak nevezzük, mivel az ígét csak nem tudta olyan jól, tisztán értelmezni, ahogy ő azt gondolta, ebből a csalódásból, akik megmaradtak, igazából ők a mi elődeink. Ők a mi úttörőink az advent hitben. 1844 után azok, akik megmaradtak, és tovább

tanulmányozták az ígét, és rádöbbenek arra, hogy egy olyan próféciát fejtettek meg részben helytelenül, ami arról szólt, hogy az Úr Jézus az ő szolgálatában egy olyan munkát kezdett el, amit ők úgy értelmeztek, hogy az ő második eljövetele lesz. De igazából... ő a mennyekben, a mennyei templomban egy vizsgálati ítéletet kezdett el, és ítélkezik az emberek felett mai napig, az ő eljöveteléig. És eszerint leszünk megítélve az örök életre vagy az örök kárhozatra. Ezután azok, akik megmaradtak a csalódás után, ezek voltak azok a személyek, akik az adventi hitet elkezdték, és megemlítenék egy-két nevet. James White, aki aztán feleségül vette Ellen Harmont, akinek az Isten kijelentések által közölt igazságokat, és a gyökereink az 1840-es évekre nyúlnak vissza. Amerikában történt ez a mozgalom, ami gyakorlatilag szépen formálódott, alakult, ez a mozgalom. 1850 és '60 között több konferenciát megszerveztek, s 1861-ben úgymond hivatalosodott az egyház, és akkortól kezdve mint hivatalos egyház kezdett el működni. Tehát... nem túl régiek a gyökerek, viszont azért már elég rég történtek.

- *Hogyha egy-két szóval kellene jellemezni ezt az adventista egyházat... Ilyeneket szoktak ugye mondani a nem történelmi egyházakra, hogy hitközösség vagy kiségyház vagy... mozgalom vagy ébredési mozgalom. Ezek közül melyiket illesztenéd az adventista egyházra? Vagy ugye szokták azt is elég... mi pejoratívnak érezzük, azt, hogy szekta, ezekről mit tudnál mondani? Melyiket lehetne az adventista egyházra használni?*
- Igazából, ha a történelmi egyházakat is vizsgáljuk, valamikor réges-rég, az alakulásuk legelején ők is egy mozgalom voltak. Igaz, ha a történelmi egyházról, magáról beszélünk, akkor az Úr Jézus volt az, aki ezt a mozgalmat elindította. A tanítványok továbbvitték, és aztán a további személyek, akik az egyházvezetők voltak, ez egy... mozgalom voltak, lelkesedtek. Egy felfedezés volt az, amit ők... ők egy... mozgalomként állandóan megújítottak, gyakorlatilag is, és ismeretileg is. Ebben elmélyültek. A probléma az, hogy ha egy idő után ez a hitmélyítés és ez a mozgalom nem növekszik, hanem stagnál, akkor ez lebénul, megáll, és az egyház már nem tud úgy növekedni, ahogy abban az időszakában. Ezért valamikor minden egyház az ő első periódusában egy mozgalom volt, és igazából azok az igazi egyházak, amelyek jelen pillanatban is mozgalomként élnek meg hitéletüket. Ez azt jelenti, hogy az, amit tanítanak és hisznek, az egy valóság, és gyakorlatba is ültetik. Ez vonzza az embereket. Mai napig az élő hit gyakorlata, az... az... az adott közösségben.... közösséget megerősíti, és többen csatlakoznak hozzá. Ha az adventi közösségre gondolok, abból kiindulva, hogy nem olyan túl régi a fennállása, még mindig el tudom mondani, és hiszem azt, hogy egy mozgalom. Azonban az utóbbi néhány tíz évben egyre inkább észrevehető az, hogy küzdeni kell azért, hogy megmaradjunk mozgalomként. Nyilván ebben a mozgalomban benne van az is, hogy ez egy hitközösség is. Mert egy hitközösség. De igazából ez egy mozgalom, egy reform történt egy... egy közösségben, és ezt a reformot próbáljuk újra és újra újjáéleszteni, megtartani, és hiszem azt, hogy mozgalomként tudunk megmaradni. Pozitív értelemben. Éspedig mozgalomként, akik megélik az ő hitüket. Nyilván minél inkább ragaszkodsz az ígéhez, és minél inkább gyakorlod a hit mását olyan értelemben, hogy egyeseknek az egy furcsaságnak tűnik, sőt az ige az őszinte hívőket is, akik valójában hisznek Krisztus szavaiban, bolondoknak nevezi, és azt mondja, hogy hát ti bolondok

lesztek a világ szemében... Nyilván, hogy azok, akik nem értik meg ezt a hitéletet, ezt a mozgalmat, ezt a reformot, szektának is nevezhetik. A szekta önmagában egy olyan kifejezés, ami megbélyegzi azt a csoportosulást, azt a közösséget, amelyek gyakorolnak egy szokást vagy egy hitet. Én nem nevezném az adventista közösséget egy szektának, mivel nem egy zárt csoport, amibe nem lehet belépni, vagy... olyan titkos dolgok történnek, amik... nem lehet ezekről beszélni vagy nem lehet nyilvánosságra hozni. Én azt mondanám, hogy az advent közösség egy mozgalom, és egy fejlődő mozgalom, és hiszem, hogy ezt meg tudjuk őrizni.

- *És akkor gondolom, ez a szeredai adventista egyházra vagy közösségre is érvényes szerinted. Arról tudsz-e valamit, hogy Nyárádszeredában mióta működik adventista egyház. Vagy mióta vannak adventisták. Nyilván te nemrég kerültél ide, de talán vannak erről információid.*
- Sikertörténet informálódnom, amióta itt vagyok egy néhány alapvető kérdésben. És tényleg a nyárádszeredai gyülekezet és a nyárádmenti közösségek is bizonyítják azt, hogy az advent hit egy mozgalom, és azok, akik csatlakoznak, ehhez a mozgalomhoz csatlakoznak, és ez növekszik. Mert Istennek országa növekszik, és ilyen értelemben ez a mozgalom is növekszik. Érdekes az, hogy Nyárádszereda környékén indult el ez a mozgalom. Torboszlót és Magyaróst tudnám itt megemlíteni, ahol a legrégebbi időkre emlékeznek vissza, hogy ott az advent hitet elfogadták és gyakorolták. Ez az 1900-as évek köré tehető, vagy talán már az elé, erről nincsenek pontos információim. Annyit viszont lehet tudni, hogy akkor, amikor Magyaróson engedélyt kértek a gyülekezet alapításához és hivatalosításához, mert ugye az advent közösség az állam által elismert egyházközösség, és ez hivatalosan működik a román államban is, éppen ezért mondhatom nyugodt szívvel, hogy nem egy szekta. Tehát nem egy olyan közösség, ami engedély nélkül működik, és amit az állam ne ismerne el. A magyarósi közösség Nyárádszeredához és Nyárádszeredába jött engedélyért, mert Nyárádszeredából irányította a járásbíró azokat a dolgokat minden Nyárádmenti közösségben, faluban, amikre engedélyt kellett adni. És Nyárádszeredában Istennek kegyelméből és az ő gondviseléséből 1927-ben, amikor engedélyt kértek a magyarósi adventista gyülekezet megalapításához és hivatalosításához, csak úgy adtak engedélyt, hogyha Nyárádszeredában is egy adventista gyülekezetet létesít az a közösség, a magyarósi közösség. Ez egy érdekesség az én számomra, és azt is elmondhatom, hogy ritkaság, mert általában megszületik a közösség, egy néhányan találkoznak, ígét tanulmányoznak, és utána kérik, igénylik a helyi vezetőségtől a hivatalosítást. Ebben az esetben csak Isten gondviselésének köszönhetően, és gondoskodásának, a járásbíró jónak látta, hogy a hitéletet, az Istenhez való ragaszkodást ebben a minőségben is, és ebben az értelemben is Nyárádszeredában gyakorlatban ültessék. És éppen ezért először az advent közösség először papíron született meg tagság nélkül Nyárádszeredában, és idővel aztán tagjai is lettek. 1929-ben volt az első keresztség. Információim szerint Molnárnénak hívták azt az asszonyt, aki megkeresztelkedett. Házaknál gyűltek, megvolt az engedély, de az épületet még nem volt, aki megvásárolja. Ez is a későbbiekben sikerült. 1940 körülre 20 és 30 közé tehető a tagsága az advent közösségnek, megalakult az énekkar is. És '49-ben, 1949-ben vásároltak egy kis telket, a város... hát akkor még... községben, és 1951-ben sikerült az épületet... hát

megtatarozni, felújítani, és Istennek szentelni imádatra. 1951-re tehető tehát épület szempontjából, és a már meglévő közösség szempontjából a nyárádszeredai községben az adventizmus működése és elindulása. Beszélhetünk itt még, 1960-ban megalakult a pengetős zenekar, 1971-ben a fúvós zenekar, tehát egy mozgalomról van szó. Mert akik ehhez az egyházhoz csatlakoznak, és megértik küldetésüket, tenni akarnak Isten ügyéért valamit, és úgy, ahogy azt tudják. Ha zenei téren, ha prózai téren, ugye újabban a Verses Hétvégét is itt szervezik meg Nyárádszeredában. Tehát valami itt mindig történik, mert tényleg egy mozgalomról van szó. Talán ennyit a nyárádszeredai advent közösség indulásáról, fejlődéséről.

- *Az előbbieken a létrejövés pillanatát talán abban ragadtad meg, hogy Molnárné megkeresztelkedett. A keresztség, az... egy elég fontos dolog, sőt talán a legfontosabb dolog, ami az egyházhoz való tartozást illeti. Számodra, mint magánember számára, nem feltétlenül, mint lelkész számára, mit jelent a keresztség?*
- A keresztség egy... gyermekkoromban, visszagondolok, hogy nagyon fontos... dolog volt, és mai napig az... Korai célom volt már megkeresztelkedni, és az egyházhoz tartozni. Megértettem azt, hogy a keresztség által kifejezem nyilvánosság előtt az Istenhez való tartozásomat: tehát a hitéletet komolyan veszem. Komolyan veszem Istent, és nem csak játszani akarok azzal, amit gondolok Istenről s a hit gyakorlásáról, hanem úgy, ahogy a Biblia mondja, én azt gyakorolni akarom, mert az Úr Jézus így hagyta meg. És ezért gyakoroljuk a keresztséget, és minden egyházban a keresztséget valamilyen formában gyakorolják, és ez egy csatlakozási forma az egyházhoz, a gyülekezetekhez, a közösségekhez. Számomra a keresztség egy nagyon szép élmény volt, viszont el tudom azt mondani, hogy a keresztség, az... az én esetemben, ... és nyilván azért minden esetben a legnagyobb hangsúlyt... a formának ad helyet, mert önmagában a keresztség nem hoz változást az ember életében. A keresztség kifejezi azt a változást, ami már megtörtént. Vannak esetek, és ez a jó eset, amikor a keresztség kifejezi azt, ami megtörtént az ember életében, azt a változást és azt óhajt. Vannak esetek, amikor a keresztség után történik meg ez a változás. Tehát... az ember felfedezi azt, hogy tennie kell valamit, és csatlakoznia kell Istenhez, egy közösséghez, és utána történik meg életében a megtérés. És ez az a küzdelem, amit igazából minden fiatal megél az advent közösségben, mert a keresztség alkalmával nem érzi esetleg azt a nagy változást, ami egy másik ember életében esetleg meglenne, hogy milyen sok mindenről le kellett mondjon ahhoz, hogy Istent el tudja fogadni, és ehhez a gyülekezethez csatlakozzon, mert ő ebben a hitközösségben nőtt fel. Ezeket a tanításokat gyerekkorától fogva elsajátította, ezért számára nincs meg ez a különleges változás. Számomra a keresztség, az egy nagyon szép emlék volt, amire most is szépen, tehát nagyon nagy örömmel emlékszem vissza. Egy remek esemény. Viszont nem hozott önmagában az az esemény változást. A tudatban nagyon fontos volt. Tudni azt, hogy én eldöntöttem, hogy csatlakozom Istenhez, viszont a változást, az már előtte, döntés szempontjából... ez már megtörtént, megvalósult.
- *Mit gondolsz, miben tér el az adventista keresztség a... esetleg a történelmi egyházak vagy más kiségyházakhoz képest? Mik azok mozzanatok vagy részletek,*

amelyek magában az eseményben, mint szokásformában eltérnek, és nyilván miért?

- Említettük azt, hogy a történelmi egyházak is valamikor egy mozgalomként indultak el. És minél régebbi egy egyház, annál nehezebb tudja megőrizni ezt a fejlődését, hogy mozgalomként élje meg a hitéletet. Ez azt jelenti, hogy amikor mozgalomként éled meg Krisztusnak beszédeit, tanításait, akkor érdekel, hogy az mit mond. Amikor nem jellemez már mozgalomként ez a hitfejlődés, az azt jelenti, hogy benne vagyok, gyakorlom, de nem igazán érdekel már alapjaiban az, hogy miről is szól ez az egész. És ilyenkor történik meg az, hogy olyan változások történhetnek és olyan... eltérések az igétől, amikre az emberek nem figyelnek fel. Nálunk a gyülekezetben, az advent közösségben, a keresztség, az úgy történik, ahogy az Úr Jézus esetében is történt, ahogy az apostolok gyakorolták, és ahogy a történelmi egyház – és itt a történelmi egyház alatt, ugye, én a katolikus egyházra gondolok – az első századokban egészen a X-XII. századig ezeket gyakorolták. Hogy történt rég a keresztség Jézus idejében? Úgy olvassuk az igéből, hogy János olyan helyen keresztelt, ahol sok volt a víz. Mert a Jézus idejében a keresztség, az az alámerítéses keresztség volt. Tehát a Jordán vizében mindenki, aki meg akart keresztelkedni, alámerítéssel keresztelték meg ezeket a személyeket. A tanítványok is ezt gyakorolták. A bizonyítékok mai napig megtalálhatóak az első századokból fennálló templomokból, gyülekezetekből, amik a katolikus közösséghez tartoztak, és tartoznak mai napig, ahol keresztelő medencék vannak. S ezek a keresztelő medencék akkorák, hogy két-három ember is bele tud menni, bele tud állni, amit feltöltöttek vízzel, és alámerítették, víz alá engedték, és így keresztelték meg a... a... személyt. Nyilván ennek megvan a biblikus magyarázata és a tanítás, hogy miért kell ezt így tenni, és Pál apostol erről beszél az ő leveleiben, és beszélnek az evangéliumok erről. A modern világban a történelmi egyházak a keresztséget leegyszerűsítették, megkönnyebbitették. Tehát kétféleképpen könnyebbitették ezt meg. Az egyik dolog az, hogy nem alámerítéses keresztséggel keresztelnek, hanem vízhintéssel, és nem felnőtt korban, hanem csecsemőkorban. Nálunk, az adventista közösségben ezt úgy gyakoroljuk, ahogy a Biblia tanítja, és hisszük, hogy ez a helyes. És ezért említettem, hogy amíg mozgalomként működünk, addig fontos számunkra az ige, hogy mit mond az ige. Amikor az egyházban a tanítások... a tanítások nem kapnak olyan érvényt, ami... ami egy mozgalomban tud kiérvényesülni, és a tagoknak már nem számít az, hogy mit tanítanak az egyházvezetők, akkor bármit el tudnak fogadni. Már pedig a Biblia tanítása a keresztséggel kapcsolatosan a felnőttkeresztség, az alámerítkezés keresztsége.
- *Mit gondolsz, hogy az adventista keresztség részleteinek, magának a szokásnak a részleteinek milyen fontossága van? Gondolok itt arra, hogy milyen kell legyen a ruha, hogy például a nőkön, ugye, kendő szokott lenni, legalábbis Szeredában? Milyenek azok a szövegek, amik elhangzanak, legyen az vers, prédikáció... énekszámnak a szövege? Vagy teszem azt, az imák, hogy hogy zajlanak le... ezek miért fontosak? Ezek az apróságok, vagy amik apróságnak tűnnek?*
- Két dolgot megemlíteni: az egyik a forma, és a másik a lényeg. Egy egyházban a kettő együtt halad. Azért tartozunk egy egyházhoz, hogy a lényegét, azt a lényegét, amivel Krisztus megajándékozott bennünket, és amit megélünk, és amit

gyakorlunk, formába ültessük. Ez ceremóniát jelent egyféleképpen, de gyakorlatot jelent a hétköznapiakban is. Éppen ezért maga a keresztség és a keresztséghez tartozó elemek: a felkészítés a keresztségre, a vizsga a keresztség előtt, tehát bizonyosságot tenni arról, hogy én megkeresztelkedek egy hitre, és tudom, hogy ez a hit mit jelent és mit alapszik, megjelenés a keresztség alkalmával, az öltözet, a költemények, a kóruszámok, az igék, mindezek biztosítanak egy formát. A lényeg a szívben történik meg. És hogyha az ember elfogadja az Úr Jézust, akkor mindezek a formák széppé teszik ezt az alkalmat. Ezért van a hitoktatás, amikor elsajátítja az egyén azokat a tanításokat, amikre alapszik az a hit, amit elfogad, és amin keresztül fogja tudni aztán, hogy hogyan gyakorolja az ő hitéletét. Másodszorban ott van a keresztelendő ruha, amit említettél. Az általában fehér szokott lenni, de nem mindig. Van, ahol vörös ruhába öltöznak a keresztelendők. Tehát itt egy jelképről van szó, és egy jelképnek szeretnénk hangsúlyt adni. Mivel fehérbe öltöznak, ők arról tesznek bizonyosságok, hogy ők megtisztultak belül is, és az az ők lelkükben Krisztust választották, és ez egy lelki tisztaságot hoz magával. Olyan... más helyeket bordó vagy vörös színű ruhába öltöznak, ez azt jelenti, hogy Jézus Krisztus vére az, amely lemossa a bűnöket. Ezek jelképek, amelyek széppé teszik az alkalmat, és emlékeztetnek. Az ige általában arról szokott szólni, hogy mennyire fontos ez a pillanat az ember életében, mennyire fontos tudatosan is kiállni Isten ügye mellett, és önmagunk életében is bizonyosságot tenni erről. És nyilván a keresztségi alkalom egy bizonyosság az emberek előtt, hogy én elfogadtam az advent hitet, elfogadtam az a hitet, ami a Biblián alapszik, és úgy, ahogy a Biblia tanítja. Ugyanakkor megerősítésként szolgál, bátorításként, mert a keresztség után, miután az ördög is látja, hogy mennyire komolyan vesszük a hitet, és mindenkinek elmondjuk, nyilvánosságra hozzuk, és formailag is egy ilyen szép alkalommal teszünk bizonyosságot hitünkről, több kísértés fog érni bennünket. A keresztség alkalmával az igék megerősítik, bátorítják a keresztelendőket arra nézve, hogy a jövőben is ki tudjanak állni amellel a hit mellett, amit elfogadtak. A kórus szolgálata és az énekek is mind arról a tisztaságról, a megújult életről szólnak, énekelnek, ami végbement az ember életében.

- *El tudnád mondani esetleg néhány mondatban azt, hogy hogy szokott zajlani egy keresztség, amit te bonyolítasz le? Vagy, hogy hogy képzeled ezt el.*
- Konkrétan a keresztségre gondolsz, vagy beleértve... a keresztség előtti időszakra is?
- *Igen, igen, akár az az előtti időszakot is beleértve.*
- Tehát van egy felkészülési időszak azok számára, akik szeretnének megkeresztelkedni, és szeretnének csatlakozni a gyülekezetéhez, az egyházhoz.
- *Ez fontos? Az előkészületi fázis?*
- Az advent közösségben nagyon fontos. Mivel komolyan vesszük a hitéletet. Az advent közösségben a hitélet gyakorlása nem abból áll, hogy egy évben kétszer-háromszor ellátogatunk a templomba a nagy ünnepek alkalmával, ami egy nagyon fontos dolog, és egy nagyon szép dolog, és kell. De nem elég ennyi. És éppen ezért a hitoktatás alkalmával mindazokat az elveket és azt a 28 elvet, amelyet mi papírra fektettünk az igék alapján közöljük és megtanítjuk a... azokkal, akik a hitoktatásra járnak. Ők ezalatt az időszak alatt, ami 4-5 hónaptól egészen egy

évig, másfél évig is eltarthat ez a hitoktatás, ha hetente egy alkalommal szoktunk találkozni. És ebben a periódusban érdekes módon, tehát megvan a vágy az egyén szívében, hogy szeretné elfogadni ezt a hitet, és gyakorolni úgy, ahogy a Biblia tanítja. És ez a vágy s az információ együtt azon a rövid féléven vagy éven keresztül, ami alatt az oktatásban részt vesz, változást hoz ennek az embernek az életébe. Mert a felkészítő óra nem csak azért van, hogy megtudjuk, hogy Isten mit vár el tőlünk, hanem be is bizonyítjuk, hogy mi megteesszük mindazt, amit Isten elvár tőlünk. És amikor ezeket a gyümölcsöket a gyülekezet látja... Mik ezek a gyümölcsök?! Az a változás, ami végbement egy ember életében, hogy már nem olyan durva, mint annak előtte, hogy szereti a felebarátját, hogy nem ... ellenséges a másikkal szemben, és sorolhatnánk azokat a... sajátos hitpontokat, amelyek jellemzik egyházunkat. Ezeket elfogadták ők, és gyakorolják, akkor a gyülekezet, a gyülekezet bizottsága, aki igazából leghamarabb kiértékeli az ismereteit és az odaállását, az odaszentelődését ennek a személynek, majd a gyülekezet is elfogadja vagy elutasítja a keresztelendőt a keresztség alkalmával. Általában azért azok, akik feliratkoznak a hitoktatásra, Isten lelke dolgozik bennük, és felkészülnek nemcsak információ tekintetében, hanem megváltozik az életük is, és így felkészülnek a keresztségre. Így ez egy nagyon fontos része. Ebben az időszakban történik a lényeg. Mi a lényeg? Hogy elfogadom az Úr Jézust, felfedezem azt, hogy az életben ez egy nagyon fontos dolog - Hozzá csatlakozni -, felfegyverkezek információ tekintetében az élet különböző küzdelmeire, mert a tapasztalat ezután jön. De én nem tudok kiállni hitéletemben, ha nem tudom, hogy mik az alapok, és mi mellett kell kiállni. Ezért nagyon nagy fontosságot adunk ezeknek az alkalmaknak. Elvárjuk azt, hogy azok, akik meg szeretnének keresztteljedni, a hitoktató órán mind részt vegyenek, és ott legyenek minden alkalommal. Ha mégis ez megtörténik, mert ugye a félév-év időszaka alatt... ez... betegség, utazás, bármi közbejöhet, akkor ezeket be kell pótolni... Mikor ez mind megtörténik, és a gyülekezet bizottsága is, és maga a gyülekezet alkalmasnak találja az egyént, hogy a közösséghez tartozzon, és a keresztség által a közösségbe belépjen, következik a keresztség.

- *Mi alapján találja a bizottság és a gyülekezet alkalmasnak a keresztelendőt a keresztségre?*
- Hát... annak alapján, amit egy... kikérdezés, egy úgynevezett találkozás... A keresztelendő vagy a keresztelendők, attól függ, hogy hányan vannak, találkoznak a bizottsággal. Ez egy beszélgetés. Azért visszaemlékszem, akkor, amikor ez megtörtént, egy vizsgának fogtam fel, és aggódtam magamban, vajon minden kérdésre meg tudok-e válaszolni. Mert nagyon fontos az, hogy tudjuk, hogy mi... mit akarunk a mi hitéletünkben megvalósítani, és mi az, ami vezeti a mi hitéletünket. Éppen ezért ezen a beszélgetésen nagyjából minden hitpontot átbeszélünk a keresztelendőkkel, és azokban a kérdésekben, amikben még nem kaptak tiszta választ, kitisztázzuk és megmagyarázzuk. És ez az az alkalom, amikor a bizottság rádöbben arra, hogy tényleg a keresztelendők felkészültek információ tekintetében, de hozzáállás és óhaj tekintetében is. Tehát felvállalják ezt az életet, ezt a hitéletet. És a keresztség lesz az a nyilvános alkalom, amikor ezt közlik a társadalommal. Azokkal, akik jelen vannak a gyülekezetben és akik, eljöttek, előttük fel szeretnék ezt vállalni. A kikérdezés, ez a vizsgáztatás, hogy

használjak egy ilyen érthető, de ugyanakkor egy kicsit túlzott szót, ez az az alkalom, amikor eldől, hogy kik azok, akik megkeresztelkednek. Ez mikor megtörtént, akkor következik egy időpontra a kitűzése a keresztségre. Erre az alkalomra a keresztelendő elhívják szeretteiket is, ismerőseiket, mert az a lényeg, hogy mindenki megtudja, hogy én egy komoly döntést hoztam az én életemben. S miután ez megtörténik, eljön az alkalom, mindenki szépen felöltözik, egyformán: vagy fehérbe, vagy bordóba, vagy vörösbe. Általában azért gyakorlottabb a fehér... köpenybe öltözni a nőknek, a férfiaknak is megvan a fehér ruhájuk, és ezzel az alkalommal egy szép programot tart a gyülekezet, énekszámok, költemények. Ha hozzátartozók vannak a gyülekezetben, általában őket is, vagy őket szoktuk megkérni helyzettől függően költeményre. Mert valahogy, hogyha ismered közelebbről a te rokonodnak az életét, és neki szavalsz, és lehet, hogy pont egy olyan költeményt választol ki, ami az ő életéről beszél, és ami tükrözi az életét jobban megérinti a keresztelendőt, és ez is nagy fontossággal bír. Az énekszámok is. És ezután következik általában az ige, amiben benne van a bátorítás, a megerősítés,... kihangsúlyozni, hogy mennyire komoly döntés ez, és amit vállalunk, azt... tartsunk ki mindvégig emellett, és ezután következik konkrétan a keresztség. Az előkészületeket a diakónia megtette, ez azt jelenti, hogy a medencébe vizet engedtek, ennek a hőmérséklete megfelelő, hogy... senkinek se legyen kellemetlen. Ez abban az esetben, ha a gyülekezetben történik a keresztség. Nem egy esetben... van például, történik meg, nem egy esetben történt az meg, hogy a folyóban történt a keresztség, vagy éppen a tengerben. Nem az én esetemben. Én még sem a folyóban, sem a tengerben nem kereszteltem, csak bent a gyülekezetben, a keresztelő medencében. Mind a kettőnek megvan az értéke és a szépsége. A lényeg az, hogy amikor vége van az istentiszteletnek, már az igehirdetésnek, akkor következik egy odaszentelődési ima, és az odaszentelődési ima alkalmával egyféle fogadalom is a gyülekezet előtt, amit megfogadnak a keresztelendő. Ez egy néhány szóban, ez a fogadalom összefoglalja az alapvető..., hitünknek az alapvető elveit, és bizonyosságot tesznek a gyülekezet előtt arról, hogy ők ezt elfogadták és gyakorolni akarják. Ezután következik az odaszentelődési ima, imádkozunk értük, hogy Isten megvalósítsa az ő életükben ezt. És akkor a lelkész bemegy a medencébe, bejön az első személy. Általában a... nőket, hölgyeket, asszonyokat szoktuk a sorrendben venni, a férfiak maradnak utólag, ha többen vannak. Van arra is esély, hogy férj feleség keresztelkedik. Azt is meg lehet tenni, és volt erre már példa, hogy egyszerre kereszteltük meg őket, tehát a lelkész... hogyha egy kicsit bátrabb és... erősebb, akkor az alámerítés alkalmával felvállalja, hogy a kettőt egyszerre fogja át. Tehát férj-feleség egyszerre keresztelkedett meg. Ez is egy nagyon szép alkalom... Ez előtt... van egy... áldáskérés, áldásmondás medencében, amikor elmondjuk azt, hogy „A te hited vallomása alapján megkeresztelünk az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. ” Elmenvén... tehát ezt a szöveget és ezt az áldást elmondjuk, mert az Úr Jézus így hagyta meg nekünk, hogy „Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében”. Ezt tesszük meg, és ennek a... egyféleképpen egy része, csúcspontja látszik meg a keresztelés alkalmával. Azért mondom, hogy

egy része, mert utána is foglalkozni kell a közösséggel és a megkeresztelt személyekkel.

- *Itt a medencében miért emeli fel a kezét a pap az áldáskéréskor? Vagy ez az áldáskérésnek a velejárója?*
- A jegye, a velejárója, a jegye, a jelzője, ami egy ószövetségi gyakorlat, amit az Újszövetségben is gyakoroltak. Ez azt jelenti, hogy áldást adsz Isten nevében. Nem is adsz áldást, bocsánat. Tehát Isten adja az áldást, de te vagy az, akin keresztül ez megtörténik, és részesíted az egyént ebben. Egyszerűen egy forma. Tehát ha éppenséggel nem emelném fel a kezemet, és anélkül keresztelném meg, akkor is hivatalos lenne a keresztség. Ha éppenséggel nem fehér ruhába lenne öltözve a személy, hanem egy akármilyen ruhába, ha éppenséggel nem a keresztelőmedencében, hanem kint a folyó partján, és nincsen jelen csak két-három személy, akkor is érvényes a keresztség. Tehát megvan a forma. Fehér ruha, a gyülekezet, az ének, az ige, a kéz felemelése, magában a keresztség, amiben megtörténik. Vannak elemek, amelyek széppé teszik, hivatalosítják Isten előtt ezt a cselekményt, ezt a cselekedetet. Ezt így gyakoroljuk, hogy a kezünket felemeljük, a lelkészek, és áldást kérünk a személyre, és azt mondjuk, hogy „a TE hited vallomása alapján”. Tehát a te felelősségedre, a te vállalkozásodra, a te óhajodra, Isten áldja meg a te döntésedet, „az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében”.
- *Akkor, ha a forma elég ahhoz, hogy hivatalos legyen egy keresztség, az sem fontos, hogy hányan keresztelkednek meg egyszerre? Mit lehet erről mondani? Hány személy az optimális?*
- Minél több. Ez... akkor jó, ha mindig több van eggyel. Tehát, ez egy öröm ez az alkalom. Bármennyien is keresztelkednének meg, ez lehetséges és meg lehet valósítani. Nyilván, hogyha több emberről van szó, akkor több lelkészre is van szükség, nagyobb helyre van szükség. Ott, ahol... az afrikai országok... Afrikára gondolok, és ott, amikor keresztségek történnek, van olyan, van olyan, hogy 15-20-30 lelkész is egyszerre keresztelnek. És egyszerre mondják azt, hogy „a te hited vallomása alapján megkeresztellek”, egyszerre merítenek, mert lehet, hogy több 100-an vannak. És van erre példa, van erre példa, hogy ilyen is megtörténik. Azért általában itt, Romániában kevesebben szoktak keresztelkedni. A több, az jelenti a 25-30 személyt esetleg egyszerre, egy alkalommal. Bármennyien megkeresztelkedhetnek egyszerre. Itt egy formáról van szó, és ezért bárki csatlakozhat. Minél többen vagyunk, annak is megvan az öröme, és ha egy személy keresztelkedik meg, annak is megvan a különlegessége.
- *Azt, hogy mikor van a keresztség napja, mi dönti el? Én úgy tudom, hogy Szeredában talán péntek este is volt már keresztség, de gyakoribb az, hogy szombat vagy vasárnap. Talán az elmúlt olyan 7-8 évben váltakozóan volt szombat-vasárnap a keresztség. Ez valamiben fontos-e vagy szokott az egyház erre hangsúlyt fektetni, hogy konkrétan mi legyen ez a dátum?*
- Nem létezik egyházilag olyan, hogy egy nap, amikor abban az évben a keresztséget megszervezzük, hanem minden olyan alkalommal, amikor szükség van rá. Általában hétvégenként szoktuk megszervezni, mert a közösség, az advent közösség péntek estétől szombat estéig gyűl össze Istenimádat céljából, és általában a hétköznapok elfoglaltak. Mindenki el van foglalva, dolgozik, ezért a

hétvége a legalkalmasabb erre a... a keresztségre. Együtt döntenek el a kereszstelendőkkel a bizottság, hogy melyik alkalom lenne a legmegfelelőbb. Nincs egy szabály erre. Mindig, amikor legalább egy személy igényli a keresztséget, és ezt meg lehet valósítani. Általában hétvégén szoktuk ezt megtenni, de ha kedden történik meg... Volt olyan eset, hogy otthon történt meg a kádban, mert egy beteg személyről volt szó, súlyos betegről. Hétköznap történt meg, otthon, tehát ez forma. A forma is fontos, minél szebb, annál jobb, de a lényeg az, hogy az egyén meg akar kereszttelkedni, és tudja, hogy mire kereszttelkezik meg.

- *Én úgy tudom, hogy Szeredában - már mondtam az előbb is - a nők fején kendő van, amikor kereszttelkezik. Ez miért fontos? Tudom, hogy nem mindenhol gyakori ez, de van esetleg ennek is valami magyarázata?*
- Ha gyakorlatilag nézzük, ha a gyakorlati oldalát nézzük, akkor, amikor a keresztség megtörténik a vízben, jó az, hogyha a haját, tehát hogy az asszonyoknak, a nőknek, ha nem is minden esetben, de általában nagyobb a hajuk nyilván, mint a férfiaknak. Ez jó, ha össze van fogva. Sokkal könnyebbé teszi a keresztséget, és kellemesebbé, alkalmasabbá a keresztelendő számára, ha a gyakorlati oldalát nézzük. Teológiai szempontból az Újszövetségben feljegyzést találunk olyan kulturális gyakorlatra, szokásra, amikor az asszonyok fejkendőt használtak akkor, amikor Isten elé mentek a gyülekezetbe. De ezt nem tudjuk... bibliailag nincs általánosítva, nem tudjuk általánosítani. Mert hogyha ez így lenne, akkor az egész egyházban ezt gyakorolnánk, és egyféle kötelező gyakorlat lenne, szokás lenne. A keresztség alkalmával mindenféleképp azért ezt gyakoroljuk. Általában be szokták kötni a fejüket a nők, ez igaz, de azt hiszem, hogy még van rá eset, hogy még ez elmarad. Lehet, hogy Nyárádszeredában ezt mindig így gyakorolták, de én tudok olyan esetet, amikor nem volt bekötve a nőnek a feje. És... talán bizonyításképpen épp a Facebookon nézzük meg, azért, hogy bizonyíték is legyen, és... azt mondja, hogy meg is mutatom. Egy fiatal lányról van szó... jó... csak töltse be a...
- *Ott, Brassóban is a fedett fej volt a szokás keresztség szempontjából, ahol Szereda előtt voltál?*
- Inkább az idősebbek, akik gyakorolják. Tehát ezt... ez igaz, hogy Vásárhely mellett, Keresztúron történt ez a keresztség, egy fiatal lányról volt szó. Nem volt bekötve a feje. És ha jól emlékszem, Brassóban is, amikor keresztség volt, egy édesanya és a lánya kereszttelkedtek. Az édesanyának be volt kötve a feje, a lányának nem volt bekötve a feje. Ez... nem feltétlenül azért, mert férjezett asszony volt az édesanya, egyszerűen így történt. Tehát bibliailag nincs egy szabály erre. Viszont van egy régi bibliai gyakorlat, amit amúgy alkalmazunk. Tehát megint itt arról van szó, hogy ha a forma nem minden szempontból egyforma minden alkalommal, ez nem azt jelenti, hogy a keresztség nem érvényes. Mert a keresztség, lényegében az a fontos, hogy történjen meg, és nyilván történjen meg a változás is a keresztelendő szívében.
- *Hát, hogyha már ilyen apróbb változásokról van szó, akkor megkérdezném, hogy a világ különböző pontjain nagyon sok helyen van adventista imaház, adventista egyház működik. Mindenhol a keresztség az, ami a felvétel szempontját illeti, ami*

a csatlakozáshoz fontos. Mennyire egységes a keresztség, az adventista keresztség a világ különböző pontjain?

- Ha a kérdésed olyan irányba tevődik fel, hogy csak ilyen úton lehet kereszttelkedni az egyházba, ilyen úton lehet csatlakozni az egyházhoz, általános értelemben igen, tehát csak keresztség útján lehet az egyházhoz csatlakozni. Vannak olyan esetek, amik kivételt képeznek. Például, mivel nemcsak az advent közösség gyakorolja az alámerítéses keresztséget, hanem a baptista egyház is például, ha van egy olyan személy, aki a baptista egyházból szeretne csatlakozni az advent közösséghez, és ő már alámerítéses keresztséggel elfogadta az Úr Jézust, igaz, hogy egy másik közösséghez, és hogyha ő ragaszkodik ahhoz, hogy ő nem akar újból megkeresztelkedni, mert ő már egyszer megkeresztelkedett, és az Úr Jézusra, és az Úr Jézus nevében kereszttelkedett meg, átvehetjük őt újrakeresztelés nélkül. Mert ő már megkeresztelkedett. Általában azért a gyakorlat azt mutatja, hogy ezek a személyek mégis elfogadják, hogy újrakeresztelkedjenek az advent gyülekezetben, sőt volt olyan példa is, aki... akik az elején akarták, és azt... tehát nem akarták, és azt mondták, csatlakozni akarunk, de csak akkor, ha nem kell újra megkeresztelkedni, a bizottság beleegyezett, s mégis az utolsó percen úgy döntöttek, hogy "de, mégis megszeretnék kereszttelkedni". Tehát mivel megtörtént az alámerítéses keresztség, és ő már a Jézusban való hitet elfogadta, de bizonyos szempontokból meggyőződött, hogy ezt a hitet ő még tisztábban tudja gyakorolni, de már ő megélte bizonyos szempontból ennek az advent hitnek a bizonyos részeit, nem lehet senkit se kötelezni, hogy akkor... újrakeresztelkedjél, mert... hogyha már ezt megtetted valamikor. De szoktuk tanácsolni, ez képez kivételt. Általában ez ritkább ugye, mert nemcsak a baptista egyházból jönnek tagok, s más gyülekezetekben, egyházakban az alámerítéses keresztség, az nem gyakorolt.
- *És ami a szertartás menetét illeti, mindenhol érvényes az, hogy többnyire egyforma vagy egyforma színű ruhába öltöznek, vagy hogy ünnepélyes keretet nyújtanak ennek, a témák, amik elhangzanak, ugyanazok?*
- A témákat a lelkész választja ki. A témát meghatározza a Biblia. Tehát a Bibliából ami tanácsot éppenséggel jónak lát a lelkész. Ezen kívül az esemény megszervezése, kialakítása előre van írva. Tehát minden lelkész tudja, hogy hogyan kell megtörténjen ez a ceremónia. Létezik egy... egy kézikönyv, ami szerint a gyülekezeti életet irányítani kell. És ezeket az alkalmakat meg lehet szervezni, és ennek a kézikönyvnek az alapján gyakorolja a keresztséget mindegyik gyülekezet a világszéles advent közösségben.
- *Mit gondolsz, hány évesen alkalmas az ember egy ilyen döntésnek a meghozatalára, arra, hogy úgy döntsön, megkeresztelkedik? Vagy ha nincs egy optimális, akkor esetleg mi a gyakori?*
- A lényeg az, hogy az, aki megkeresztelkedik, az önkéntesen válassza, és tudatosan vállalja fel azt, amit felvállal. Értse meg azt, hogy ő mit szeretne, és hogy miért vállalkozik erre, és ne külső befolyásra tegye ezt, hanem önkéntesen. Ha erre gondolunk, akkor azt látjuk, hogy a csecsemőkeresztség, az érvénytelen. Mert azt mondja az ige, „aki hisz, és megkeresztelkedik, az üdvözl”. Hogy tud hinni egy gyermek, egy csecsemő? Mondjuk egy 5-6 éves elhiszi az édesapjának azt, hogy... amit mond, tegyük fel. De a hit dolgait még akkor sem tudja felmérni. Egy csecsemő annál inkább nem. Aki hisz, és megkeresztelkedik, tehát

megkeresztelKEDIK. Benne van az, hogy ő akar megkeresztelkedni, nem őt keresztelik meg. Nem azt mondja az ige, „aki hisz, és megkeresztelik”, hanem „megkeresztelkedik”. Nyilván, hogy őt megkereszteli a lelkész, de ő akar megkeresztelkedni. Ezért olyan életkorra kell gondoljunk, amikortól kezdve az egyén fel tudja vállalni azt, amit választ. Az Úr Jézusról úgy olvassuk, hogy 12 éves korában, amikor leghamarabb felment a templomba áldozni az ő szüleivel, visszamaradt a szüleitől, és az írástudókkal, a főpapokkal az Igéből beszélt, és magyarázatokat adott. Tehát a 12 éves kor már egy olyan kort jelent, amikor a gyerekek el tudnak gondolkozni komolyan a hitéletéről. Talán még túl korai 12 évesen egy ilyen döntést meghozni olyan értelemben, hogy meg is tenni. Tehát hogy meg is keresztelkedjél 12 évesen. Ha magamra gondolok, én 15 évesen szerettem volna megkeresztelkedni, nem sikerült, azért mert a szüleim azt mondták, hogy még várjak, és gondoljam meg jól, mert ez egy nagyon fontos esemény. Nem bánom azt, hogy hallgattam, és 17 évesen keresztelkedtem meg, nem bánom ezt, de nem tévedtem volna, ha megkeresztelkedtem volna hamarabb. Hamarabb kötöttem volna szövetséget az Úrral. Nyilván, hogy az alatt a 2 év alatt még mélyült az én hitem és az én ismeretem. Tény az, hogy minél hamarabb hozzuk meg a döntést és életünk során, és minél fiatalabbak vagyunk - gondolok itt 14, 15, 16, 17 éves korra, és meg is tesszük, annál nagyobb az esélyünk emberi szempontból. Mert ahogy az évek telnek, egyre nehezebbnek látjuk ezt megtenni, s egyre nehezebben tesszük ezt meg. Gyakoribb a fiatalkori keresztség és az időskori keresztség. Tehát amikor már az ember végül belátja azt, hogy kár volt szégyellni, kár volt dolgokat nem félretenni, és akkor idős korban azt mondja, hogy jó, megkeresztelkedem. Vagy fiatal korban történik ez. Középkorban is történnek keresztségek nyilván, de százalékban inkább fiatalabb korban és idősebb korban. Azért, mert fiatalabb korban könnyebben elfogadjuk azokat az ígéreteket Isten részéről, amik az igében vannak, könnyebben nyílunk meg Isten előtt. Nem foglalnak le bennünket azok az életcélok, azok a tervek, amiket esetleg már család miatt, egyéb, más dolgok miatt nem tudnánk úgy félretenni, vagy nem tudnánk feláldozni. Ezért a fiatal kor a legalkalmasabb kor, a legszebb kor, de ez egy tudatos kor kell legyen, amikor az egyén eldönti, hogy igen, én kész vagyok, és meg szeretném én tenni.

- *Miben változik meg a lelkész vagy esetleg a már megkereszteltek viszonya, a tagok viszonya azzal szemben, aki megkeresztelkedett?Én is ugye tagja vagyok az adventista egyháznak, én ezt annyiban érzem, hogy hogy szólítjuk meg egymást. De ezen kívül mi az, ami még változni szokott vagy változnia kellene az emberek egymáshoz való viszonyában?*
- Az a tudat, hogy tartozom valahová, és nemcsak oda járok, nemcsak ellátogatok, hanem oda tartozom, ahhoz a közösséghez, az felelősséget jelent. Akkor, amikor egy családhoz tartozunk, az azt jelenti, azt a családot ápoljuk, szeretjük, gondozzuk, számít, ami ott történik, érdekel, ami ott történik, teszünk azért, hogy az a család fejlődjön, jó legyen a jóléte, ne szenvedjen, hogy jól érezze magát mindenki. És akkor, amikor egy hitközösséghez tartozom, ezek mind nagyon fontos dolgok, hogy én is, én magam, aki oda tartozom, és hogyha a keresztség nemcsak formai szempontból történt meg, hanem egy belső változás is megtörtént, ahogy az Úr Jézus esetében. Úgy olvassuk az igében, hogy a

Szentlélek galamb formájában rászállt. Az Apostolok cselekedeteiben olvasunk nem egy helyről, s valahányszor keresztségről van szó, mindig társul a Szentlélek kitöltetésével, a Szentlélek kiáradásával az egyén életében. Ez azt jelenti, hogy a Szentlélek dolgozik az én életemen keresztül, és felelősséget érzek azért a közösségért, amihez tartozom. Tehát nagyon fontos az indíték. Én azért érzem a felelősséget a közösség iránt, mert valami megváltozott bennem, és számít nekem az a közösség. Nem azért tartozom felelősséggel, mert felelősségre vonhatnak, vagy mert oda keresztelkedtem. Én azért keresztelkedtem oda, mert érzem azt, hogy oda szeretnék tartozni, és szeretnék abba a testbe, Krisztus testébe beépülni. A másik oldala pedig a felelősség. Én felvállaltam ezt a hitet. Ez azt jelenti, hogy az én példamon keresztül megismerik az advent hitet. Én felelős vagyok azért, amit teszek, amit cselekszek, amit mondok, ahogy megélem az én hitemet. És ez azt jelenti, hogy a közösség előtt is felelősséggel tartozom azért, amilyen példát adok a körülöttem élőknek, a nem adventistáknak arról, hogy milyenek az adventisták. És éppen ezért ez egy nagyon fontos dolog, amire vigyáznunk kell, „a gyümölcsöikről ismeritek meg őket”. És ha ezek a gyümölcsök nem beszélnek arról, hogy volt egy változás az ember életében, elfogadta az Úr Jézust, akkor a forma, a keresztség nem ér semmit.

- *És ilyen szempontból a lelkész viszonyulása egy megkeresztelttel szemben meg egy látogatóval szemben különbözik?*
- Különbözők olyan szempontból, hogy a lelkész felelősséggel tartozik inkább a tagjai iránt, mint egy látogató iránt. Például a látogató, ha eljön, és te látod azt, hogy az ő életében vannak olyan dolgok, amik nem helyesek, nem jók. De látod azt is, hogy az a látogató még nem tudná elfogadni, és lehet, hogy ha te megosztanád vele azt a helytelen dolgot, amit ő gyakorol, lehet, hogy elriasztanád a közösségtől. Mert nem igazán a helytelen dolgokról kell egyszer lemondjunk, hanem Jézust kell megszeressük. S ha Jézust megszerettük, a helytelen dolgok is elmúlnak. Egy megkeresztelt tag esetében a lelkész felelősséggel van az ő tagja iránt, és hogyha az olyat gyakorol, olyat tesz, ami szégyent hoz a hitre és a közösségre, a lelkésznek kötelessége figyelmeztetni, megnyerni, értesíteni, elbeszélgetni az ő tagjával arról, hogy az, amit tett, és az út, amit választott, az eltért már attól, amit kezdetben fogadott Istennek. Az egyik irányába kötelességgel tartozom, a másik irányában pedig óvatosan megpróbálok irányítani, persze őt is értesíteni, ha van olyan nyíltság. A tagomat, aki a gyülekezethez tartozik, meglátogatom, megismerem, közelebb tudok kerülni hozzá, mert a közös hit vonz, és összehoz bennünket. Közös programokat szervezünk, közösen haladunk a hitéletben előre. Egy látogató nem minden dologgal ért egyet éppenséggel az egyházzal, hanem csak részben. Mert ha minden dologban egyetértene, oda szeretne tartozni, csatlakozni. Ezért a látogató nem minden helyzetet ért meg úgy, ahogy a közösségen belül megértünk dolgokat, és gyakorlunk dolgokat.
- *Hogyha a látogató, a barátkozó elkezdett járni arra az előkészületi fázisra, amit előkészületekként említettünk már, és részt vesz a keresztségen, az alámerítést követően rögtön a tagjává válik az adventista egyháznak, vagy esetleg még ezután valamilyen ceremóniális rész, ami őt taggá teszi?*

- Két esetet szoktunk gyakorolni. Az egyik: rögtön a keresztség után megvan a felvétele a személynek. Tehát miután átöltöztek a keresztelendők, újból visszajönnek a terembe. Függetlenül a felvételtől köszöntjük őket. Egy személyre szóló ígéretet olvasunk mindeniknek, vagy esetleg ha többen vannak, akkor az egész megkeresztelt személynek, mindegyiknek. Ez után pedig megtörténhet a felvétel a tagok közé. Vagy ekkor vagy a legközelebbi istentisztelet alkalmával. Vagy ha vannak olyanok, akik nálunk keresztkedtek meg, de éppenséggel - tegyük fel, hogy - a torboszói gyülekezetbe szeretnének látogatni és járni, akkor ott történik meg a felvétele. Itt a gyülekezet előtt elmondjuk, elfogadjuk őket kézfelemeléssel. Örömmel tesszük ezt, gyakorlatilag ez már magától értetődik, ha megkeresztelkedtek, akkor már a gyülekezethez tartoznak, csak ezt is úgymond hivatalosítjuk.
- *Ilyenkor nem szoktak akkor kérdések elhangzani, az már előtte lezajlott.*
- Nem szoktak, igen, elhangzott a gyülekezeti hitvallástételkor.
- *A gyülekezeti hitvallástételkor mit szoktak kérdezni?Körülbelül milyen kérdések szoktak elhangzani?*
- Az...
- *Az is ilyen vizsgaszerű, mint a bizottság előtti?*
- Nem. Nem vizsgaszerű. A gyülekezet előtt általában igennel vagy nemmel szoktunk válaszolni. Javasolt az igen.
- *Megtörtént már, hogy valaki nemmel válaszolt?*
- Nem. Nem történt meg. Tehát... mivel a ceremónia nagyon hosszú, ezért a gyülekezet előtt... A gyülekezet tudja azt, hogy a bizottság egy részletes kikérdezés alkalmával meggyőződött arról, hogy ezek a személyek alkalmasak a keresztségre, a bizottság ajánlja a gyülekezetnek. Ezért a gyülekezetben alapvető hitpontokat érintünk. „Elfogadod-e, hogy” például „az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten, ők hárman egyek, ők az ember alkotója, ők a mi teremtetők?” Erre igennel válaszolnak. „Elfogadod-e azt, hogy a szombat az a nap, amit Isten nyugalomnapnak rendelt el?” Erre is igennel válaszol. Ezt nyilván talán egy szebb, egy részletesebb mondatban tesszük fel, ezt a kérdést. „Támogatod-e a gyülekezetet jövedelmeddel? A tizedet úgy, ahogy a Biblia tanítja...”. Ugye a tized gyakorlatilag, jövedelmünk tized részét odaadjuk a Jóistennek, és ezzel támogatjuk az ő ügyét. Ezt is meg szoktuk kérdezni. „Támogatni fogod-e minden erőddel a gyülekezetet és a missziómunkában a szolgálatban?” Vagy „elfogadod-e, hogy a Tested a Szentlélek temploma, ahogy Pál apostol megemlíti ezt az ő leveleiben”, és nem mindegy, hogy mit teszünk a testünkkel. Ezért azt Istennek szenteljük, és úgy fizikailag, mint lelkileg azt meg kell őriznünk, és erre oda kell figyeljünk. Ehhez hasonló kérdéseket szoktunk feltenni. Mindegyik kérdésből azonban a legfontosabb a következő: „Hiszed-e azt, hogy az Úr Jézus Krisztus azért jött, hogy meghaljon a bűnökért, a te bűneidért, hogy megváltson, és örök életet adjon? Hiszed-e ezt?” Tehát gyakorlatilag ez a lüktetése, ez a lényeg a hitéletnek, a többit már elfogadjuk, mert Isten azt mondja. Tehát ez a lényeg, hogy hitünk legyen abban, aki felé közeledünk, és akihez csatlakozni szeretnénk.
- *Mi történik akkor, ha valakit kizárnak a gyülekezetből, de szeretne ismét csatlakozni?*

- Ha egy személy átlépi a hitpontok közül valamelyiket, amely kizárási elvbe ütközött, akkor az újrakeresztelkedést szoktuk javasolni, főleg, ha nyilvános tévedésről van szó. Például a Gáboroknál házasítják a kiskorúakat, lopás történik vagy börtönbe kerül valaki. Valami olyasmit tesz, ami bizonyítja, hogy a hitelveket szándékosan átlépte. Újra kell keresztelkedjen, mert megtagadta nyilvánosan a hitét, és mások előtt nyilvánosan kell bizonyítsa, hogy újra felvállalja a hitét. Hogyha csak elhidegül az egyháztól, nem jár a gyülekezetbe, kérte a kizárást, vagy elment külföldre, és elvesztette a tagsági bejegyzését, és kihúzták a névsorból, mert már régen nem adott magáról életjelt, ilyen esetekben a tagságát visszakaphatja, újra felveszik tagnak a hitvallomás alapján, és nem kell megkeresztelkedjen.

2. Interjú B. Zs.-vel (32 éves, háztartásbeli nő)

A gyűjtés nehézségei: B. Zs. szívesen mesélt megtéréséről, keresztségéről, de már a beszélgetés elkezdése előtt szolt, hogy ha lehet, ő nem szeretné a hangját semmilyen elektronikus készüléken rögzíteni, nehogy véletlenül volt barátja felismerje őt, mivel így előlről kezdődhetne a zaklatás, és a nyárádszeredai adventisták mind tudomást szerezhetnének múltjáról. A hangrögzítő kikapcsolása után jobban megeredt a nyelve, így a főszöveg után néhány információt a magam által készített jegyzetekből adok meg.

- Amíg az iskoláimat, a tanulmányaimat végeztem, addig Nagyváradon jártam [imaházba]. 2000-től 2005-ig, 2004-ig.
- *És mi az oka annak, hogy te adventista vagy?*
- Hát legfőbb oka az, hogy adventista családban is nőttem fel, vallásos nevelést kaptam, viszont érdeklődésemet még más vallások is csábították, úgymond. De a leges-legfőbb oka, hogy változtatni akartam az életemen.
- *Adventista családban is nőttél fel akkor.*
- Igen, igen.
- *És milyen volt adventista családban felnőni? Más volt a nevelés, vagy más meséket olvastatok, vagy nem tudom.*
- Ha külső szemmel nézzük, akkor voltak más dolgok. Hogyha én, mint a család tagja, akkor úgy gondolom, hogy teljesen normális gyerekként ugyanúgy nőttem fel, mint a többi gyerek. Legyen az irodalom, vagy zene terén, ugyanúgy részesültem mindenben. Ha népdalok, ha gyerekdalok, ha bármi. Ha külső szemmel nézzük, vagy más ahogy látta, más neveltetésben részesültünk.
- *Milyen értelemben más?*
- Mert bizonyos dolgokat mi nem úgy tanultunk, vagy nem úgy éltünk, ahogy mások élték meg. Legyen ez a vallás is főként. A vallást úgy éltük meg, ahogy tanultuk, vagy ahogy olvastuk a Bibliában. Próbáltuk úgy megélni.
- *Azt mondtad, hogy érdeklődtél más vallások iránt is, de végül mégis adventista lettél. Nem voltál adventista már azelőtt is, hogy adventista lettél?*

- Nem, mert nálunk az adventistáknál nem gyerekkeresztség van, hanem felnőtt kereszttelkezés, ami azt jelenti, hogy saját magam döntöttem el, hogy bekereszttelkezek ehhez az egyházhoz vagy sem. Ezért volt az, hogy még gondolkoztam, hogy más vallás. És a vallás felé is inkább a komolyság, a korrupt nélküliség és efelé irányult az érdeklődésem. Aztán rájöttem, hogy semmi különbség nincsen, hanem az én döntésem függ. Az Isten iránti szeretetem, a komolyságom, mert minden vallásban, minden rétegben megtalálható az, hogy most valaki komolyan tartja a vallását, vagy nem komolyan tartja a vallását.
- *És van-e valami története annak, hogy emellett döntöttél?*
- A története igazából az, hogy volt egy bizonyos életstílusom, hogy fél lábbal vallásosan éltem, fél lábbal nem vallásosan éltem. És akkor volt egy kapcsolatom, egy párkapcsolatom, ami igazán segített arra, hogy döntsek. Viszont ez nekem pozitív, a volt barátomnak negatív dolog volt, mert az ő akarata ellen döntöttem.
- *Ő nem akarta, hogy adventista legyél, akkor?*
- Igen, egyáltalán nem.
- *Hogy megkereszttelkedj?*
- Igen. Sőt! Hogy adventista ne legyek. Végül is majdnem ateista volt, amire én később jöttem rá. És ez erősített meg abban, hogy igenis és csak Istennel szeretném az életemet élni, nem Isten nélkül. Tehát nem is a vallásosság a lényeg, hanem hogy Istenfélelemben tudjak tovább élni. Ez a kapcsolat nekem egy oszlop, vagy sorompó volt inkább, és akkor azt mondtam, hogy hát én akkor inkább Istennel szeretnék élni.
- *Kicsit beszéljünk a keresztséged napjáról. Hogy zajlott le a keresztséged? Milyenek voltak az előtte levő napok? Esetleg készültél-e már rá, ideges voltál-e?*
- Ebből kifolyólag, hogy én ezt a sorompót át akartam lépni, mármint a kapcsolatunkban, nagyon ideges voltam. Azt hiszem, hogy egyik legnehezebb döntésem volt.
- *Tehát akkor a kapcsolatod megvolt, amikor kereszttelkedtél?*
- Pontosan. És nem egy adventista, hanem egy VOLT katolikus illetővel voltam barát, vagy barátságban voltunk úgymond, nem éltünk együtt. Aki tulajdonképpen nem hitt Istenben, hanem csak egy felső erőről beszélt, én viszont nagyon bátran és nagyon erőteljesen igazoltam, hogy igenis létezik az Isten, és hogy mennyire jó az, és a vallásos élet, de csak az én szemszögemből. Semmiképp nem tudtam meggyőzni persze. És pont ez segített arra, hogy én lépjek, hogy döntsek, mintha igazoltam volna magamnak - senki másnak -, hogy létezik az Isten, és ezt akarom, ezt a kapcsolatot, ezt az életstílust.
- *És ő mit szólt ehhez a döntéshez, ehhez a naphoz?*
- Nem tudott róla.
- *Nem tudott róla?*
- Nem, ez volt a legrosszabb az egészben, hogy én titokban tartottam ezt, mert biztos megakadályozta volna valamilyen formában. Vagy szakítás, vagy valami más, vagy veszekedés, és én nem akartam ezt a lelki hangulatot vagy állapotot. És akkor nekem ezért volt nagyon különleges nap, mert öröm is volt, közben titok is volt, és nem a családom vagy a világ előtt, hanem inkább öelőtte. Tehát nehezebb volt. De különösen a nap olyan volt, mint egy győzelem, győzedelem. Győztem!

- És kit? Hát magamat győztem le, saját magamat, a volt életemet. Mert dönteni tudtam, lépni tudtam tovább.
- *Akkor aznap ő nem is volt itt ezek szerint?*
 - Nem. Nem is tudott róla, csak utólag tudta meg majd.
 - *Tőled tudta meg?*
 - Igen.
 - *És mit szólt hozzá utólag?*
 - Hát nem tetszett neki, semmiképp.
 - *És aznap, a keresztséged napján sokan voltak itt az ismerőseid közül? Barátaid eljöttek?*
 - Hát igen.
 - *Vagy hívtál valakit?*
 - Különösen nem hívtam, mert úgy elég sokan tudtak róla, de voltak olyan személyek is, akik mondjuk meglepődtek, hogy én megkeresztelkedtem, és tudtuk nélkül ott voltak. Úgyhogy ez jó érzés volt.
 - *Meglepődtek?*
 - Igen, meglepődtek. De pozitív értelemben meglepődtek, hogy hát né, te is?. És volt olyan, aki nem az adventista egyház tagja volt, de még azok is örvendtek, azok is meglepődtek. Ez jó érzés volt.
 - *A kikérdezésen, a hitvallástételen - nem is tudom, hogy nevezzem, van aki így nevezi, van aki úgy - emlékszel, miket kérdeztek akkor? Körülbelül? Vagy hogy hogy zajlott? Mit kérdeztek, hogyan kellett rá válaszolni?*
 - A menete tulajdonképpen nem olyan részletes, mint ami azelőtt történik. Egy bizonyos kikérdezés, ami csak szűk körben van azokkal, akik keresztkednek. Viszont vannak olyan kérdések, amik... igennel és nemmel kell válaszoljunk, ami a gyülekezet előtt van. És hát vannak olyan dolgok, ami ott hirtelen erőt ad, hogy én fel kell azt vállaljam, hogy például szeszital fogyasztása, vagy más egyházból vagy más felekezetből való társat... vagy feleségül menni más felekezetűhöz. Tehát olyan kérdések, ami igazán elgondolkodtató, és ott helyben, több ember előtt választ kell adnom, hogy most igennel vagy nemmel miért válaszoltam.
 - *Akkor nem csak ilyen sablon kérdések ezek?*
 - Nem, nem. Megvannak bizonyos kérdések, mindenki szembe kell nézzen ezekkel a kérdésekkel, akik megkeresztelkednek.
 - *Fontosnak látod ezeket a kérdéseket ott, mások előtt is feltenni és megválaszolni?*
 - Mindenképp. Főként azért, hogy tudják, hogy mi mit vállaltunk fel.
 - *Nem bántad meg azóta sem, hogy megkeresztelkedtél?*
 - Nem! Sőt! Az a keresztségi nap, az csak egy ajtó egy nagy terembe, vagy egy nagy épületbe úgymond, hogyha ezt így átvitt értelemben vesszük. Mert azzal beléptem egy nagy épületbe, de még egy csomó hely van, ahova megyek felfele, és elérem a célomat. Mondjuk, hogyha egy terembe szeretnék megérkezni. Az én részemre az csak egy lépés volt, maga a megtérés, még azután következtek a nagyobb döntések, komolyabb döntések, ami ezzel kapcsolatos, a vallással, az adventista vallással kapcsolatos.
 - *És akikkel együtt keresztelkedtél, azokkal tartod a kapcsolatot, azokat ismerted mind közelebbről?*

- Voltak, akiket ismertem közelebbről, voltak, akiket nem annyira. De a kapcsolat az fönnt van, főleg az adventista vallásnak köszönhetően. Vannak bizonyos szervezések, programok vagy összejövetelek, és olyankor találkozunk.
- *Te a testvéreddel együtt, az egyik húgoddal együtt keresztelkedtél. Jó érzés volt vele együtt keresztelkedni?*
- Mindenképp jó érzés volt. Azt jelenti, hogy még egy családtag úgy gondolja, vagy azt az utat szeretné választani, amit én. És ez jó érzés volt. És amit még el akartam mondani: a keresztség nekem nem csak egyszerű alámerítés volt. Amikor kijöttem a vízből, mintha leesett volna rólam valami. És ezt szó szerint értem. És még ezt akartam mondani, tényleg. Az adventista egyház olyan, mint egy csapat. Pont, mint a fociban. Ha valaki a csapathoz akar tartozni, akkor felvállalja azt is, hogy betartja a szabályokat. Ha valaki nem tartja be őket, akkor az kiesik. Ezt a közösségben is fel kell vállalni.

Jegyzetek:

- B. Zs. az egyetemi éve alatt is rengeteget ismerkedett interneten keresztül
- Nagyváradról hazaköltözve ismerte meg interneten keresztül azt a férfit, akivel később személyesen is találkozott, és párkapcsolatot kezdeményezett
- 2006 elején B. Zs.-t elkezdte foglalkoztatni a keresztség gondolata, de a barátja visszatartotta őt, tiltotta ettől a lépéstől
- mivel a barát szektának tartotta ezt az egyházat, B. Zs. 2007 februárjában a férfi előtt a dolgot titokban tartva jelentkezett a keresztelendő órájára, de még a keresztség napján is attól félt, hogy valamelyik pillanatban felbukkant
- 2007. április 29-én, egy nagyobb családi összejövetel miatt a férfi Nyárádszeredába érkezett, de ellenségesen viselkedett B. Zs. rokonaival, hiszen azok mind szekta tagok voltak
- B. Zs. sokat gondolkodott a szakításon, de reménykedett benne, hogy valamilyen módon megoldódik a probléma, hogy a férfi idővel csak elfogadja a keresztségét
- a gyülekezet előtti kikérdezésen, amikor a tagok is szavazhatnak arról, hogy szerintük jogosultak-e a keresztelendő a keresztségre, több problémás kérdést is feltettek: a legtöbbre B. Zs. nagyon nehéz szívvel felelt
- a kérdésre, hogy „Ígéred, hogy adventista felekezetű férfival vagy nővel kötsz majd házasságot?” a lehető leghalkabban válaszolt, és bár kórusban kellett *Igent* mondani, úgy érezte magát, mint aki nem tudott felnőni a döntéshez
- a keresztséget követő napokban egyik beszélgetésük alkalmával bevallotta a férfinak az igazságot, de az egyáltalán nem örült neki, hogy a háta mögött bekeresztelkedett a szektába
- B. Zs. időközben felvette a kapcsolatot egy lelkész ismerősével, akivel jó baráti viszonyban állt, és a tanácsát kérte: elmondta neki, hogy szereti a fiút, folytatná vele a kapcsolatot, de fél attól, hogy megszegné a keresztségkor megfogadott ígéreteit (intim kapcsolat, más felekezetűvel kötött házasság stb.)
- a lelkész tanácsára két hónapos szünetet tartottak, amely idő alatt nem találkozhattak, és nem beszélhettek egymással sem telefonon, sem interneten keresztül: ebben az időszakban mindketten átérték volna a kapcsolatukat, és eldönthették volna, mennyire fontos számukra a másikkal való együttlét

- a két hónap lejártával B. Zs. több doboznyi teleírt A4-es papírlapot kapott, amelyeken a Károli Gáspár fordította Biblia teljes szövegének magyarázata, és ellentmondásai szerepeltek
- a férfinak a két hónapi szünet alatt rengeteg ideje lett, hogy már nem kellett mással időt töltetnie, és mivel hasznosan akarta eltölteni ezt, eldöntötte, kiolvassa a B. Zs. által nagyra tartott könyvet: a dobozokban található lapokon szövegről szövegre az derült ki, hogy ez a szöveg ellentmondásos, és ésszerűen gondolkodó ember nem tekinti az élete alapszövegének
- mivel B. Zs. ezek után sem volt hajlandó meggondolni magát, és a végleges szakítást javasolta, a férfi a nő összes internetes regisztrációját feltörte, minden egyes archivált üzenetét elolvasta, és egy hosszú elektronikus levélben (amelyhez külön dokumentumokat csatolt az üzenetekről) a teljes kapcsolatukat felrakta az internetre, és minden egyes intim részletet elküldött B. Zs. ismerőseinek
- Nyáradszeredából kevesen olvasták ezt az üzenetet, így a legtöbben sosem tudtak B. Zs. kapcsolatának nehézségeiről, és ő attól fél, ha a férfi felismerné valahol a történetet, újból zaklatni kezdené, és kiderülne a múltja itt is
- az üzenet internetre való felkerülése után B. Zs.- úgy érezte, nem tudott eleget tenni annak, amit keresztségekor ígért, minden bűnét kitergette a világ elé a barátja, így a 2007 októberében megszervezett Úrvacsorai istentiszteletet megelőző péntek este felöltözött ünneplő ruhába, és elsétált az imaházba, hogy a lelkésztől kizárást kérje
- „Azt a húsz percet, amíg én otthonról elértem az imaházig, senkinek nem kívánom. Tudtam, hogy vétettem, és vállalom kell a felelősséget érte.”
- a lelkész megnyugtatta, hogy a vétkeit nem a keresztség után követte el, így nem vonhatja őt ezért senki felelősségre, és hogy az alámerítésnek pontosan az új élet kezdete a célja: mivel a férfival keresztsége óta személyesen nem találkozott, nem esett vissza régi bűneibe, de mihelyt mégis találkozik vele, ki kell majd őt zárni
- B. Zs.-t ez a válasz némileg megnyugtatta, kérte a lelkészt, hogy imádkozzon érte, de azon a szombaton nem mosott lábat, és nem vett Úrvacsorát, mert előbb teljesen le akarta magában is zárni a múltat
- az internetes levélt követő hetekben sikerült megszakítani a férfival a kapcsolatot, és azóta sosem találkoztak vagy beszéltek

3. Interjú Sz. L.-l (25 éves férfi, egészségügyi asszisztens)

- Szeretem, amit csinálok, embereknek segíteni, és akik bajban vannak. Érzem azt, hogyha tudok tenni értük, akkor azzal érzem, hogy teljes ember vagyok, hogy tudok másokon segíteni. Érzem azt, hogy hasznos vagyok úgy a társadalomnak, elégtételt tudok tenni magamnak is, s ez ad nekem egy bizonyos jóleső érzést. És meg vagyok elégedve úgy a hitéletemmel, mint a vallási meggyőződéssel.
- *Mióta vagy tagja az adventista egyháznak?*
- Ez az év lesz a negyedik éve, hogy megkeresztelkedtem. Testvéremmel együtt keresztelkedtünk.
- *Azelőtt is jártál már imaházba?*
- Igen, hát én gyermekkorom óta. Mármint úgy nőttem fel, mint adventista gyerek, úgymond, idézőjelben. De nálunk számít a keresztség, mert igazából nem oda

keresztelnék kicsi korban, hanem a felnőtt keresztséget gyakoroljuk. Édesanyám már kicsi korunk óta oda nevelt, s akkor odavitt a szombatiskolába, s ott megtanultuk a bibliai történeteket, aranyszövegeket.

- *Otthon is beszéltek ilyesmiről, mikor még gyerek voltál?*
- Igen, hát... úgymond nekünk nem voltak ilyen nagy - hogy mondjam - mesés könyveink. Nekünk igazából a bibliai történetek voltak az előtérben, s hogyha egy kicsit időnk volt, úgy szabadidő, játék után anyum tanított meg bibliaszövegekre, akkor bibliai történeteket mesélt. S így szombatiskolai leckékre készültünk vagy elolvasta nekünk. Úgyhogy így elég bibliai nevelést kaptam.
- *Akkor nem is volt kérdés, hogy te is adventista akarsz lenni, ha felnőtt?*
- Hát kérdésnek most már nem volt kérdés, mert igazából hogy ott nőttem fel, az magától jön, hogy az ember oda keresztkedjen. De végül is van mindenkinek egy serdülőkori meglátás, amikor eljön, hogy válasszon, hogy hova válasszon, hogy az életben hogy döntsön.
- *Ilyen volt neked is?*
- Igen, volt nekem is. Hogy most próbáljak-e egy kicsit jobban alkalmazkodni a barátaimhoz, a baráti környezethez, vagy próbáljak megmaradni a szüleim által mutatott út szerint, ami a Biblia szerint próbáltak nevelni, s a Bibliát próbálták. Próbálta anyum, mert igazából édesanyám adventista, édesapám nem adventista. S gondolkodtam én is többször, hogy mennyire érdemes ezt felvállalni, vagy milyen hosszú távú következményei lehetnek ennek. Igazából arra jutottam, hogy az ember előbb utóbb az életében csak meg kell tegye ezt a döntést, hogy vajon létezik Isten, vagy nem létezik Isten. S hogy kell szolgálni neki, vagy nem kell szolgálni neki? S hogy látom, hogy a mindennapi életben hogy zajlanak az események. S még az is számított sokat, hogy édesapám nem volt adventista, mert így tudtam különbséget tenni. Jobban láttam azt, hogy ha valaki olvassa a Bibliát, aszerint próbál élni, és valaki nem olvassa Bibliát, csak a társadalmi normák szerint, s az úgymond jó polgári nevelés szerint próbál élni. Akkor ezek alapján így mérlegeltem a dolgokat. Úgy ahogy édesanyám tanította a Bibliából, hogy felelősségre leszünk vonva egy bizonyos időben.
- *És akkor végül is miért döntöttél úgy, hogy te megkeresztelkedsz? Mert ugye elmondtad, hogy gyermekkorodban is jártál imaházba, idézőjelesen már akkor is adventista voltál?*
- Hát, azért döntöttem úgy, hogy megkeresztelkedek, mert... ehhez több okot is tudnék hozzáfűzni. Többek között egy megerősítő ok, hogy ahogy elkezdtem olvasni a Bibliát, mert igazából azelőtt is olvastam, és egy-egy részt olvastam, s így a leckéből, a szombatiskolai leckéből amit kellett, elolvastam, de rájöttem arra, hogy az embernek egy kapcsolata kell legyen az Istennel, ahhoz hogy tudjunk tőle valamit is kérni, vagy valamit is várni. És ahogy olvastam a Bibliát, ott rájöttem olyan dolgokra, ráismertem, felismertem olyan dolgokat, amelyek alapján láttam, hogy Istennek mennyire fontos az ember, és hogy mennyire fontos az, hogy szövetségre lépünk vele. Mármint hogy lesz ítélet, én a Bibliából így olvastam, és így hiszem, és lesz jó és gonosz közötti különbség. És én azt hiszem, hogy a Biblia az a mérce, amely szerint fognak megítélni, és az én meglátásom az, hogy a Bibliából meg lehet találni azt az utat, amelyen el lehet jutni a mennyországba.

- *Azt mondd, fontos, hogy szövetségre lépjünk az Úrral. Ez mit fedett? Pontosan hogy léptél te szövetségre az Úrral? Ezt el tudnád mesélni?*
- Igazából úgy tudom ezt mondani, pontosítani, hogy igazából Isten köt szövetséget velünk. Mi csak elfogadjuk. Mert a szövetség mit is jelent igazából? Mindig egy nagyobb fél, egy nagyobb hatalomhoz társul egy kicsi. Mert igazából az valamit vár attól a hatalomtól, hogy megvédje, vagy segít rajta egy bizonyos nehézségben. S ezért van az, hogy mi igazából nem lépek vele szövetségre, mert Isten felajánlja nekem a szövetséget bármikor, csak én el kell érjem azt a kort, s azt a belátást, hogy tudatosan tudjam vállalni a tetteimnek a következményét. S húsz éves koromra - már addig is próbáltam az Úrnak szolgálni - 20 éves koromra úgy gondoltam, hogy amit olvastam a Bibliából, s amit tanítottak nekem, az alapján felelősséget tudok vállalni a tetteimért. S így jött az, hogy Istennek a felajánlott szövetségét, azt elfogadjam.
- *Akkor ezért keresztkedtetél meg?*
- Igen. Szabad akaratból persze. Ez, ami fontos. Hogy az ember, hogyha eldönti, akkor ő döntse el, ne az legyen, hogy valamilyen nyomás, vagy valamilyen háttéri dolog legyen a motiváció. Jó, hogy testvéremmel együtt keresztkedtünk, s egyik a másikat bátorítjuk. De igazából az ember mindig meg kell tudja indokolni, hogy mit miért tesz.
- *Tudnál mesélni arról, hogy hogyan zajlott a keresztség?*
- Szokásos módon, rendhagyó módon. A gyülekezetünkben van egy szószék, egy magasabb - úgymond - emelvény, amely úgy van kialakítva, hogy alul medence van, s a tetején van a szószék. Fehér ruhába vagyunk öltözve. A lelkész, aki keresztkel, a prédikátor, ő is szokott keresztkelni. És ő vár fehér ruhában, és ... még volt a testvérem, s még voltunk. Most már pontosan nem emlékszem, hogy hányan voltunk, de volt egy jó kis csapat, összegyűlt, amikor keresztkedtünk. Többen keresztkedtünk. Még volt egy pár, ismerősök, barátok. Háttérzene kísért, kórusének, azelőtt versek, szavaltatok. Igazán ilyen felemelő hangulatot árasztott.
- *És miért voltatok fehér ruhába öltözve?*
- Ez a fehér ruha, ez már előremutatott, hogy mikor kijövünk a vízből.... mert igazából mit is jelent a keresztség a bibliai szemszögből? Az őembert hátrahagyjuk, mármint a régi természetünket, s a fehér ruha előremutat az új emberre, mikor kijövünk a vízből. Mert a víznek mi a szerepe? Megtisztítja az embert. Lemossa úgymond a bűnt szimbolikusan. S a fehér ruha előremutat, hogy egy új lappal indulunk. Ez nem azt jelenti, hogy ezután nem vétkezünk, hogy azt a fehér ruhát még nem mocskoljuk be. Csak most tudunk hivatkozni arra, hogy én szövetséget kötöttem az Istennel, és Jézus kereszthalálára tudok hivatkozni, hogy megbocsáttassanak a vétkeim.
- *Megtérsz akkor ezáltal?*
- Igen, ezáltal is megtérek úgymond. Mert igazából az embernek az egész élete folyamatos megtérések következménye. A keresztség után még nem áll meg ez a folyamat. Én úgy látom, az én szemszögemből. Még a keresztség után is sok idő el kell teljen, hogy egyes rossz szokásokat az ember el tudjon hagyni, vagy ráismerjen arra, hogy ezt még ki kell vetni az ő életéből.
- *Kicsit rég volt már a keresztség, de arra emlékszel, hogy hogyan érezted magad aznap, vagy az előtte való napokban? Készültél rá?*
- Igen, a keresztség előtt voltak ilyen felkészítői órák, úgymond hittanórák, úgymond. Keresztségi felkészítők, úgy mondják. Ott is az érzelmek, úgymond, úgy kavargtak

bennem. Lámpalázam s gyomoridegem volt, hogy ez valójában most mit is jelent, vagy mit is hozhat a számomra.

- *És még aznap is lámpalázad volt?*
- Igen, s a medencéből is, amikor kijöttem, akkor is egy ilyen jó érzés töltött el. Egy ilyen mosoly. Jó adag lámpaláz, pozitív stressz, vagy hogy mondjam neked. Ez, ami az embert... valami jó várásának az érzése. Valahogy úgy mondjam.
- *Akkor fontos az a nap.*
- Hát igen, igen. Fontos a szövetségkötés, igen. Annyi, hogy az emberek... a szürke hétköznapiak miatt már árnyékolódik. Jó így feleleveníteni azért.
- *Azt mondtad, többen voltatok akkor, a keresztségkor. Azok az emberek együtt készültetek a keresztségre a hittanórákon?*
- Igen, együtt készültünk. És valahogy pont egy jó időszakot fogtunk ki, mert pont azokkal a fiúkkal, azokkal a barátokkal együtt járunk pengetős zeneórára is.
- *Ti a magyarósiakkal együtt keresztelkedtetek?*
- Igen. Pont, hogy mondjam, egy ilyen jó alkalom, jól jött össze, mert ők is ilyen velünk egy szintű emberek, egyszerű emberek. S ez... jól megértjük egymást, jó barátok vagyunk. Hasonlítunk egyik a másikra. És persze kérdéseket tehetünk fel ott, a hittanórán, ami nem volt világos, vagy még kételkedtünk. Vagy amit még nem értettünk meg rendesen, azt elmagyarázták. Rá lehetett kérdezni, hogyha valami még nem volt tiszta a számunkra. De igazából az ember saját maga. Én igazából még azután is, a keresztség után is sok mindent megértettem. Sok mindent még az ember saját szorgalmából vagy saját akaratából még sokat kell olvasson ahhoz, hogy megfelelő képet lásson. De így se tudna efelől teljes képet látni, mert igazából csak az Isten országában fogunk teljes képet látni. Hogyha oda kerülünk.
- *S volt-e valami akadály esetleg a keresztségednek? Vagy valami, ami nehézséget okozott, nem is tudom. Mondtad, hogy apukád nem adventista. Ő nem ellenezte ezt?*
- Hát, apukám nem adventista, de igazából ő sosem ellenezte ezt a keresztséget, s nem is nézett minket rossz szemmel. Támogatott az ő maga szintjén. Ami akadály pedig a keresztségnek? Hát az, hogy ha nem vagyok eléggé felkészülve a keresztségre, vagy ha nem vagyok elég érett, s amiket olvasok a Bibliából, hogy Isten elvár tőlem, és kér tőlem, ha azokat nem tudom teljesíteni, és nem teljesítem, vagy nem akarom, vagy úgy érzem, hogy én itt nőttem fel, de végül is kikíváncozok még kipróbálni egy pár extrém dolgot, akkor nincs miért megkeresztelkedjek. De nem volt nekem ez. Volt már a serdülőkorból ilyen gondolatom, hogy elmenni, aztán most már kiélem az életemet, s akkor megkeresztelkedek, de mindig az volt a tudatomban, hogy amit megtanítottak, s ha azt nem gyakorolom, akkor egy idő után azt már nehéz lesz visszatérni az egyházhoz, a vallásos élethez.
- *Kicsit térjünk vissza keresztség napjához. Az alámerítés - amiről beszéltél - az pontosan hogy zajlott a te esetében?*
- Az nagyon érdekes volt, mert a lelkész a medencében várta a keresztelendőket. És érdekes látvány volt ez a keresztség. Mert ahogy a keresztelendő bement a vízbe, derékig bement a vízbe, és háttal állt a lelkésznek. A lelkész pedig hátulról átkarolta, és elmondta, hogy "megkeresztellek téged az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében". És egy enyhe mozdulattal hátrabillentette a keresztelendőket, esetleg akinek kellett, annak befogta az orrát, s egészen a víz alá. Mert ez a lényege a keresztségnek,

a teljes elmerülés, az alámerítés. Mert ez a biblikus, az alámerítés. S akkor ez egy pillanat alatt történik. Be és ki a vízből.

- *Mit gondolsz, ez az alámerítés és ez az egész nap miért annyira fontos az adventista egyházban? Hogyha itt úgyis mentalitásváltásról van szó, arról hogy te változtatsz az életeden, változtatsz a gondolkodásmódodon, másképp állsz hozzá dolgokhoz, elkezdesz dolgokat megtartani, ahogy mondtad, elkezdesz szolgálni Istennek. Hogyha ezt úgyis mind megtesszük, akkor miért fontos ez az alámerítéssel való rész?*
- Hát ez nagyon fontos kérdés és nagyon fontos hitalapelv úgy a gyülekezetünkben, mint a gyakorlati életben is. S a Biblia több helyen tesz említést. Az hogy a zsidók gyakorolták a rituális tisztálkodást, erre van bizonyíték, az, hogy léteztek egyes csoportok a zsidók mellett, mint a kumrániak, akik gyakorolták ugyanígy ezt az alámerítkezéssel való keresztséget. De hogyha jövőnk az Újszövetség felé, és meglátjuk úgy Keresztelő Jánost, mint Jézust, mindig azt hirdették, hogy "térjetelek meg és keresztesztelek meg". Kell legyen egy látható jele a szövetségkötésnek. Mert emlékezzünk arra is, hogy Ábrahám, mikor Istennel szövetséget kötött, nem az volt a nagy dolog, hogy levágta az állatokat, kettébe hasította és átment rajtuk, hanem azért kötött Isten vele szövetséget, mert megtartotta, amit kért tőle. És ezért kellett egy ilyen látható jel. És persze ezért is fontos nekünk a keresztség, mert ezt kérte tőlünk Jézus, ezt hátrahagyta a Bibliából, hogy előbb meg kell térni, és azután meg kell keresztesztelek meg, hogy elkezdődjön a keresztyéni élet, a Jézus követése.
- *A te keresztesztedkor volt ilyen kikérdezés az imaház előtt?*
- Igen volt, a keresztesztem előtti szombaton, mármint péntek este. A testvéremmel együtt az első sorban foglaltunk helyet, és ott felolvasták a hitalapelveket egy kicsit átmásítva úgy, hogy csak úgy kellett válaszoljunk, hogy igennel vagy nemmel. Hogyha megtartjuk ezt, ezt. Igen vagy nem. S csak igennel lehetett válaszolni.
- *Akartatok nemmel válaszolni esetleg?*
- Nem, mert olyanok voltak a kérdések, amelyek alátámasztották a...
- *Miket kérdeztek?*
- Például... hiszem-e azt, hogy a testem a Szentlélek temploma, és hogy azt meg kell őriznem a káros szokásoktól például az alkoholtól, a cigarettától. S tiltakozok ezeknek a fogyasztásától, a terjesztésétől. Akkor hiszem a Szentháromságot.
- *Nem volt köztük problémás kérdés, amit személyesnek éreztél?*
- Azért ha jól belegondolok, lehet, hogy volt. Lehet, hogy volt, amelyiknél megdöbbant a szívem, de most így nem jut eszembe.
- *Akkor csak ennyit kellett mondani, hogy igen vagy nem.*
- Igen, hogy elfogadjuk vagy nem.
- *Azt kellett válaszolni, hogy elfogadom?*
- Igen vagy nem, ennyi.
- *És a keresztesztedre sokan jöttek el? Ismerőseidet meghívtad?*
- Igen, voltak. Kellemes meglepetések voltak a keresztesztem alkalmával, mivel olyan barátok is eljöttek, akikre nem is számítottam. És olyanok is eljöttek, akikre nem is gondoltam, hogy eljönnek, vagy egy ilyen esetben egy szál virággal felköszöntöttek vagy elmondták a buzdításokat, a bátorításokat, hogy mire figyelj oda, mert igazából elindultam egy más úton.
- *Mikkel buzdítottak?*

- Hát hogy idáig könnyebb volt az életem, s akkor most lesz nehezebb. Minél többet kell olvasni. Ha eddig fél órát olvastam a Bibliát, akkor most egy órát kell olvasni a Bibliát. Akkor most kezdődnek meg a kísértések, most fog dolgozni a Sátán, most fogja támadni az én életemet, mert látja, hogy Istenhez próbálok közeledni. S kifejezték azt, hogy örvendnek, hogy megkeresztelkedtünk. Az a fiatal, aki ilyen korban az Istent akarja követni, vagy keresi az Isten útját.
- *S volt a keresztség után valami családi ebéd, rokonoknak, ismerősöknek valami?*
- Igen, az imaház hátsó termében volt egy ilyen ebédféleség, egy ilyen elbeszélgetés, egy ilyen... fiatalokkal, barátokkal, ismerősökkel ott még elbeszélgettünk, hogy hogy mint. S egy olyan jó hangulata volt. Eltelt.
- *Akkor azóta se bántad meg, hogy ezt a döntést meghoztad?*
- Nem, nem bántam meg, s egyre jobban erősödök meg a tudatban, ez az út, amin kell járjak.
- *A keresztség indított el ezen az úton akkor?*
- A keresztség is igen, egy motiváció volt, és motiváció most is, hogy ezen az úton járjak. Megtartó erő számomra.

4. Interjú N. D.-vel és N. M.-mel (63 és 61 éves nyugdíjas házaspár)

- N. D.: A legnagyobb történet az embernek a kereszt..., szóval maga a vallási történelmében.
- *Az enyém már elég rég volt mondjuk. De nekem is nagyon beívódott a fejembe, hogy az hogy történt.*
- N. D.: Mert az ugye, hogy az ember már ott volt az egyházba, mit tudom én, mi, akkor alámerítkezett szimbolikusan. Tehát ott hagyta a bűnt a vízbe, vagy a vízen. Tisztán emelkedett ki, tehát ez szimbolikusan, megkeresztelkedett.
- *Mikor volt a keresztségük pontosan?*
- N. M.: 2013. június 29.
- N. D.: Még nincs egy éve.
- N. M.: Még nincs egy éve. Júniusban, az utolsó szombaton volt. És akkor..
- *Szombaton volt a keresztség?*
- N. M.: Igen, igen. És július első szombatján volt az Úrvacsora osztás, akkor már mi is részesülhettünk Úrvacsorában.
- *Igen, itt Szeredában általában az Úrvacsoraosztás elé szokták rakni.*
- N. M.: Igen, előtte.
- N. D.: Hát akkor volt ugye, hogy Józsa testvér, ő ment el. S utána aztán...
- *De még ő keresztelte magukat, nem?*
- N. M., N.D.: Igen.
- N. D.: Há ő azért hogyijákolt úgy, mert ő tudta, hogy na, menyen el, hát legyen az, hogy ő vót, a mi pásztorunk annak idején, aki... aki a nyájhoz terelt. Háháhá. Az elveszett nyáját vagy bárányt, mondja az ember már nyájáról, akkor ő volt az a pásztor, aki az egyházhoz terelte az embert.
- *S többen voltak akkor, akik keresztelkedtek?*
- N. M.: Igen, négyen voltunk.
- N. D.: Hát aztán ott volt Csabi.
- *Jaj, az én unokatestvérem.*

- N. D.: Na az is, de a másik Csabi, az izé, né.
- N. M.: Gábor Csabi.
- *Jaj, igen, Havadról.*
- N. D.: Hát hol van az a kép? Valahol itt vót.
- N. M.: Hozzam ide?
- N. D.: Igen.
- *Né, itt van Gábor Csabi. Akkor én is itt voltam, most eszembe jutott.*
- N. D.: S itt voltak Tibiék is, amelyikek voltak nálatok a tegnap. Itt volt a megszállásuk a múlt héten is, s a héten is.
- N. M.: Ilyen képünk van. Ezt Csabikától kaptuk.
- *Szeretek ilyen képeket nézegetni, mert mindig eszembe jut az én keresztségem is.*
- N. D.: Hát ti többen keresztkedtetek?
- *Hát mi heten.*
- N. D. Na, kicsivel többen. Abba is volt fiú, is lány is.
- *Hát igen. Ferenczi Öcsinek a két leánya. A kisebbik és a legnagyobbik, Timi és Zsuzsa. Akkor Lajos, a Timi férje. Akkor még nem volt a férje. Akkor Bíró Anikó, őt lehet, hogy nem ismerik, mert sóváradi, csak akkor ide járt iskolába, s itt keresztkedett meg. Akkor én keresztkedtem meg. S volt egy cigány házaspár, s még egy idősebb cigány néni. Azt azóta se láttam. Azt hiszem, nem itt vették fel tagnak.*
- N. M.: Jaj, lehet, hogy valahol máshol.

(...)

- N. M.: Ez a megíráshoz kell inkább.
- *Igen, igen, a megíráshoz.*
- N. D.: Ez olyan, hogy én is, megy a műsör a...
- N. M.: Spreanta tv-ben.
- N. D.: Igen, a Reménység tv-ben, a telefont bekapcsolom, s végig felveszi, s akkor utána még úgy... kell ezek a dolgok, s akkor még egyszer lejátszatom, vagy még egyszer lejátszatom. S akkor még ki tudok jegyezni belőle ilyen-olyan dógokat....
- *Na és szép volt a keresztségük?*
- N. M.: Hát én magamról azt mondhatom el, hogy adventista családban születtem, adventista családban nőttem fel. Meg is voltam keresztkedve, csak az első házasságom alkalmával, akkor kizártak, mert a férjem nem volt adventista, s így kizártak. S aztán az élet folyamán valahogy úgy elsodródtam, mint ahogy valaki mondta, és... Na. Hát én nem voltam hajlandó soha egy másik egyházhoz tartozni, mert tudtam, hogy nekem itt a helyem. Csak valahogy, emberi gyarlóság folytán eltolódott egy kicsit az újrakeresztkedés. Hát majdnem minden évben eljártunk a sorozatos előadásokra. Mindig elfogott a vágy, hogy én is szeretnék oda tartozni, de amíg a Szentlélek nem munkálkodott annyira, hogy el tudjuk dönteni, hogy megkeresztkedünk, hát addig valahogy mindig elmaradt. Most aztán az utóbbiakban úgy döntöttünk, hogy megkeresztkedünk. Józsa testvérnek a sorozatait meghallgattuk mindig, és aztán jelentkezünk, hogy szeretnénk megkeresztkedni.
- *Akkor örülnek ennek a döntésnek, nem bánták meg?*
- N. M.: Nem. Mert most már valahol megtaláltuk a lelki nyugalmunkat. A keresztség viszont, hát az egy nagyon emlékezetes dolog. Nagyon szép volt. Körülrajongtak a testvérek, ugye, virágcsokrokkal meg minden. Na szóval, az elfelejthetetlen, biztos.

- N. D.: Nekem például az első víz alá merítkezésem most volt, mert mondjuk én is református családban születtem. Egészen 1963-ig, s akkor szüleim lettek adventisták, akkor keresztelkedtek meg. S akkor ugyi, még mint gyermekek voltunk, fiatalok. Hát a pásztor amerre ment, arra mentünk mi is. Tehát a szüleim amerre hajoltak, arra mentünk mi is. Egészen 1968-ig voltam én is adventista, tehát nem keresztelkedtem meg, nem voltam megkeresztelkedve, jártam az imaházba, az egyházba.
- *Aztán mi történt?*
- N. D: Aztán 1969-ben aztán elkerültem Nagyenyedre.
- *Katonaság?*
- N.D: Nem, szakiskola. Elkerültem oda, s akkor aztán belekerültem a bűnnek a tengerébe. Tehát akkor az én hajomot a víz ide dobta, oda dobta. Sok felé... Én mindenfélét kipróbáltam. Egyedül a füveket, azt nem próbáltam ki, de azt.... Cigarettaztam, alkoholoztam, szinte szoknyavadász is voltam, úgyhogy (nevetés) mindenféleből kivettem én a részemet. Aztán ugye elkerültem akkor a katonasághoz, s ott is. S aztán ugye visszakerültem erre a szülőföldi tájra, de azért úgy mindenütt, mikor úgy magamba voltam, azért az Istennek a gondviseléséről. Mer hát valamikor az ember fiatalkorába megtanul valamit, s itt jól tanul meg, arról nem feledkezik meg. Habár a kicsapongás, a bűn, az kecssegetti az embert. Kivált fiatalon. S aztán nálam is a többi testvéreim, azok mind megmaradtak a hitéletbe. Én voltam a fekete bárány.
- *Hány testvére van még?*
- N.D.: Nekem most még jelen pillanatban van két lány, s egy fiú testvérem. Egy meghalt.
- *Akkor öten voltak összesen?*
- N. D: Elég szép népes család volt, úgyhogy... Na, s aztán ugye, a jó Istennek a gondviselése, mert ha az ember felbontsa ezt a szót, ott van a tő, a tőszó, hogy *gond*, s utána ugye a *viselés*. Ez, Isten gondviselése nekem olyan... tapasztalatot adott, mivel nekem is voltak baleseteim, ugye. Leestem én, Magyarországon dolgoztam kétszer, elég jó magasból. S a keresztény ember, szóval, az a keresztény ember, aki nem igazán követi az Úr Jézusnak a példáját. A keresztény azt mondja ugye, hogy hát szerencséd volt. De hát nem szerencse az, hanem visszatérek ugyanarra, hogy az Istennek a gondviselése volt. És na... ez örökké eszembe van, nem tudtam elfelejteni. S aztán ugye akárhányszor a rokonságba hazamentünk, vagy mit tudom én, hát én valahogyan nem úgy éreztem, hogy na, most már beülök a testvéreim közé, a rokonság közé, mert én nagyon szabad szájú is voltam, mert nekem amit gondoltam, a számon kijött.
- *S nem volt nehéz elhagyni?*
- N. D.: Hát aztán én, leszokni. Hát az ember ugyi annyiban, hogy az ember, hogy ima által, hogy imádkozik, hogy valahogy a Jóisten küldje a Szentlelkit, s változtassa meg a belső részét, szívét, gondolatait, s különösen a száját, mert az embernek a legjobb, legnagyobb problémája a szájával van. Habár ugyi azt mondják, hogy, már mondom én is, más is, hogy rossz kimondani. Szóval a rosszat nem kellene kimondani. De hogyha az emberben benne van, akkor kimondja. De ha nincs benne, akkor nem tudja kimondani. Tehát ha egy pohárba nincsen víz, akkor nem tudok kitölteni, de ha van, akkor... na, kiönti az ember. Tehát örökké ez a izé vót, gondolat vót, s beszélgettünk. S aztán a másik dolog, hogy mikor kezdtünk járni az imaházba, tehát nem létezett az, mióta itt lakunk Szeredába, hogy mikor sorozat vót, ne mentünk vóna el. De az ugye,

annyi vót, hogy elmentünk oda, szép vót, jó vót. Hazajöttünk, jöttek a barátok, minden, leültünk, jót ittunk, jót mulatoztunk, mit tudom én, mi. S annyibba maradt. De már ugyi 2010-től, mi már vótunk többet, s már az ember, hogy idősebbre került, hát már a gondolat fordított, hogy hát ez az élet nem jó. Ez nem jó felé vezet, s többet vette az ember elé a Szentírást. Olvasta, tanulmányozta. S akkor eldöntöttük azt, hogy idáig volt így, s vonal húzva, s ettől tovább meg kell fordítani az élet...

- N. M.: Hát már vagy két évvel ezelőtt Jenőéktől mindig megkaptuk a leckéket rendszeresen, és minden reggel tanulmányoztuk a leckét, Bibliát, olvasás, minden, *Nagy közdelem* könyvet. Szóval nem volt nekünk újdonság az, hogy ... ez, hogy megtérjünk.
- N. D.: S úgy ahogy mondtad, volt háttér, mert már az ember tudta tapasztalatból, hogy hova kell, s merre vezet az az út. Mert nálam is fiatal koromban, annak idején, ez úgy lehetett elképzelni az életet, mind az ember beérkezik egy vasútállomásra, s ott van a vágány. De átváltsák, s ugye az én... vonatam a fő hogyhíjjáktól eltért. Tehát centiről centire, méterről méterre növekedik az embernek az eltérése az igazságtól. Úgyhogy ugyanezen a problémán egy olyan váltón kell az ember átmenjen, amely közelebb hozza a fővágányhoz. Mert ez a valóság. S aztán a másik az, hogy az ember egyből ezt a hitéletet, ha végig gondolja, ezt egyből nem tudja megérteni. Ez olyan dolog, mint amikor én nem tudok úszni. S megfognak s beledobnak egy nagy vízbe. Tehát egyből az ember nem tanulja meg azt az úszást, hogy ki tudjon úszni, és kijön a szárazra. Tehát a hitélet is olyan. S a másik ugye az, hogy lehet szépen beszélgetni, mit tudom, én, de az még mindig nem elég, me hát ugye az ember hogy... azt mondja, ugye, hogy a Szentírást tudja kívülről is, de ha a cselekedetek nem olyanok, akkor az nem ér semmit se. Na. Tehát ugyi a másik, nekem sok barátaim voltak, s ugyi voltam én mester. Nálam a kezem alatt dolgozott 83 női személy. Tehát hogy kicsit a nőkkel nehezebb dolgozni (nevetés). Na. Hát most már én na, mindenféleképpen benne voltam. S a másik dolog az, ugyi, az itteni ivó barátok, mit tudom én, mi, aztán támadták az ember, hogy Domi bácsi, hát magának elment az esze. Aztán maga is azt a vallást választotta ki, amelyik a legdrágább. Hát oda kell adni a tizedet, oda kell adni ezt, oda kell adni azt, azt mondja.
- *Nem fogadták túl jól.*
- N. D.: Hát azt mondja, hogy például a reformátusokhoz odaadja az ember a száz lejt egész évben, s el van intézve minden. Ha elmegyek a templomba, ha nem megyek a templomba, mindegy.
- N. M.: Hát ők így fogták fel, hogy ennyiből áll, hogy valahová tartozzak.
- N. D.: Aztán, hogy már eléhezódik a törvény. Mert ugyi a legnagyobb ütközet a negyedik parancsolatba van. Már így a, mert ugye a katolikusokkal szembe, ott már a második parancsolat is ütköző kő. Például a leányom, az olyan katolikus, hogy járnak misszióra, s mindenfélét. Aztán ha valamit említetek, há mondjuk már nem is nagyon... Hát tartsák a kapcsolatot, de amióta adventisták lettünk, nem is jöttek errefelé.
- N. M.: Ez a lánya az előző házasságából. (a képre mutat a falon)
- N. D.: Hát ugye felhívnak, minden, de hát na. Ez van. S a másik az, hogy nem csak kollegák, hanem na, idősebb emberek is azt mondják, hogy ezt a negyedik parancsolatot már úgy mondva, a zsidóknak adta ki. S én mondom, hogy hát, mikor az Úr Jézus megteremtette Ádámot és Évát, nem zsidók teremtett. Hanem embert és asszonyt. S ott már - mondom - a második fejezetbe írja, hogy Isten megpihent az ő

munkájától, s a hetedik napot megszentelte s megünnevelte. Megnyugodott. Há akko még nem vót zsidó! Tehát ez rossz. Hát a zsidók, mondom, Ábrahámától errefelé. Mert ott kellett Ábrahám is 99 éves korában körülmetéltetett, mondom. Attól errefelé lettek aztán a zsidók. Hát mondjuk a többi parancsolatot ők is belássák, hogy na ez már a földi törvényekhez is tartozik, hogy aztán tényleg teljes nem tudom én, mi. De hát mé kell pontosan szombaton ünnepelni? Szombaton. Mért nem lehet vasárnapot? Tehát úgy mint, ahogy a császár átváltoztatta a szombatot vasárnapra. Tehát sok vita volt, de azér én ezt a hogyhíjjákot mind félretettem, és nem törődtem, mint hallottam az egyik megkeresztelt emberről, hogy elejin nem mert az utcán menni, hanem a kertek felett ment el az imaházba. Én felvállaltam azt, hogy én elmegyek, sőt elmegyek gyalog is, hogy lássák. Mert hogyha az ember még gyalog menyen el, az is már egy evangélizálás, mer már a népnek feltűnik, hogy hoppá.

- *Hogy hova megy ilyenkor.*
- N. D.: Igen. De ha behúzódok a kocsiba, s elmejek, azt se tudják, hogy ki az, mi az, hova megy, merre ment. Még régebb volt ugye, hogy a menyasszony szekérrel vagy gyalog a falun vagy az utcán végig ment. Mindenki csodálta. Most bédugják egy kocsiba, elvitték, s annyi. (nevetés) Tehát én hálát adok az Istennek mindent összefoglalva, hogy az ő gondviselése által, s az ő kegyelme által ott vagyok, ahol vagyok. S még kérem az Istent, hogy mégis teremtsen újjá mindazok mellett, hogy az ember legyen egy tiszta edénye, s Ő foglalja el az Ő Szentlelke által az embernek a szívét, elméjét. Hogy tudjon tökéletesen, Őt tudja szolgálni. Mert mindamellett, hogy én felöltözök szépen, s elmenyek szombaton, s hazajövök, ez csak külső, szimbolikus ünneplés. Halott, ha az embernek a belseje nem olyan, mint szombaton a külseje. Tehát még sok tennivaló van a ház körül, a Jóisten sokat kell sepregeessen az életembe, hogy tiszta legyek. S ez gondolom, ez volt nekem. Hát még lehetne sokakat beszélni, mondani a kinti életemről. Így hogy most már az én rokonságom között nem vagyok fekete bárány (N. M. nevet).
- *S a keresztség napjára visszaemlékezve, hogy zajlott az le? Milyen események történtek aznap? Ez ugye szombaton volt.*
- N. D.: Szombaton volt, ez nagyon emlékezetes nap volt, az a szombatnap, mert másképpen öltöztünk fel már itthon, mielőtt elment az ember az imaházba, és ugye eljöttek. S a rokonságok Csíkszeredából, Sepsiszentgyörgyről. Tehát a rokonok nagy örömmel fogadták ezt a hírt. Mert ugye ők mind adventisták vótak.
- *A maga rokonai is voltak?*
- N.M.: Igen, a nővéremék Szolokmából, s te nem biztos, hogy ismered a fiú testvéremet, Boros Feri bácsit. És hát itt voltak a rokonok.
- N. D.: Szép volt, mert há ugyi, elmentünk az imaházba, az imaház teli volt egészen, tehát még ejsze több ülőhely se vót. És az a szertartás, amit Józsa testvér is tartott, ugyé átöltözni, vízbe merítkezni, azelőtt imádkoztunk. Tehát nem lehet szavakat találni olyat, hogy az ember ki tudja fejezni azt az örömet, azt a... Kicsit úgy az ember meg is lepődik olyankor, de azért az öröm felülkerekedik.
- *Itt látom, fehérbe voltak öltözve maguk is. (a képre mutat)*
- N. M.: Igen. Hát ez régi hagyomány, hogy fehérbe keresztelkednek.
- *Régebb is fehér volt?*
- N. M.: Igen, régebb is fehér volt.

- N. D.: Hát az én szüleim 63-ban keresztelkedtek, ők is fehérbe keresztelkedtek. Már emlékszem ugye én torboszlói születésű vagyok. Akkor Torboszlóba is vót olyan körülbelül 70 tag. Nem mint most, hogy vannak vagy 12-en, hanem akko sokan voltunk, többen, na. S fiatalok is sokan vótunk. De hát már most ha elmegyek fel oda Torboszlóba, hát fiatalság nincsen, csak az én két unokahúgom. Többiek mind elszóródtak, elmentek.
- N. M.: Igen, még Harold is elment.
- N. D.: Elment, s még jó, hogy így sikerült, hogy elment, mert lehet, hogy is valahova eltávozott volna más felé. Na hát ugyé, a fiatalokat kecsegteti ez a szabad élet. Hát de mondjuk visszatérve a keresztségre, nekem így a gondolatomban, s az elméletembe, s az emlékezetembe mintha - így elgondolkozok - mintha most történne le percről percre az idő. A sok fényképezés, a sok filmezés. Na. Hát az ember egy kicsit úgy érezte magát, hogy minthogyha fennebb vóna, lettem vóna, mint aki nézők. Mert hát engemet ünnepeltek.
- N. M.: S természetesen azt megelőzően - azt hiszem, péntek este a hitalapelvek felől a kikérdezés.
- *A bizottságban?*
- N. M.: A bizottság előtt, igen.
- N. D.: A kisteremben.
- N. M.: Ők jóvá hagyták, hogy megkeresztelkedhetünk. Miután megkeresztelkedtünk, leszavazták, hogy tagok legyünk.
- *Ott részletesen kérdeztek, ugye?*
- N. D.: Igen, részletes. Hát azért voltak a bizottság tagok. Hát aztán Józsa testvér tette a fő kérdéseket fel, s aztán megengedte a bizottság tagoknak, hogy na, ki mit akar, milyen kérdést akar feltenni. S arra aztán volt a válasz.
- N. M.: Én azt nem felejttem el, hogy Madaras Sanyika, ő tette fel azt a kérdést, hogy mi a véleményünk a halottak állapotáról. Azzal kapcsolatban.
- *Pont ezt a kérdést.*
- N. D.: Ő tette fel azt.
- N. M.: Neki lett része benne. A halottak állapotáról, azt kérdezte.
- N. D.: Hát ugyi, a világiak azt mondják, ugyi, hogy na, hogy egyik ilyent mond, a másik olyant mond, mit tudom én, mi, de a halottak, azok alusznak. Nem tudnak az élő világról semmit se. Milyent meghalt, elszakadt a film, alusznak mind addig, amíg az Úr Isten azt mondja, kelj fel, vagy jöjj ki.
- N. M.: Hát igen, vannak, akik úgy hiszik, hogy a lelkük felmegy a mennybe. S ilyesmi. Hát mi az ilyesmit nem hittük soha, mert tudtuk, hogy nem így működik.
- N. D.: Hát az a lényeg, hogy az Úr Jézus - mert tulajdonképpen a teremtésben az Úr Jézus Krisztus volt a kivitelező - azt a leheletet, amit belefűjt az embernek az orrába, az ember azt kileheli, s avval ennyi, nincs tovább. A lélek, hogy most felmejen ide, vagy felmejen oda, vagy felmejen, mint ahogy mondják Szent Péterhez vagy ehhez vagy ahhoz. Ez alszik addig, amíg eljön az Úr Jézus, és felkölti úgy az igazakat, mint a bűnösöket. Csak nem egyszerre. Mert valahol nem is, nem is. Mert hát Isten előtt nincsen lehetetlen, de ha egyszerre kelne mindenki fel, tömérdek nép lenne.
- N. M.: Az ember azt mondja általában, hogy hol férnének el azok az emberek, akik éltek valaha.

- *A keresztségük napjával kapcsolatban még milyen emlékezetes dolgok maradtak meg, miként zajlott le maga a keresztség?*
- N. D.: Hát a keresztségi alkalmon férfiak voltunk hárman, a feleségem volt nő. Hát az istentisztelet az elég szép. Hát most már a prédikálónak a szavait így nem tudnám elmondani, de elég megható volt, úgyhogy már még az embernek majdnem könnyet varázsolt a szemibe egyféleképpen, másféleképpen örömet is. Aztán ugyi már az alámerítkezésbe én nagyon drukoltam, mer én nem voltam még, nekem ez az első, s gondolom az utolsó is. Aztán így a női személy, a feleségem volt az első a medencébe való alámerítkezésbe. S utána én vótam a második, s aztán eléggé....
- *És milyen érzés volt? Ugye maga ment be először, s maga pedig látta, hogy meritik őt alá. Milyen érzés volt ezt végignézni?*
- N. D.: Az tudva volt, mint fizikailag, hogy most már nem fullad bele a vízbe (nagy nevetés).
- N. M.: Tudtuk azt, hogy Jézus is megkeresztelkedett, nekünk is kötelességünk, hogyha üdvözülni akarunk, akkor megkeresztelkedni. Hát az egy nagyon kellemes érzés volt, hogy mikor alámerítkeztünk, ugye szimbolikusan azt jelenti, hogy a bűnünket a vízbe alámerítettük, és ott maradt. Hát szóval szimbólum, azt tudjuk, mert a Jézus vére mossa el máskülönben a véreinket, de úgy ez az.
- N. D.: Rögtön eszembe jutott az is, hogy Keresztelő János keresztelte ott a híveket meg, s többek között megkeresztelte maga az Úr Jézust is, habár mondta, hogy hát, ő kellene engemet megkereszteljen, nem én őt. De hát így volt megírva. És visszatérve a keresztségre, hát aztán, mikor az ember kijött a vízből, ruhát váltott, minden nagyon szép volt. Ugye az a prédikáció, az a beszéd, ugyé, direkt nekünk.
- N. M.: Mindenkinek külön egy Bibliaszöveget olvastak fel.
- N. D.: Hogy hát ugyé ez hogy volt, s mint volt ezen az úton, a tájékoztató táblák mind fel voltak sorolva. Mind a forgalomba is, hogyha megyünk kocsival, az ember különböző táblákkal találkozik, hát annak a jelentőségét be kell tartani. S nagyon jó vót, és mikor vége lett, azt se tudta az ember, honnan vegye a csokrokot, a virágcsokrokot el, mer annyi vót, hogy a unokák, a kisunokáimot kellett megfogadni, hogy fogják az ölkbe, hogy elvenni a csokrokot, a virágcsokrokot. S utána aztán ugyé eljött a rokonság ki, s itten megünnepeltük egy jó ebéddel, ezt a különleges napot, amit az ember na, megért, és megtartott, és átesett ezen.
- *Voltak valami versek s énekek is a keresztség előtt? Az alámerítés előtt?*
- N. D.: Énekek vótak, nem tudom vers....
- N. M.: Vers is volt, igen. F. R. szavalt, azt hiszem.
- N. D.: Feleségemnek nagyobb a visszaemlékező képessége.
- N. M.: Igen, én emlékszem.
- N. D.: Mint nekem. Én lehetséges az is, ugyé, hogy én sok alkoholt ittam annak idején. Ejsze annyit megittam, hogy egy olyan kisebb malmot egyszerre megmozdítaná, tehát. S lehet, hogy már orvosi tudomány után is, ahogy ők megállapítsák, hát ugye az agysejteket ugye segítette megölni. S a cigaretta, a kemény cigaretta, mer én cigarettáztam, kemény cigarettás vótam, mivel mester is vótam, s ilyen, olyan bandáim vótak. Nagyon egyiket a másik után gyújtottam meg, úgyhogy két-három csomag cigaretta egy naponta elfogyott. Na. De sokat így felejték. De érdekes az, hogy azokról a dolgokról, a fiatakoromból azt a hat-hét esztendő, amit

eltöltöttem mint fiatal az imaházba, szóval az egyházba, azokat nem felejtettem el. Azok megmaradtak.

- *Gyermek volt még? Szombatiskolába járó gyermek, vagy nagyobb?*
- N. D.: Hát nagyobb voltam, úgy... nem jártam. Hát na. Mennyi? Azt mondja, 49-be születtem, 62-63, hát olyan 12-13 éves gyerek voltam. Úgyhogy. Mondjuk nem voltam az a buta gyerek, mindig olyan lángeszű vótam, mind tevékenységbe is, mozgásba is, minden. Úgyhogy, arra mind visszaemlékszem. Hát mondjuk abba az időbe például nem vót szabad, aki nem volt megkeresztelve, nem vót szabad a szószékre felmenjen.
- *Most is van, amelyik imaházban így van.*
- N. D.: Abba most má hogyhíjják. Há így mondok egy rövid példát viszonyítva arra az időre, s a mostanira. Én úgyé attól, 69-től nem jártam az imaházba, elég sok idő, mondjuk 2010-ig el. Hát az négy évtized jóformán. S én az akkori rendet, mert én mondjuk úgy szószék előtt ifjúsági órát megtartottam. Úgyé abba az időbe mondjuk vezetem is az ifjakat, de szószékre nem mentünk fel. S már azt a törvényeket, s a szabályokat nagyjából jól ismertem. S most visszatérve sokszor elcsodálkozok, hogy akko ezt nem vót szabad. Ezt nem vót szabad. Ez így. Ez olyan dolog, hogy el is mondtam vót, hogy olyan, mint aki, mit tudom én, jár Brassóba. Jár minden nap, minden nap, s jár minden nap. De van, amelyik ezelőtt 40 évvel járt, s többet nem járt, csak negyven én után. Az meglát minden hogyhíjjákot az út szélén, hogy ez nem volt, most van, az nem volt, ez most van, elcsodálkozik, már ezen. Ez pontosan így van ebbe a hitéletbe is. Én nem vótam 40 évet, s akko egyszer visszajöttem ugyanerre az útra, s el vagyok csodálkozva, hogy ezt lehet, há akko nem lehetett. Vagy így, vagy úgy, vagy nem tudom én, mi.
- *És miért van ez, hogy akkor nem lehetett, s most lehet?*
- N. D.: Hát vannak jó oldalak is, ami most van, de vannak elég gyenge oldalak is. Tehát itt vannak olyan dolgok is benne, hogy egy kicsit az ember elhajolt a világ felé. Van benne ilyen dolog is, na. Már ahogy az én szemszögemből láttam. S ha az ember jól elolvassa az írásokat, abból is meggyőződik. De hát ugyi White testvérnő is azt írja, hogy a későbbi időkbe még az egyház is megalkuszik, hajlik a világ után. Ez már ugyi mindenkinek a saját döntésére van bízva. Csak annyi van benne, hogy mi már az utolsó maradék gyülekezet, amelyik mondhatjuk, hogy mink vagyunk most, ez tulajdonképpen jó példát kellene mutasson, azt a példát, amit mutatott az Úr Jézus a földön jártakor. Tehát most nagyon többet, én tudnék magyarázni, de hát az hosszú idő. De a keresztséggel kapcsolatban ennyi vóna. Hát mondjuk én azoknak a szavalatoknak a tartalmát nem tudom elmondani. (nevetés)
- N. M.: Én emlékszem, hogy amikor engem alámerítettek, akkor az énekkar azt énekelte, hogy halld, ó bűnös, halljad ezt, Jézus irgalmába vesz.
- *Az ilyesmik megmaradnak.*
- N. D.: Meg.
- *És volt a keresztség napján kikérdezés az imaház előtt?*
- N. M.: Nem, az péntek este volt.
- *Az imaház előtt is?*
- N. D.: Bent az imaházba, a szertartásba, megkérdezte a lelkész külön-külön mindegyiket, hogy na mi - hogyhíjják na - köszönte azt a lépést, hogy na hogy, mint. S akkor na, az ember elválaszol na. Hát persze az már ezelőtt meg volt beszélve. Már

a kérdés is meg volt beszélve, hogy neked ezt, s a másiknak azt, s a harmadiknak azt a kérdést teszem fel. Hogy jó legyen a választ, ne... Én emlékszem még, hogy mikor református voltam, gyerek voltam, hát a papnak, ottan a református papnak az anyja tartotta nekünk a káté órát.

- N. M.: Te még konfirmáltál is, nem?
- N. D.: Nem konfirmáltam. Kátéórát. Azt a... vallás a gyerekeknek. Aztán nagy örömmel mentünk, s onnat se hiányoztam egyszer se, örökké ottan vótam, s ott vótunk, de miért. Azért mert a tekintetes asszon, úgy hívtuk, sok méhek vót, s levágott egy szelet kenyeret, és megkente mézzel.
- *Jöttek a mézes kenyérért. (nevetnek)*
- N. D.: Hát ő tanította. Hát sok minden... Ugye hát itt is. S arra visszatérve, már ott is készítettek a konfirmálásra, s meg volt adva, na tanultuk, s meg volt adva, hogy aztán neked ez a 10 kérdés lesz. Mer mondom 10 kérdést tettek fel. Neked ez a 10 kérdés lesz. Úgyhogy, ott is. Hát a konfirmálás úgy ment, mint itt a keresztséggel. Csak ugyi nem evvel a szertartással. S aztán a másik ugyi az, hogy nem evvel az ésszel. Hanem a többi gyerekkorba. S már nem beszélve arról, hogy a keresztség ugyi, ők is gyermekkorba, én akkor meg voltam kereszttelve. Leöntötték a fejemet, mit tudom én, mi.
- N. M.: A kicsi gyermek nem tudja, hogy miért kereszttelkedi meg.
- N. D.: S még ugyi a tegnapi leckében is, s a tanulmányunkba vót, hogy az Úr Jézus is, mikor felment Jeruzsálembe, ugye a 11-2 évet betöltött héber gyerek, az már mint törvény fia is, s mint Isten fia is vót. Má neveztetett. Tehát már úgymond ebbe a korba már ugye az ember különbséget tud tenni a jó között és a rossz között. Már kell felelősséget vállaljon, hogy ezt ezer csinálom, s azt pedig azért csinálom.
- *Azért kérdeztem ezt a kikérdezést, mert szokott lenni ilyen az imaház előtt, hogy nem kell nagyon válaszolni semmit, csak azt kell mondani, hogy igen.*
- N. D.: Na, az megvolt.
- N. M.: Az volt, igen. Ilyesmi persze, volt, volt.
- *És milyen kérdéseket kérdeztek akkor?*
- N. D.: Hát, amint már mondtam, nekem Józsa testvér feltette azt a kérdést, hogy miér választottam ezt. Ezt az utat. S akkor még már pontosan nem is tudom, hogy még milyen kérdést tett fel végül.
- N. M.: De azt természetesen mindenkitől megkérdezték, hogy elfogadod-e Jézus Krisztust személyes megváltódnak. S ez fontos volt, hogy mindenki saját maga vállalja el, hogy ő elfogadja megváltónak az Úr Jézust.
- *Akkor nem bánták meg, hogy megkeresztelkedtek?*
- N. M.: Nem, nem.
- N. D.: Hát nem. És nem is hiszem, hogy már az ember megbánná. Isten örözzön attól, hogy már még másfelé térjen az ember. Habár sohase tudja az ember, azt a Jóisten maga tudja egyedül, de kérjük az Istent, hogy őrizzen meg a világ fejedelmétől, a sötétség fejedelmétől, s az ő hadseregétől. Mégis ne tudja az embert elfoglalni annyira, mert Istennek nagyobb a hadserege, s nagyobb az ő ereje, mint maga az ördögé. S gondolom, hogyha már felvilágosított a Jóisten az ő Szentlelke által, akkor gondolom azt is, hogy mi nem hagyjuk őt cserbe. Mer itt kezdődik az, hogy ugyé a Jóisten az embernek gondolatát adott, s az embernek csak annyi a kötelessége már ebbe, hogy döntsön. Ezt a jogot meghagyta a Jóisten minden ember számára. Tovább

aztán, hogy az ember erre döntött, vagy arra döntött. Ha erre döntött, akkor a Jóisten segíti az embert. Mer mondja ugye, hogy az embernek meghagyta a döntését. Szabadon. Hogy most már merre döntsön. Ha pedig erre dönt, az Isten segíti, ha pedig arra dönt, a sötétség fejedelme segíti, hogy merre, hova menjen.

- *S amióta megkeresztelkedtek, azóta az adventisták viszonya változott magukkal szemben? Mert ugye ismerték magukat azelőtt is. A közösség befogadta magukat?*
- N. M.: Hát mi úgy érezzük, befogadtak. Mi úgy érezzük. Mert a szombatiskolába is szívesen megyünk.
- *Melyik csoportba járnak?*
- N. M.: Az ötösbe. Most Imola lesz a tanítónk ebben a negyedévben. Hát még a sorozaton is mindig oda ültünk. És aztán, mikor már rendszeresen kezdtünk járni, hogy egész reggel 9 órától, akkor már mondták, hogy most már maradjatok itt a mi csapatunkban. A mi csoportunkban. Mi úgy érezzük, hogy befogadtak.
- *Barátságok is szövődtek azóta?*
- N. M.: Igen. személyesebb.
- N. D.: Igen, mindenkivel. Nagyon jó barátságos itt mindegyik. Nem lehet azt mondani, hogy na most már, egyik ilyen, vagy a másik olyan. Én szerintem legalábbis különbséget nem lehet tenni.
- N. M.: Nem érezzük itt rosszul magunkat.
- N. D.: Én sokat jártam, amikor még fiatal voltam, abba az időbe Szócs Sanyi testvérral, amelyik már meg van halva, és Viktorral. Márkod, Mája, Kendő, ott volt a sorozat. Hát akkor nem olyan, hogy kocsival. És mi volt is olyan, hogy térgyig érő hóba mentünk. S aztán Berébe találkoztunk. Akkor még nem volt a zsebtelefon vagy a maroktelefon, az Ájkod vagy az akármi. Meg volt beszélve, hogy akkor ott találkozunk. S gyalog jártunk. Aztán onnan mentünk fel, s a privát házba gyűltek ott össze. Én is sokat szavaltam annak idején. Tehát egyébert nem voltam így. Én voltam a szavaló. Nem azért, én sokat szavaltam, sok szavalatom volt. Aztán az volt ebbe az egész, ugye, hogy elértem. Aztán nekem sok ilyen prédikációi címek, sorozat magyarázatok, nekem sok le volt gépelve. Annak idején én kaptam vót Vásárhelyről Kis testvérnőtől. A férje meghalt vót. Aztán egy egész olyan paksaméta, hogy mikor leszereltem a katonaságtól, má nem kaptam nem. Nem tudom, valaki valahova..
- N. M.: Eltűntették.
- N. D.: Valahova el lett hogyhíjjákolva, de szép. S aztán sok szavalat is vót na. Sok éneket is megtanultam, s tudok, csak az is má hogyhíjjákba vót, hogy itt má át van hogyhíjjákolva, át van másolva az ének. Nem azok a ritmusok, nem azok a szövegek sem. De mikor énekelik, hogy "távozzál a bűntől messze", én azt kívülről tudom, de már másképpen énekelik. Muszáj olvassam, mert nem azok a szavak vannak. Tehát má nem mondom, hogy néha, annak idején nagyon szerettem Szócs hogyhíjjáknak, nem Gyuszinak, hanem Sanyinak a beszédjét. Mintha még most is látom azt a sötét, göndör, fekete, fekete haja vót. Aztán az az akkcsentus, az a beszéd, a megjelenés. Hát sokszor, mikor jött Torboszlóba is, hogyhíjjátok tartani, sorozatot tartani, nagyobbrészt ő, vót, amikor más. Már a nép várta, hogy mikor jön az a... Tehát a világi népnek mi az, az az előadás, maga az előadónak az előadása is, s a megjelenése is számít.

5. Interjú Sz. N.-nel (22 éves férfi, építkezésen dolgozik)

- A nyárádszeredai liceumban végeztem. Továbbtanulási lehetőségek lehet, hogy lettek volna, de a munkára kellett gondolni, mert nem voltunk anyagilag annyira jó állapotban, hogy egyetemre menjek, s nem is voltam olyan jó tanuló se.
- *És mire mentél volna, hogyha lehetett volna?*
- Hát valami nyelv szakra.
- *Nyelv szakra?*
- Igen. Hát igen. Én most munkahelyre viszem a szótárt, s az angol szavakat tanulom. Most úgy néz ki, hogy lesz valami munkahely külföldre is.
- *És nem mennél el egyetemre később? Most már ha dolgozol, és aztán pénzt gyűjtöttél rá?*
- Lehet, hogy akkor. Lehet. Csak... Én nem mondom, hogy a szülők hibája is, mert nem tanítottak meg céltudatosan, célszerűen élni, vagy nem is tudom, hogy hogy fejezzem ki magam. Mert tanulsz, tanulsz, s sose kérdezték meg, hogy na, hogy, mint akarod. Hogyha kicsit többet erőltették volna a tanulást. Mert már látom Krisztánál, hogy mi is mennyit segítettük, s hogy mennyire számít a szülői odaállás. Mert az első tanulók közt van. Jó, ez még az első két év. És a zenei téren is már jobban áll már. Zongora, furulya, s ez az. Sokat számít, hogy egy szülő ott van mellette, vagy ha nem is szülő, akkor aki segít, mert mi is sokat segítettünk a tanulásban, amit esetleg nem értett. De most már egyedül is tanul, nem kell, csak ami már túl nehéz, esetleg a románban segíteni.
- *Tíz éves most?*
- Tizenegy.
- *S ami a vallást illeti?*
- Hát... ebben nőttünk fel, ebbe neveltek. Lehet, hogy nem vagyok elég buzgó ahhoz képest, amilyen kellene, hogy legyek, mert az a helyzet, hogy aki beleszületik, annak természetes, s nem úgy veszi fel a dolgokat, ahogy kellene vegye. Mert ha te bele vagy születve, akkor ez neked természetes, akkor már alapból jön, hogy olvasás, vagy... hát tudod a dolgokat, hogy ezt azért csinálom, mert szüleimtől láttam, s jók. S jó a közösség, csak sajnos nem a közösség lesz az, ami meg fog tartani, hanem mindenki saját magát kell.
- *Akkor neked a szüleid is adventisták?*
- Nem. Csak édesanyám az. Hát édesapám nem, mert hát ők sokat voltak külön, mert édesapám járt sokat Magyarországra dolgozni. Több mint 18 évet, vagy lehet, még többet, nem tudom pontosan megmondani. Gyermekek voltam, amikor kezdett járni, egy hónapot ott, vagy kettőt, egy-két hetet itthon. S így ingázva élték le életük egy részét. Nekünk sokat számított volna, ha otthon lett volna.
- *Rossz volt így?*
- Hát rossz volt így, mert nem kaptuk meg azt, amit kellett volna az apától megkapni. Mi is meg kellett volna, amit... nem mondom, hogy más megkapott, mert mi is megkaptuk, de csak édesanyám próbált nevelni. Édesapámnak mindegy volt, ha fejre álltunk volna, szinte az is mindegy lett volna.
- *S most itthon van?*
- Hát most itthon van. Itthon van. Egy cégnél dolgozunk. Hát... neki másak az elképzelései, másképp látja a dolgokat. Sok mindenben nem egyezünk, de látjuk

- jól, hogy amit az ember erőltetni akar, az nem megy úgy se. Úgyhogy inkább hagyjuk a dolgokat, hogy menjen minden a maga kerékvágásában. Sokat próbálkoztunk, mert vannak bizonyos szenvedélyek, akiben van, például alkohol és cigaretta, de... Sokat számított volna neki is, hogyha lettek volna normális szülei. Három éves volt, mikor az édesanyja meghalt. Az édesapja egy szobafestő volt, az is alkoholista, tudomásom szerint. Húsz éves volt, mikor meghalt az édesapja. De addig is úgy lehet mondani, mintha árván nőtt volna fel. Szóval nehéz élete volt, nem volt könnyű. S mondják a szomszédok is, hogy nem ilyen volt, sokkal rosszabb volt, hogy mennyire kellene örvendjünk, hogy megváltozott ennyire is, amennyire most megvan, mert sokkal kicsapongóbb élete volt. Nem ismertük mi igazán, hogy milyen volt, most az utóbbi öt évben, hogy itthon volt, azóta kezdjük látni a személyiségét. Mert Magyarországra járt. Hát akkor az a két hét, boldogság, mindenféle. (mosolyog) Gyermekek voltunk, örökké csomó édességet, mindent hozott. Az volt a jó nekünk akkor. Hogy na, édesség, minden. (vissza) De most kezd úgy körvonalazódni, hogy lényegében is ő milyen. Na de ez van, most már nem tudunk nagyon változtatni. Próbáljuk, de nem lehet erőltetni. Mondta édesanyánk is, hogy ne erőltesse, ne mondja, hogy ha látja, hogy olyan a helyzet, akkor ne is foglalkozzon, mert nem lehet.
- *Akkor nem is erőltette anyukád se, hogy adventista legyen ő is.*
 - Nem. Hát mindenkinek megvan a szabad választási lehetősége. S ez így van most is. Az adventizmusban is. Hogyha eljövünk azért, mert a szülönket nem akarjuk megbántani, vagy hogyha van egy célunk, amit el akarunk érni, Isten mellett élni, és Isten országába kerülni.
 - *És neked melyik passzol? Vagy passzolt. Mert te már meg vagy kereszttelvede, ugye.*
 - Hát meg vagyok kereszttelvede. Hát... nem is tudom, hogy mondjam. Mert idáig él... vagyis nem csak, hogy idáig, mert most is vannak dolgok, periódusok, hogy nem úgy élem meg, ahogy kellene ezt az egész dolgot. Mert nem így kellene. Mert sokat számít az, hogy az ember hogy áll hozzá a dolgokhoz. Vagy csak az, mert most már mindenki ezt csinálja, most már én is, miért ne. Hát lehet, hogy nem kellett volna megkeresztelkedjek, mert vannak olyan bűneim, amikbe esek vissza, és próbálkozom elhagyni azokat, de... van, hogy eltűnök valamennyire, és... Na, de...
 - *Akkor bánod, hogy megkeresztelkedtél?*
 - Nem bánom, hogy megkeresztelkedtem, csak akkor egy olyan fellángolás volt, hogy most már mindenki, vagy nem hogy mindenki, hanem sokan kereszttelkedtek meg. S akkor már, hát, én is megkeresztelkedek. Miért ne? Mert ... de úgy érzem, hogy nem voltam felnőve ahhoz a döntéshez.
 - *Én emlékszem, hogy amikor kereszttelkedtél, vagy lehet, rosszul emlékszem, úgy hogy lehet, hogy nincs igazam. De úgy emlékszem, hogy amikor kereszttelkedtél, akkor meséltél valami olyant, hogy valami szénaboglya tetején feküdtél egy este, vagy valami délután. És akkor döntötted el? Vagy valami ilyesmire emlékszem.*
 - Hát valami lehet, hogy van benne, mert úgy volt, hogy ott állataink is vannak, s... most is vannak, és akkor is voltak. S a lovat kivittük a mezőre, és késő este volt már, na hogy én menjek utána. Nagyon sötét este volt, későre járt az idő, s úgy ledőltem az egyik ilyen szénaboglyának az oldalára, s mondtam, hogy Isten,

- hogyha létezel, akkor most legyen egy hullócsillag az égen. S nem telt el egy olyan két-három másodperc, és nem egy, hanem kettő.
- *Ez a keresztséged előtt volt még, igaz?*
 - Igen.
 - *S ez befolyásolta a döntésedet?*
 - Hát igen, mert utána még soka tapasztalaton, vagyis sok tapasztalat volt még, ami segített. Például szükség helyzetek, hogy anyagilag mi nem vagyunk, most még kicsit, mióta dolgozunk majdnem mindenki, azóta egy kicsit. De odáig csak... nehéz volt, mert szüleink előtt nem volt senki sem, aki nekik segítsen se. Édesanyám részéről se, mert neki is, haton vannak testvérek. De jó is volt így, mert megtanultam, hogy a szükség helyzetben hogy kell, s mint kell viselkedni.
 - *S volt ilyen tapasztalatod?*
 - Hát volt, hogy nem volt pénzünk, s akkor imádkoztunk, s akkor... olyan volt, hogy - mit tudom én - édesanyám kapott otthon az egyik könyvben, amit rég elfelejtett, vagy nem is tudom, belenézett véletlenül. De nem véletlenül, mert nem ezt akartam mondani, csak most ez jött a számra. Nem véletlenül, hanem belenézett abba a könyvbe, s pont abban ott volt egy pénz, ami pont abba a helybe szükség volt. Hát a keresztség, az... az első pár hét, az még olyan fellángolás. Az első hónap, inkább úgy mondjam. Olvastam, többet tanulmányoztam, mint most.
 - *Mikor volt a keresztséged?*
 - Ezt ne kérdezd, mert júliusban volt, csak már nem tudom pontosan, hogy hány éve. Talán... talán 5.
 - *Kikkel kereszttelkedtél együtt?*
 - Harold, Józsika, Zolika.
 - *Akkor 2009-ben.*
 - 2009-ben. Véletlenül is eltaláltam. Na és hát... az ember meg kéne próbálja, vagyis én magamra mondom, hogy meg kéne próbáljak megváltozni, mert... s nem csak mondani, hogy megváltozzak, hanem tenni is kell érte.
 - *Akkor miért döntöttél úgy, hogy megkeresztelkedsz? Akkor?*
 - Akkor, miért? Hát... Isten országához akartam... Isten országában szeretnék lenni, és akkor is az volt a gondolatom, hogy hát Isten országában szeretnék lenni, ahol nem lesz fájdalom, sírás, elválás. Akkor ezek a dolgok úgy motiváltak, hogy miért ne. Úgyse lesz bajom, sőt lehet... S jó, hogy mások szerint lemondás, de lényegében nem lemondás, mert azok a dolgok úgyis csak mulandóak, amikről állítólag le kell mondjon az embert, hogyha felvállalja azt.
 - *És emlékszel még arra, hogy milyen volt a keresztséged napja?*
 - Igen! Hát...
 - *Készültél rá? Vagy stresszeltél?*
 - Hát egy kicsit stresszeltem magam. Egy kicsit stresszeltem, de nem túlságosan. Mert nem volt olyan... hogy is mondjam... Mert most hiába mondom, hogy olyan felemelő volt, s olyan jó érzés, mert az ember azt kell mondja, ami benne van. Hát örvendtünk, s örvendett édesanyám is, hogy ezt a döntést meghoztam, és... Mert a szülőnek, mi a legjobb? Az, hogyha látja, hogy a gyermeke azt csinál, amit kellene, és ami járható, de...
 - *De?*

- De kell tenni érte. Csak.. nem tudom, hogy hogy mondjam, hogy arra kérdésre hogy válaszoljak, hogy milyen érzés volt. Hát nem mondhatom, hogy olyan roppant boldog voltam, hogy most akkor el tudtam volna szállni, vagy valami. Hanem jó érzés volt. Úgy értem, hogy miután a medencéből kijöttem, úgy nem mondom, hogy én most már egy más embert éreztem, vagy valami, hanem egy olyan... Nem tudom elmondani azt az érzést, mert nincsenek úgy a gondolataim azok a dolgok körül.
- *De jó volt?*
- Hát jó volt, mert csatlakozni ehhez az egyházhoz, Isten országába jutni. Ez, ami úgy bennem volt akkor.
- *Te azelőtt is jártál, ugye, imaházba? Már gyermekkorod óta.*
- Igen. Igen.
- *És miért gondoltad úgy, hogy neked meg kell keresztelkedni, hogyha már úgyis jártál imaházba azelőtt?*
- Igen, csak ezt úgy tanították, hogy ez egy útlevelel Isten országába. És úgy nem vehettünk Úrvacsorát, hogyha nem voltunk megkeresztelkedve, és hogy aki nem részesül ezekben a dolgokban, akkor az nem lesz részese Isten országának. Jó, most már nem mondom azt, hogy más...
- *Ezt te is így gondold, vagy direkt hangsúlyoztad ki, hogy ezt tanították?*
- Hát azért mondom inkább, hogy ők tanították, mert lehet, hogy Isten országban lesznek olyanok is, akik nem ehhez az egyházhoz tartoznak. Mert van egy olyan, hogy más akolban is vannak juhaim. Csak az, hogy nálunk egy olyan általános szlogen, hogy most, ha nem, akkor nem. Vagyis ezt én így gondolom.
- *Akkor azt gondold, hogyha te nem keresztelkedtél volna meg itt, attól nyugodtan menetelhettél volna?*
- Nem! Mert már annyira megértem arra a dologhoz, hogy kellett döntsek. Mert sok olyan dolog lett volna, hogy akkor én miért nem keresztelkedtem meg, hogyha úgyis tudom, hogy mi a lényeg. Jó, nem tudom a lényegét, s nem is tudjuk meg, csak majd hogyha annyit tanulmányozzuk, hogy rengeteget. Mert tudtam, úgymond sok mindent tudtam, tudtam, és ezt... már úgy végül is el tudtam dönteni, hogy mi a jó, és mi a rossz. Mert vagy így két úton nem lehet, hogy hát így se, úgy se, se ide, se oda nem tartozunk, akkor... mert akkor nem láttam azt úgy jónak. S akkor a testvérem is keresztelkedett, s akkor én is. De az szerintem nem nagyon döntés, hogy most már kell érezsem, hogy most jön egy erős érzés, hogy akkor majd... majd akkor majd meg fogok keresztelkedni. Szerintem ez egy olyan döntést, amit az ember meg kell hozzon, hogy né most én felvállalom ezt a dolgot, s akkor megpróbálom.
- *És ennek köze van akkor a megtéréseidhez? Annak, hogy felvállalod s megkeresztelkedsz?*
- Hát.. az kellene legyen. Csak az ember sok mindent úgy eldönt az eszével, s úgy elgondol, hogy jó lenne, de meg kell tegye, meg kell tegye, meg kell próbálja, mert nehéz. Nem tudom, hogy.. kicsit bizonytalan is voltam, s vagyok sok mindenbe még, mert nem tudom már éreztem még annyit, hogy hát most aztán tényleg hogy kimerítsem az elmémet, így mondván, mert így neveltek, hogy sok bibliaszöveget tanultunk, sok mindent, s ugye azok is közre játszottak.
- *S ez alatt azt érted, hogy sok mindent tudsz, hogy hogy kellene?*

- Hát igen. Jó azóta felejtettünk, mert gyermekkorunkban édesanyja sokat foglalkozott velünk ezen a téren, s szigorúan nevelt, s szombati kirándulásokra, s sorolhatnám még. Mindig az iskolában kilógtam a sorból, mert sohase mentem kirándulásokra, mert mindig szombaton volt, s soha nem mentem se ilyen karneválra, vagy nem is tudom, hogy mondjam...
- *Rendezvényekre?*
- Igen rendezvényekre nem jártunk.
- *És te mentél volna?*
- Hát az elején igen. Az elején zavart nagyon. Mikor 1-4-ben, s 5-8-ban is, aztán 9-12-ben már nem. Már abszolút nem is érdekelt, hogyha mennek valahova. Mert nem jártam olyan helyekre, ahova..
- *De azért nem érdekelt, mert egyet értettél most már?*
- Igen. Megéri az ember, hogy lássa azokat a dolgokat. Hát jó most már nem a kirándulásokra értem, mert biztos jó lett volna együtt lenni az osztállyal a közösségbe. de így döntöttem, s így döntött édesanyja, mert lényegében ő hozta a döntéseket nálunk. Jó kisebbek voltunk. Jó most is sokszor aggódik, hogy mikor, ha elmegyünk valahová. Később érünk haza, hol voltál, pedig már nem kellene megkérdezze. Szerintem már nem kellene megkérdezze.
- *Mert már elég idők vagyok hozzá.*
- Jó csak ilyen, a szülő aggódik.
- *Persze. És ami a hitelveket illeti az adventista egyházban, ezeket te ismered, vagy legalábbis úgy nagyjából?*
- Hát úgy né. Hát fogjuk rá, mert tanultuk akkor, s kérdeztek is akkor.
- *A keresztségkor?*
- A keresztségkor, igen. Kérdeztek. Most nem emlékszem a kérdésre.
- *És hol kérdeztek? Ott, ahol tanultatok?*
- Igen, volt egy ilyen bizottság, egy ilyen kikérdező bizottság, s az előtt kellett megfelelni.
- *A hitalapelvekből?*
- Igen.
- *És a gyülekezet előtt?*
- S a gyülekezet előtt is, persze.
- *Ott is az alapelvekből kellett? Ott hogyan ment a kikérdezés?*
- Hát...
- *Ott ilyen igen-nem-es kérdések voltak?*
- Hát... asszem igen, már nem emlékszem pontosan. Mert van most az utóbbi időben, hogy sok mindent elfelejtek. Nem azért mondom, mert nem akarom megmondani, vagy valami. Nem emlékszem, egyszerűen. Nem emlékszem.
- *És ha így visszagondolsz a keresztségedre, előretolnád? Jól értettem, hogy valamikor később keresztelkednél meg?*
- Hát...
- *Vagy rosszul értettem, hogy mire gondoltál?*
- Hát igen, tényleg arra is gondoltam, hogy tényleg az ember, ha feláll, akkor csinálja, és nem csinálja a kétszínűséget, és ne színlelje a dolgokat.
- *Te úgy érzed, hogy kétszínű lennél?*
- Igen, úgy érzem, hogy egyszer-egyszer igen.

- *De miben?*
- Hát mit tudom én. Hogy például kiosztok valakinek valamit, megmondok valakinek valamit, s akkor utána, hát igen, te is olyan vagy, mint mi. Mit jár a szád? Magamban mondom persze, hogy mit jár a szád, hát te is ugyanazt csinálod. Vagy.. sokszor így van. Mert gondolatlanul beszélek.
- *És mi az oka annak, hogy nem vagy megelégedve így magaddal lelki téren?*
- Hát... az oka? Az, hogy nem olvastam nagyon a Bibliát. Olvasni, jó, olvastam utána is, hogy megkeresztelkedtem. Mióta megkeresztelkedtünk, utána másfél, két hónapig úgy olvastam, s minden nap, s most is olvasom, csak az, hogy kellene elmélkedni is rajta, nem csak elolvasni. Most már ne az legyen a lényeg, hogy minél hamarabb olvassuk ki, hanem hogy értsünk is meg belőle valamit.
- *És ez a nevelés miatt van, hogy ilyen fontosnak látod az olvasást?*
- Az is lényegében, de hogyha jól belegondolunk, akkor a Biblia az egy nagyon fontos könyv. És sok történet van, amit az embereknek jó tudni, amikre csak most jönnek rá a pszichológusok, hogy a szeretet, s az egymás iránt való őszinteség, vagy egymásnak a megbocsátás, vagy ezekhez hasonló. S ez nagyon megvoltak, s most jönnek rá, hogy 2000 éve, vagy már amióta kezdődött a Biblia, ezek a önismereti dolgok már mind benne voltak.
- *Nem tudom... én úgy látom, hogy te nagyon nem vagy megelégedve magaddal ezen a téren.*
- Hát... Nem az, hogy nem vagyok... Mert nem is vagyok annyira megelégedve, ez az igazság, mert nem tanulmányozok eleget. Mert vannak más könyvek is, én nem szerettem olvasni sohase, iskolában is mindig ilyen tartalmakat olvastunk ott is. Sose olvastam ki egyetlen egy könyvet se. Soha. És most az utóbbi félévben nekifogtam, s most olvastam ki most több könyvet is. S akkor most hogy így egy kicsit kiolvastam egy pár könyvet, akkor... közben olvastam a Bibliát is, de nem vagyok borúlátó, hogy most már nem vagyok egészen ott lenn. Mert megkeresztelkedtem, és meg kell tegyen a legtöbbet, ami tőlem telik.
- *S hogyha semmissé tehetnéd, hogy ha nem keresztelkedtél volna meg? Az jobb variáció lenne?*
- Nem, nem, mert már ez is egy pont volt bizonyos dolgokban, hogy most már ne menjek el olyan helyekre, vagy hogy... Már láttam is, hogy vannak... mert mindennek van következménye. Mindennek van következménye, s akkor, ha azt vettük volna, akkor annak valami következménye lett volna. Vagy így vagy úgy. Mondjuk ennek is van, vagy kellene legyen.
- *Hozott valami változást az a nap?*
- Az nap? Hát sok olyan fogadalom volt, amit megpróbáltam betartani.
- *Tehát aznap amit megfogadtál?*
- Igen, megfogadtam. S aznap, s akkor ez utána úgy zavart is egy kicsit. Mert nem tudtam teljesíteni, mert jobb ha az Úrnak nem fogadunk meg semmit, vagy nem fogadkozunk olyannal, amit tudva vagy tudatlanul nem teljesítünk. Mert nem tudunk teljesíteni. Szerintem. Mert ha csak véletlenül megtettem, vagy meggondolatlanul, mert biztos a fülében ott van az embernek, hallatszik egy hang, hogy most ne tedd meg, vagy valami ehhez hasonló.
- *Milyen fogadalmakat tettél aznap?*
- Hm.

- *Vagy nem akarsz erről beszélni?*
- Hát inkább nem szeretnék erről beszélni.
- *Jó... Egyet se említenél?*
- Hát.. például a trágár szavak használata. Ma is én használtam. Otthon, mikor Lóriral, a testvéremmel veszekedtünk, akkor úgy mindig én voltam, aki kiabáltam, vagy ő is volt. Csak ő aztán elnőtte. Ő egészen másként élte meg ezt a dolgot.
- *Neki könnyebb volt.*
- Én nem tudom, hogy könnyebb volt. De neki... ő sok mindent magában úgy el tud fojtani, ő más. Egész más természet, mint én.
- *S ez sikerült?*
- Hát valamilyen szinten igen. Mert na hát nem használtam, s volt, mikor úgy esetleg feldühödtem, vagy valami. De akkor is inkább nem mondtam ki, csak magamban. Na. De az a baj, hogy ha az ember már magában megmondta, mind olyan, mintha már kimondta volna.
- *Mondjuk az már egy jó fokozat, hogyha már le tudtad nyelni.*
- Hát igen.
- *Mert legalább nem bántottad meg a másikat vele.*
- Hát jó most már nem azt mondom, hogy nem történt meg, vagy nem mondt- Ez az, látod, hogy az embert mennyire meg lehet vezetni? Az ember nem is gondolja a másikról, hogy milyen, s közben egészen másként zajlanak a dolgok, amit a színlelés mutat. Hát jó, nem biztos, hogy színlelés, de van, már meggondoltad, ott van a gondolatodban, s ott forog, vagy mit tudom én. S ez az, amin én kellene egy kicsit változtassak, hogy ne a... amit legalább tudok, azt tudjam megtartani, és beteljesíteni. Megtartóztatni magad, úgymond.
- *S ebben erősített egy kicsit az a gondolat, hogy meg vagy keresztelkedve?*
- Hát igen. Mert ha nem lennék, akkor lehet, hogy egy kicsit közömbösebb lenne a dolog.
- *Így úgy érzed, hogy az egyház köt?*
- Hát... egy darabig azt hittem am el. Mert volt, volt rá alkalom, hogy valami. De mindig csak akkor, hogyha már nagyon fel voltam dühödve valami miatt. De máskülönben nem volt úgy nagyon. Úgy kimondta, úgy nem is, mert otthon féltem, féltem otthon, s nem is mert használni. Az iskolában vagy ...
- *Rátok szólt anyud?*
- Persze. Nem is hallotta, szinte soha.
- *Szerintem én se.*
- Ez az, látod, hogy az embert mennyire meg lehet vezetni? Az ember nem is gondolja a másikról, hogy milyen, s közben egészen másként zajlanak a dolgok, amit a színlelés mutat. Hát jó, nem biztos, hogy színlelés, de van, már meggondoltad, ott van a gondolatodban, s ott forog, vagy mit tudom én. S ez az, amin én kellene egy kicsit változtassak, hogy ne a... amit legalább tudok, azt tudjam megtartani, és beteljesíteni. Megtartóztatni magad, úgymond.
- *S ebben erősített egy kicsit az a gondolat, hogy meg vagy keresztelkedve?*
- Hát igen. Mert ha nem lennék, akkor lehet, hogy egy kicsit közömbösebb lenne a dolog.
- *Így úgy érzed, hogy az egyház köt?*

- Hát... egy darabig azt hittem, hogy az egyház, de aztán később rájöttem, hogy nem, semmi. Mert jó a közösség, és olyanok a problémák, amit úgy meg lehet osztani a közösségben, a barátokkal, vagy mit tudom. De nem a közösség az... mert az ember elkerül távol az egyháztól, a közösségtől, akkor így is, úgy is egyedül kell majd megálljon. Mert a jók közt könnyű jónak lenni. Úgymond, a jók közt. Mert ha azt vesszük, nem mindegy, hogyha egy adventista iskolába jársz. vagy nem mindegy, hogyha egy nem egyházi iskolába. Nem mondom azt, hogy világi, mert sokan használják ezt a szót. De nem jó még kimondani se, mert hát én olyan világi vagyok, a világban élek. Jó, ez egy olyan megkülönböztetés, megkülönböztetés, mert másoktól is már visszahallod. Visszhangok vannak, hogy például a munkatársaim is mondják, hogy mondod másnak, hogy világiak. Hát mondom, mi is olyan világi emberek vagyunk, mint ő, vagy maga, s csak egy kicsit másképp próbáljuk élni az életünket.
- *Amikor te megkeresztelkedtél, még iskolába jártál, igaz?*
- Igen.
- *És hogy fogadták? Voltak a keresztségeden osztálytársaid?*
- Nem beszéltem róla. Nem is nagyon, az osztályban nem is érdekelte senkit. S nem is hoztam elé, mert szívattak. Volt, mikor szívattak, de csak nagyon kevészer, nagyon ritkán.
- *S hogy reagáltál olyankor?*
- Nem is nagyon emlékszem. Esetleg valamit mondtak. Esetleg oszi órán, mikor kirándulásról volt szó, akkor valamit mondtak. De így az osztályból, hogy szívassanak, abszolút nem.
- *Féltek tőled?*
- Hát valószínű. Valószínű, hogy az. Inkább az, szerintem az. Azért nem mertek szólani. S akkor mindig olyan tárgyitalan volt az a része.
- *És más barátaid voltak a keresztségeden?*
- Más barátaim nem voltak, mert nem mondtam szinte senkinek se. Nem is hívtam senkit se, habár lehet, hogy jó lett volna. Valakiben hagyott volna egy nyomot. Vagy esetleg egy nyomot, úgymond.
- *Hogy értve?*
- Hát mit tudom én, az a prédikáció amit volt. Vagy az esemény.
- *Te emlékszel rá?*
- Nem. Nem emlékszem most sok mindenre. Nem emlékszem, ez van. Még otthon is az van, elmondanak valamit, nem azért, mert megszokás, hogy kétszer is el kell mondani, hogy mi van. Mert elmondtam én is, hogy mit akarok csinálni, s akkor megállok, s most... mi van, akkor hova, mit akartam csinálni? S van, hogy eszembe jut, de van, hogy nem.
- *S akkor ezért esetleg jó lett volna hívni mást?*
- Igen, jó lett volna. Meghívni esetleg mást, hogy esetleg lássa meg, hogy milyen is ez a keresztségi dolog. Mert más egyházakban gyermekkeresztség, s... nem...
- *Azzal nem értesz egyet?*
- Nem, miért? Nem. Hát nem. Miért kéne? Mert a gyermek már akkor, hogy el tudja dönteni, hogy mi a jó, és mi a rossz?
- *És ez fontos a keresztségkor?*
- Hát igen, mert egyéni döntés. Egyéni döntés kell legyen, nem más.

6. Interjú G. Cs.-vel (49 éves, bádigos)

- 49 éves vagyok, van három gyerekem: két fiú, egy lány. Én bádigos szakmában dolgozok, csatornázok, tetőfedő. Vannak két unokáim.

- *Itt a családban mindenki adventista?*

- Tehát megkeresztelt tag én és a feleségem vagyunk, és a gyerekek kicsi koruktól, tehát járnak. Tehát amióta én járom a gyülekezetet, akkor ők is, tehát azóta, tehát.

- *Mióta járnak maguk imaházba?*

- Én 96-tól járok, tehát 96-tól járok a gyülekezetbe, és 99-ben keresztelkedtünk meg. Tehát azért vártam annyit, három évet, mert a feleségem, mivel nem tud olvasni s írni, ő meg akarta jobban ismerni a hitalapelveket, és azért egy kicsit vártam utána, hogy jobban megismerje a bibliai hitalapelveket. Hogy mire keresztelkedünk meg, és miért keresztelkedünk meg.

- *Ő később kezdett járni, vagy később kezdett érdeklődni?*

- Nem, velem együtt fogtunk járni, és nem volt ellene ő se, én se voltam.

- *Jártak valami sorozatra?*

- Nem. Kezdtem a Bibliát olvasni, és ott rájöttem, hogy vannak olyan hitalapelvek... Mert én jártam itt a református egyháznál, és konfirmálásnál is jártunk, minden. Csak a Bibliát mikor kezdtem olvasni, rájöttem sok mindenre, hogy az adventista egyházban gyakorolják ezeket a hitalapelveket. Hallottam barátokat, beszélgettem, ismerősöknél is voltam, rokonok is voltak adventisták. És elmentem a gyülekezetbe, s így ismertem meg jobban az igazságot.

- *És senki nem közvetített? Nem jött valaki, egy lelkész vagy valami ismerős? Az adventistákról nem mástól hallott?*

- Én gyermekkoromban is jártam, kicsi gyermekkoromban, mert itt volt egy unokatestvérem, nő volt, és meghalt, és ő járt a gyülekezetbe, édesanyám is járt a gyülekezetben, és kicsi gyermek koromtól mentem a gyülekezetbe, és onnat az megmaradt bennem, hogy ismertem az advent egyházat, és onnat tudtam, hogy vannak adventisták, és... Tehát nem jött se prédikátor, nem jött. Járt erre Nagy András bácsi, mikor ment gyalog Parajdra, és ő mindig megállott édesapáméknak a kapujában, és beszélgetett. Na, az az ember igen, az sokat beszélt nekünk a Bibliáról. És ő is segített. Ez az egy, aki segített.

- *Az apja nem járt imaházba?*

- Nem járt édesapám. Ő is olvassa a Bibliát, de még nincs az. Még nem akar. Bibliaismerő, tanulmányozza a Bibliát, de... *(bejön a felesége)*

- *És a keresztsége hol zajlott?*

- Tehát a keresztség Nyárádszeredában zajlott le. Akkor keresztelkedtünk meg 17-en Nyárádszeredában. Nagyon nagy öröm volt, mert 17 személy keresztelkedtünk meg. 16-on voltunk cigányok és egy magyar volt. Egy fiú, aki megkeresztelkedett.

- *A tavaly is volt egy keresztség, amin maga részt vett. Ez hogy történhetett?(lehajtja a fejét)*

- Ez úgy történt, hogy a nagyobbik fiam mikor megnősült, akkor ugye az advent egyház ugye megköveteli aztat, hogy esküdjenek meg hivatalosan. És avval nem volt problémám. A kisebbik fiam amikor megnősült, akkor egy kis probléma lett, mert nem maradtak sokáig együtt, és ők elváltak. S ennek az okáért engem vettek felelősségre.

- *Ők nem voltak már 18 évesek?*
- Nem voltak 18 évesek. De nem kellett volna sok idő, tehát meg lehetett volna, hogy ők keresztelkedjenek, mert ugye meg volt beszélve a prédikátorral, és meg volt beszélve ott a tanácsnál, hogy megesküsznek, de a lánynak a szülei... valami probléma lett, és akkor attól a pillanattól elváltak, és ennek az okát, ennek a dolognak a problémájából engem... *(lehajtja a fejét, mély lélegzetet vesz)* kizártak a gyülekezetből.
- *Milyen érzés volt ez?*
- Nagyon rossz érzés volt.
- *Úgy tudom, hogy azelőtt szombatiskola vezető volt.*
- Szombatiskola vezető, tanító voltam és diakónus is voltam. Több tisztséget kaptam, örvendtem mindig, hálás voltam a Jóistennek. A gyülekezetben nagyon szerettek. Én is úgy viselkedtem, ahogy elvárja a Jóisten. Mert voltak nekem is, minden embernek vannak. De minél többet, annál... Tehát úgy akartam, hogy minél inkább tetszedjek a Jóistennek előbb, s a gyülekezetben is, hogy ne hozzak szégyent a gyülekezetre. Magamra s a Jóistenre se.
- *S ez mikor történt? Ez a kizárás.*
- Ez pontosan most 5 éve múlt, hogy kizártak. De tehát mük nem távolodtunk el a Jóistentől, ugyanúgy tartottuk a szombatot, nem nyúltunk semmiféle dologhoz, ami... Jártunk minden szombaton, pénteken, tehát minden pénteken, mintha nem lettünk volna kizárva. Tehát betartottuk azt az időpontot, mikor a naplemente, tehát kezdtük a szombatot. Tehát mintha még jobban ragaszkodtunk ahhoz, hogy tartsuk be, mint lehet, hogy azelőtt is. Tehát nagyon ragaszkodtunk, és semmihez nem...
- *Ezt elvárták az imaházban?*
- Tehát el is várták ők is, és bátorítottak, hogy ne maradjunk el, mert ők is nagyon szerettek, és azt akarták, hogy ne szakadjunk el a Jóistentől.
- *(megszólal a felesége)* Csak ötet zárták ki, engem nem.
- *Akkor maga azóta is tag.*
- *(a férj válaszol)* Hát persze. Tehát én visszakeresztelkedtem ugye, mert kérdezted, hogy visszakeresztelkedtem. Én visszakeresztelkedtem, mert éreztem, hogy szükséges nekem, nagyon fáj, hogy mi történt.
- *Muszáj volt ennyi időt várni? Ez hogyan működött?*
- Tehát nem volt muszáj, mert úgy akarták, hogy tehát minél hamarább. Ugye mikor volt egy bizonyos idő adva. De a gyerekem nem... tehát nem nősült meg, ugye. És akkor vártunk egy évet, másfelet, két évet.
- *Hogy rendeződjenek a dolgok?*
- Igen. És akkor ő megnősült egy más, Nagyváradról, és az nem volt megint 18 éves. S mivel ők itt laknak velünk a házban, tehát hogy ugye megköveteli az advent gyülekezeti hitalapelv, hogyha itt van a családban, akkor én vagyok még a felelős. És ezért egy kicsit kellett várjunk, hogy tudjanak ahhoz kerülni, hogy 18 évesek legyenek, hogy ne legyen probléma. Megint.
- *És akkor nem voltak gondok mással sem? Mondta, hogy 16-on keresztelkedtek cigányok és egy magyar. Van olyan probléma, hogy a magyarok vagy a cigányok nem férnek össze?*
- Nincsen tehát, egyáltalán. Az advent egyház az, ami bármilyen nemzetiséget befogad. Nagyon szeretik, és tisztelik egymást, és nincs az, hogy nemzeti vagy formai vagy ilyesmi, nincs gyűlölet. Tehát nincs. Egyáltalán. Mük nem éreztük azt egyáltalán, én

nem tudom elmondani. Engem úgy szerettek, mintha fia lettem volna bárkinek és barátja, tehát nem éreztem azt, hogy ki vagyok közösítve, vagy távolodnak el tőlünk.

- *Miután kizárták, azután sem?*

- Azután sem.

- *Az biztosan nehéz időszak lehetett.*

- Tehát nehéz időszak volt, nekem nagyon nehéz időszak volt. Én el is mondom, hogy nagyon rossz volt. Éreztem, hogy hiányzik nekem az, ami volt nekem. Azok a tisztségek is nagyon hiányoztak, és most is hiányzik, mert...

- *Azokat még nem kapta vissza?*

- Nem kaptam vissza.

- *És a keresztség maga hogy zajlott le?*

- Tehát mikor ugye jártunk a gyülekezetbe, és látták, hogy többször, akkor a lelkipásztor és mások is mondták, hogy kereszteljünk meg. Tartottak bibliai tanulmányt, felkészítőt, hogy ismerjük meg a hitalapelveket. Mire kereszteljünk, mi a tennivalónk, mitől kell őrizkedjünk, mi kell megtartani. Tehát ez megtörtént.

- *Ezen a felkészítőn miket kell megtanulni? Van ehhez valami segédeszköz?*

- Van segédeszköz, igen, van segédeszköz. Egy kis füzet, amit meg kell tanulni otthon, és akkor a következő bibliatanulmányozáson, tehát a hitalapelveket mikor tanulunk, akkor azt visszakérdezik. Itt a lelkipásztor vagy aki tartsa eztet a gyülekezetben.

- *Bibliaszövegeket is kell tanuljanak?*

- Igen. Tehát kell tudni Bibliaszövegeket is.

- *Akkor ismeri pontosan a hitalapelveket most is?*

- Persze.

- *És miután lejárt ez a felkészítő, mi történt utána a maguk keresztségekor?*

- Tehát alámerítkezés történik. Tehát szövetséget kötöttünk a Jóistennel s az Úr Jézus Krisztussal. És vízben keresztelkedtünk meg, alámerítéssel. Tehát így történik a keresztség.

- *Nagyon sok egyház nem így gyakorolja a keresztséget. Az adventistáknál miért fontos, hogy így legyen?*

- Fontos, mert az Úr Jézus Krisztus hagyott példát nekünk, mert Ő maga keresztelkedett meg, s akkor mikor Jánoshoz ment, s azt mondta János, hogy hát én nem keresztelhetlek. Azt mondta, János, engedj, mert így kell betölteni mindent. Tehát maga Jézus hagyta nekünk hátra, hogy hogyan kell keresztelkedni, s hogyha Ő alámerítkezett a vízben, akkor nekünk is ezt kell gyakorolnunk. Tehát ez bibliai hitalapelv, tehát ezt nem lehet másképpen. Mert ennek van egy jelképe is, mert ugye mikor bemennek a vízbe, bemeleltik az embert a vízbe, akkor meghal az ó ember, és lesz egy új ember. Tehát ennek van egy nagyon fontos jelképe, ami ez így kell történjen. Nem kicsi korába a gyermeknek, mert akkor nem is tudja, hogy mire keresztelkedik meg, mert nem ő vállalja. Mert ez azért van, mert az ember tudatosan kell vállalja, hogy mire keresztelkedik meg, mire kötelezi el magát, és kit akar szolgálni.

- *És hogy döntenek el, hogy valaki alkalmas a keresztségre vagy nem?*

- Tehát az advent gyülekezetben van egy bizottság, ami 11 vagy 12 személyből áll, és amielőtt megkeresztelkedtem, mikor a 27 alapelvet megtanítsák mindenkinek, akkor összeült a bizottság, és mindenkit tehát személyesen, nem közösen, hanem mindenkit személyesen kikérdeznek. Tehát most nem fontos tudni mindent, hogy kívülről tudjam, de hogy tudjam. Kérdezik, és akkor felelek.

- *És a gyülekezet előtt is kell bizonyítani?*
- A gyülekezet előtt is kell persze, igen, nyíltan is vállalni. A lelkipásztor kérdez, és akkor a gyülekezet előtt is, igennel kell válaszolni arra, hogy mire keresztkedek meg, mit válllok.
- *S emlékszik még arra, hogy miket kérdeztek a gyülekezet előtt?*
- Tehát azt, hogy elismerem, hogy a Jóisten teremtette a mindent, hat napon át, ugye. Vagy elismerem azt, hogy a Szentháromságot, hogy az Atya, Fiú s a Szentlélek. Akkor a szombat megtartása, hogy hat napon át teremtette a Jóisten az eget és a földet és mindent, és a hetedik napot megáldotta, megszentelte. Akkor kell tartózkodjunk a káros eledelektől, amiket a Biblia is tanítsa, hogy nem szabad. Vagy, hogy a tizedet, fontos, hogy adjuk a keresetünknek a tizedét. Tehát vannak ugye. Vagy még az, hogy el kell ismerni, hogy Jézus Krisztus a mi közbenjárónk mennyei szentek szentjében. Akkor... tehát vannak. Nagyon sok hitalapelv van, amit meg kell tartani, és fontos az Úrvacsoráról ugye. Hogyan kell az Úrvacsorát venni, hogyan kell felkészülni.
- *És erre kórusban kell válaszolni?*
- Nem. Egyenként kell ezekre válaszolni.
- *És nehéz ezekre ott helyben válaszolni? Azért belegondol az ember, hogy mire válaszol?*
- Tehát nem nehéz. Nem nehéz, mert ugye felkészítő van, és nagyon jól megtanítják az embert, és kihangsúlyozzák, tehát, miért. Az embernek benne marad az a tanítás. Gondolom, a Szentlélek munkája az, hogy az emberben is megmarad, hogy. Nem nehéz. Tehát nem nehéz. Vannak, akiknek vannak ilyen gyomorideg, vagy hogy mondjam.
- *Magának nem volt?*
- Hát volt egy kicsit az elején, de azután nem volt. Nem volt.
- *Most már kétszer is átesett az alámerítésen. Melyik volt jobb?*
- (nevet) Hát gondolom, hogy a második. Azért, mert az első az el volt, tehát el... De a második jobb volt, mert megint szövetséget kötöttem a Jóistennel, és... Tehát mondhatom, mind a kettő ahhoz képest. De most már a másodikban biztosabb vagyok, mert most már az Úr kezében vagyok megint.
- *S most ez újra erőt adott a mindennapokban élni, vagy hogy ne rontsa meg a törvényt? Ez a második.*
- Tehát azelőtt sem rontottam meg, és kaptam erőt, mert mindig én azt mondtam, bárki kérdezett, hogy ha ki is voltam zárva, de éreztem azt, hogy a Jóisten ad erőt. S minden nap velünk volt, tehát Jóisten nem távolodott el egyszer sem. És éreztem, hogy a Jóisten is közel van hozzánk, és az Úr Jézus Krisztus. De most mikro megkeresztelkedtem, valahogy lenyugodtam, és jobban éreztem magamot, hogy tudtam, hogy most újra szövetségbe vagyok a Jóistennel, és kaptam erőt, igen, megint. És a Jóistennek az áldása tapasztalatát érezzük minden nap.
- *Nem haragudott egy kicsit sem az egyházra, hogy ilyen törvények vannak? Hogy kizárták?*
- Hát... ezért nem az egyház a hibás, mert nálunk a cigányoknál van egy olyan szokás, hagyomány, ugye, hogy fiatalon megnősítik a gyerekeiket. Nálunk egy gyerek mondjunk 18, 19 éves, nem is probléma. De ha a lány 16-18 éves, akkor már lehet, hogy nem kapja azt a gyereket, vagy azt a családot meg, ami illik hozzá, és akkor ezért ugye egy kicsit fiatalabb, hamarabb férjhez adjuk, azért hogy ne legyen. Mert nálunk azt mondják, hogy már öreg lány. De nem így van, mert ez nem így kéne legyen. És ezért....
- *Akkor nem hibáztatta az egyházat?*

- Nem. Mert nekünk a mi hagyományunk a rossz, nem az Isten egyháza és az Ő törvénye.
- *Visszatérve a keresztségre. Láttam képeket a keresztségükről, mert beszélgettem D. bácsiékkal is, és ők mutattak egy pár fényképet. Ott fehér ruhában van mindenki. Tudja, hogy miért vannak fehér ruhában a keresztelendők?*
- Én a hitalapelvekből s a Bibliából úgy értem, hogy van is egy történet, hogy melyik pap van a szennyes ruhában a Bibliában. És tehát az ember, amíg nem keresztelkedik meg, szennyes ruha, tehát az ő cselekedetei szennyesek. Ugye? S azért kell fehér ruhába, mert a fehér ruha az Úr Jézus Krisztus igazsága, tehát igazságos cselekedeteit adja, tehát abba öltöztet fel bennünket. Leveszi rólunk a szennyes ruhát, és felöltöztet az ő igazságának ruháival. S ezt jelképezi a fehér ruha. Tehát a tisztaság jelképét. Magát az Úr Jézus Krisztust.
- *Ha ez egy jelkép, akkor keresztelkedhetne valaki feketében például, vagy barnában?*
- Tehát nem. Mert ez az adventista hitalapelvek szerint ezt így kell. Tehát lehetne, de a változás bejűl kell legyen. Tehát ez nem mehet egy jelkép, csak olyan jelkép, hogy. Mert ez bejűl is meg kell történjen az embernek a belsejében. Tehát az egész lényében meg kell történjen. Nemcsak, hogy felöltözők fehér ruhában, és felöltöztetnek és megkeresztelkedek. Ez akkor már tiszta új. Tehát egészen belülről kell megváltozzon. S hagyjam, hogy az Úr Jézus Krisztus változtassa meg az én életemet.
- *És akikkel keresztelkedett együtt, azokkal tartja a kapcsolatot? Barátságok szövődtek?*
- Persze, persze, persze. Vannak a gyülekezetbe, megvagyunk ott, nyárádszeredai gyülekezetbe vannak. Vannak, melyikek meghaltak is.
- *S fel szokták emlegetni azt, hogy közösen keresztelkedtek?*
- Igen, megvannak az emlékek még most is.
- *Mondjuk az első keresztség elég rég volt, mégis frissen emlékszik arra, hogy hányan keresztelkedtek, és hogyan történt. Ezt nem felejtí el az ember?*
- Nem. Ez egy olyan, hogy is mondjam. Olyan történet, amit az ember nem tud elfelejteni az életében. Gondolom, hogy a legfontosabb az embernek az életében ez. És nem tudja elfelejteni. Mikor a Jóistennel és az Úr Jézus Krisztussal köt szövetséget. Ennél nagyobb szövetséget, és ennél nagyobb történet nem történhet az ember életében, mikor ezt... S ezt nem tudja elfelejteni. Bármít el tud felejtetni, de ezt nem tudja elfelejteni. Nem lehet elfelejteni.
- *A maga keresztségekor alámerítéskor volt ugye egy ünnepélyes istentisztelet. Azon az ünnepélyen mi hangzott el, vagy mik történtek?*
- Tehát van a megszentelő ima, imádkozik a lelkész a frissen megkeresztelt tagokért, akik alámerítkezünk. Mielőtt a vízbe megyünk, akkor is, azután is. És akkor megtörténik az, hogy jobb kéz fogással felveszik a gyülekezet tagjai közé. Vagy hogy mondjam.
- *És ilyenkor elhangzanak szavalkatok, énekek is?*
- Szavalkatok, az énekkar nagyon szép. Nem lehet elfelejteni. (mosolyog)
- *Arra emlékszik, hogy milyen énekeket énekeltek vagy mi volt a szövegük akár?*
- Hát vannak, amikor azokat éneklík. Az énekkar változatosabb énekeket. Most már pontosan, hogy melyik ének volt, amikor én keresztelkedtem, azt nem tudom. De éneklík, van az a, hogy „Halleluja, halleluja, ámen”.
- *Azt mikor énekeltek?*
- Tehát mikor megkeresztelkedik. S a vízbe beleengedik, és akkor kiemeli a lelkész a vízből.
- *Azt jó volt hallani?*

- Hát jó. *(nevet)* Mert az azt jelenti, mikor azt mondják, hogy „Halleluja, halleluja, ámen”, hogy az egész gyülekezet, én úgy értem, és úgy értettem meg, hogy egy akaratlan van a megkeresztelendővel, hogy úgy legyen. És a hitvallást ahogy elmondja, hogy vállalja, ugye, az úgy legyen. Tehát segít, és úgy akarja, hogy legyen, hogy bátorítsa a megkeresztelkedettet.
- *És miután megkeresztelkedtek, azután másként viszonyultak a tagok magukhoz? Mert ugye elkezdtek járni az imaházba, de még nem keresztelkedtek meg. Miután megkeresztelkedtek, azután változott valami? Másképp viszonyultak a tagok magukhoz?*
- Tehát még barátságosabbak lettek, persze, hogy még barátságosabbak lettek. Tehát nem. Mondtam az előbb, hogy nem éreztük azt, hogy valahol minket... hátat fordítanak vagy lenéznek vagy nem barátkoznak. Tehát sőt. Még jobban szerettek, és jobban érdekelte a mi helyzetünk, és segítettek és bátorítottak, és imádkoztak értünk, hogy.
- *És miután lejárt a keresztségük, azután volt valami fényképezkedés vagy ebéd?*
- Volt, igen. *(nevet)* Nagyon sokan jöttek, és virággal köszöntöttek, és bátorítottak, és fényképeket csináltunk a lelkészekkel, azokkal, akikkel megkeresztelkedtünk.
- *Tavaly J. Zs. volt ugye?*
- Igen, J. Zs. volt a lelkész. Akikkel megkeresztelkedtünk, fényképet csináltunk, s akkor volt egy... mindenki meghívta, akit akart. Otthonban is volt egy közös, tehát...
- *Itt volt? Itthon?*
- Igen.
- *S voltak sokan?*
- Hát voltak, igen.
- *Azok, akik eljöttek, azok mind adventisták voltak?*
- Hát voltak. S voltak, akik nem is. Rokonok közül, akik nem adventisták.
- *Hívtak a keresztségre nem adventistákat is?*
- Igen.
- *S el is mentek?*
- El.
- *Ők örültek a döntésnek?*
- Biztos, hogy örültek *(nevet)*, mert ez most már. De azt mondták, hogy nagyon szép, jó.
- *(feleség)* Azt mondták, hogy soha nem láttak ilyesmit.
- *És a szüleik nem haragudtak, hogy adventisták lettek?*
- Tehát nem.
- *Csak elfogadták, vagy örültek neki?*
- Hát örültek, de a szüleim, a testvéreim is...
- *Vagy csak úgy belenyugodtak?*
- Nem. Tehát ők is tudják, hogy mi az igazság. Tehát a szüleim is, vagy a testvéreim is szombaton nem dolgoznak. Tehát van, amikor, mert ugye nem keresztelt tagok, de pénteken elkészítik a szombatra való ételt, vagy nem dolgoznak, vagy nem eszik a disznóhúst, vagy nem isznak. Tehát ezekről a dolgokról sok mindenről lemondtak. Úgyhogy. Tehát ők is látták azt, hogy jobb ez az út, mint a másik út. Tehát.
- *(feleség)* A háznál nem visznek bé disznót.
- *De csak maguk miatt? Márhogy maguk adventisták, vagy rendszeren ők is így gondolják?*
- Tehát ők is érzik azt, hogy a Jóistennel jobb. Meglátták, hogy a Jóistennek a segítsége, és tapasztalják ők is, hogy tehát az Úrért sok mindent... érdemes lemondani, és szolgálni,

mert velük van, ők is érzik és tapasztalják a mindennapokban, hogy segíti őket, megőrzi őket.

- *(feleség)* Két család. Két fiútestvére Cs-nak.

- Sokat utaznak ők is, hosszú utakat mennek, és tapasztalják azt, hogy a Jóisten van, s vezeti őket.

- *És várják már, hogy a gyerekeik is megkeresztelkedjenek?*

- Az enyéme?

- *Igen.*

- Akarnak. Most éppen szó volt, hogy Amota testvér is megkérte, hogy. S akarnak. Tehát nincsenek ellene egyáltalán.

- *És a nők is? Vagy csak a fiúk?*

- A nők is. Tehát nincsenek ellene. Tehát egyáltalán.

- *Ők is járnak rendszeresen?*

- Rendszeresen. És semmit. Tehát pont úgy tartsák a szombatot, mint mi, idejében, tehát nem, tehát nincsen semmi konfliktus közöttünk, hogy ők nem tartsák vagy odamennek, ahova akarnak, vagy azt csinálják, amit akarnak szombaton, tehát nem. Tehát nem volt ez egyszer sem.

- *S így utólag visszagondolva a keresztsége mit jelent a maga számára? Mit jelent, amikor így rágondol, visszagondol? Milyen érzésekkel gondol vissza rá? Szokott másoknak is mesélni róla?*

- Tehát persze, hogy beszélek róla, igen, mert érzi az ember egy egész változást az életében. Mikor megkeresztelkedik, és átadja magát az Úr Jézus Krisztusnak. Elkötelezi magát, és érzi, hogy egy más ember lett. Mert a keresztség az embert meg tudja változtatni. És döntések elé állítsa az embert azelőtt már, és mikor dönt az ember, sok mindenről lemond, érzi, hogy sokkal jobb azt választani, minthogy azon az úton járni, amelyiken járt. A keresztség tehát egy olyan tapasztalat, amit az ember nem tud elfelejteni. Ha igazi keresztség, és megkeresztelkedik, nem másokért, nem anyagi javakért (*mosolyog*), hanem az Úr Jézus Krisztusért.

- *Van, aki azért keresztelkedik meg?*

- Hát lehet, én nem tudom. Ezt most nem tudom, ki miért keresztelkedik, de az igazi keresztség az, hogy azért keresztelkedek meg, mert az Úr Jézusért keresztelkedek meg, mert Ő a kereszten meghalt, szenvedett, és hogyha Ő ezt megtette érttem, akkor én is át akarom adni magamot, hogy keresztelkedjek meg. Hogy legyek az Ő oldalán is. Neki szolgáljak, mert méltó erre.

7. Az alámerítés után a közönség részéről felhangzó ének szövege: *Halleluja*

Halleluja, halleluja,
halleluja, halleluja,
Halleluja, halleluja,
Halleluja Jézusnak.

8. Nyárádszereda - a település elhelyezkedése

Forrás: *Térképadatok. Google 2014.* <http://www.google.hu/maps> (2014-04-15).

9. Összefoglaló táblázat az adatközlőkről

Ssz.	Monogram	Életkor / Nem	Foglalkozás	A keresztség dátuma	Előző vallásfelekezet/ adventista háttér	Megjegyzések
1.	B. Zs.	32/N	háztartásbeli	2007. június 24. (vasárnap)	adventista család	
2.	Sz. L.	25/F	egészségügyi asszisztens	2009. július 26. (vasárnap)	református	édesanyja gyerekkorában adventista lett
3.	N. D.	63/F	nyugdíjas	2013. június 29. (szombat)	református	szülei 14 éves korában adventisták lettek
4.	N. M.	61/N	nyugdíjas	2013. június 29. (szombat)	adventista	fiatal korában már megkeresztelkedett, de a más felekezetével között házassága miatt kizárták a közösségből
5.	Sz. N.	23/F	építkezésben dolgozó	2009. július 26. (vasárnap)	adventista anya	
6.	G. Cs.	49/F	bádogos	2013. június 29. (szombat)	református	első keresztsége 1999-ben történt meg, de egy családi probléma következtében 2009- ben kizárták a gyülekezetből

A keresztség dátumára vonatkozó forrás: *Tagság nyilvántartása. Nyárádszeredai gyülekezet.*

10. Az adventista egyház hivatalos logója

Az egyház hivatalos logója négy fontos részből áll: a földgömb, három lángnyelv, amely körbefogja a földet, egy nyitott könyv, illetve egy kereszt szerepel rajta, amelyek mind szimbolikus értelmezéssel rendelkeznek. A *földgömb* – amely egyes ábrázolásokban nem látható, és pusztán a lángok formájából sejthető – a bolygó összes lakóját jelenti, akiknek meg kell ismerniük a Jézus Krisztus második eljövételéről szóló hírt. A *hármass lángok* körbefonják a földgömböt, amely egy bibliai szövegrészletre, illetőleg az abban található tanításra és jövődőlésre utal. A Szentírás apokaliptikus könyve, a Jelenések könyve 13. fejezetében három angyal tűnik fel, akik három üzenetet közvetítenek az emberiségnek – őket, valamint az általuk képviselt kijelentéseket és felhívásokat jelképezi a három lángnyelv. A lángok iránya folyamatos felfelé irányultságot mutat, amely a feltámadást, illetve a mennybemenetelt vetíti elő. A *nyitott könyv* nem meglepő módon a Biblia, amely – elhelyezkedéséből adódóan is – a lógó alapján (így az adventista hitét is) képezi, teljesen nyitott formában: ez „Isten Igéjének teljes elfogadását jelenti”. A *kereszt* szimbolikája keresztény közegekben ismert már: ebben az esetben a középpontban foglal helyet, és Jézus Krisztus áldozatát hangsúlyozza, amely az üdvösség forrása.

Források:

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea. <http://www.adventist.ro/index/despre-noi/nume-misiune-valori.html> (2014-01-19)

Hetednap Adventista Egyház Magyar Uniójának Honlapja. http://huc.adventista.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26 (2014-01-19).

10. Nyárádszeredai felekezeti statisztikája (1992)

Ortodox: 157
Görög katolikus: 11
Római katolikus: 799
Református: 2315
Evangélikus: 3
Unitárius: 259
Adventista: 204
Egyéb (Baptista, Jehova tanú): 358

Forrás: Varga E. Árpád: *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája. Népszámlálási adatok . 1850-1992 között.* 68. <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erdstat/msfel.pdf> (2014-04-16).

11. A bizottsági, valamint a gyülekezeti kikérdezésen elhangzó kérdések listája az adatközlők narratíváiban

- „Hiszem-e azt, hogy a testem a Szentlélek temploma, és hogy azt meg kell őriznem a káros szokásoktól, például az alkohol, a cigaretta. S tiltakozok ezeknek a fogyasztásától, terjesztésétől?” (Sz. L.)
- „Kell tartózkodjunk a káros eledelektől, amiket a Biblia is tanít, hogy nem szabad.” (G. Cs.)
- „Én fel kell azt vállaljam, hogy például szeszesital fogyasztása.” (B. Zs.)
- „Elismerem, hogy a Jóisten teremtette a mindent, hat napot át?” (G. Cs.)
- „Elismerem azt, hogy a Szentháromságot, hogy az Atya, Fiú s a Szentlélek?” (G. Cs.)
- „Akkor a szombat megtartása, hogy hat napon át teremtette a Jóisten az eget és a földet és mindent, és a hetedik napon megáldotta, megszentelte.” (G. Cs.)
- „A tizedet fontos, hogy adjuk meg a keresetünknek a tizedét.” (G. Cs.)
- „El kell ismerni, hogy Jézus Krisztus a mi közbenjárónk a mennyi szentek szentjében.” (G. Cs.)
- „Hogyan kell Úrvacsorát venni, hogyan kell készülni?” (G. Cs.)
- „Én fel kell azt vállaljam, hogy (...) más egyházból vagy más felekezetből való társat... vagy feleségül menni más felekezetűhöz.” (B. Zs.)
- „Mi a véleményünk a halottak állapotáról?” (N. M.)

Függelék

1. kép

N. M. alámerítése

Nyárádszereda, 2013. június 29.

A felvételt készítette: Szabó Csaba

2. kép

A liminális személyek fehér egyenruhája

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Cserei Zoltán

3. kép

A szószéken levők és a lelkész prédikáció közben

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Cserei Irma-Hajnalka

4. kép

A keresztelendők számára felhangzó ének: *Ha vérpiros a bűnöd, fehér léssen, mint a hó*

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Gagyai Zsolt

5. kép

A liminális személy szavakat mond
alámerítése előtt

Nyárádszereda, 2009. július. 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

6. kép

A Jel nevű együttes énekel Sz. L. és Sz. N. keresztségén

Nyárádszereda, 2009. július 26.

7. kép

Az ifjúsági kórus énekel B. Zs. keresztségén: *Mikor vizen mégy át, én veled vagyok*
Nyárádszereda, 2007. június. 24.

A felvételt készítette: Gagy Zsolt

8. kép

A hallgatóság egyik megkeresztelt tagja
mond verset Sz. L. és Sz. N.
keresztségén

Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

9. kép

A lelkész *odaszentelő imát* mond a liminális személyekért az alámerítés előtt
Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-Hajnalka

10. kép

A lelkész és a liminális személy az
alámerítést megelőző pillanatokban
Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

11. kép

A neofita alámerítése után átöltözve
mond szavaltat

Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

12. kép

A karzaton lévő gyülekezeti kórus énekel az átöltözés alatt

Nyárádszereda, 2007. július 24.

A felvételt készítette: Gagyai Zsolt

13. kép

Az újonnan megkeresztelttel való fényképkészítés

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Cserei Irma-Hajnalka

14. kép

A neofita köszöntése a keresztséget
követően

Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Zoltán

15. kép

Csoportkép a keresztséget követő ünnepi ebéden

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Cserei Zoltán

16. kép

A barátok és ismerősök ünnepi ebéden vesznek részt

Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Cserei Irma-Hajnalka

17. kép

Sz. L. alámerítése

Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

18. kép

N. M. alámerítése

Nyárádszereda, 2013. június 29.

A felvételt készítette: Szabó Csaba

19. kép

A neofiták átöltözve, az alámerítést követően
Nyárádszereda, 2013. június 29.
A felvételt készítette: Szabó Géza

20. kép

A keresztelendők a gyülekezet előtti kikérdezése
Nyárádszereda, 2013. június 29.
A felvételt készítette: Szabó Géza

21. kép

Sz. N. alámerítése

Nyárádszereda, 2009. július 26.

A felvételt készítette: Cserei Irma-
Hajnalka

22. kép

Keresztelő medence egy ókeresztény templomban (Olaszország, Grado)

Forrás: *Ókeresztény emlékek nyomában*. <http://www.martinus.hu/hirek/2169/okereszteny-emlekek-nyomaban> (2014-06-19).

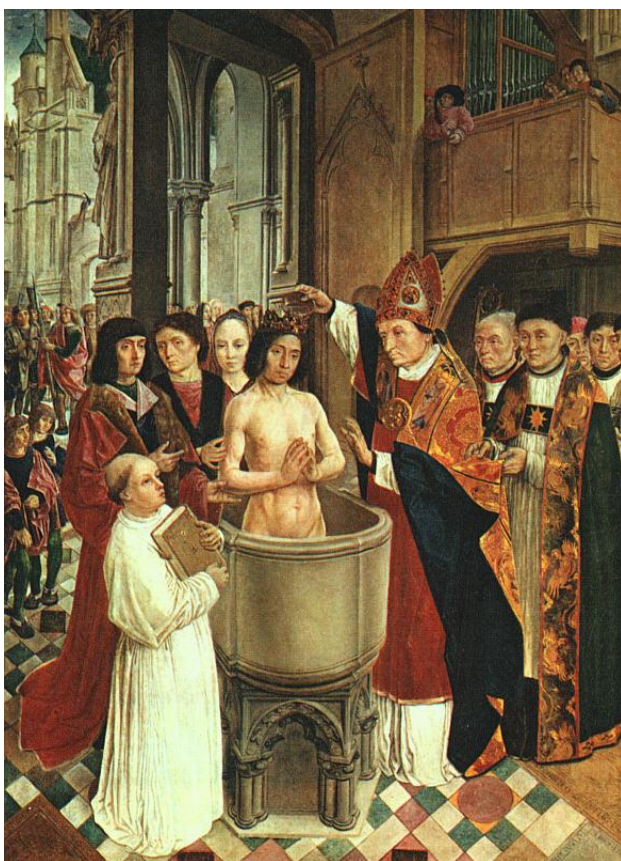
23. kép

Bening Simon: Beatty Rosary (1530)

Forrás: *Web Gallery of Art*. <http://www.wga.hu/index1.html> (2014-05-21).

24. kép

Master of Saint Gilles: The Baptism of Clovis (1500)

Forrás: *Web Gallery of Art*.

<http://www.wga.hu/index1.html> (2014-05-21)

25. kép

Ndembu gyerekek a liminális fázisban.
Forrás: Turner, Victor 2002.

26. kép

A liminális személyek énekelnek a rítus keretében: *Itt vagyok most, jó Uram*
Nyárádszereda, 2007. június 24.
A felvételt készítette: Gagyí Zsolt

27. kép

A diakónus (bal sarok) előkészíti a keresztelendő számára a lepedőt
Nyárádszereda, 2007. június 24.

A felvételt készítette: Gagyi Zsolt

28. kép

G. Cs. keresztsége

Nyárádszereda, 2013. június 29.

A felvételt készítette: Szabó Géza

Bibliográfia

ADAMIKNÉ Jászó Anna

2006 *Az olvasás múltja és jelene. Az olvasás grammatikai, pragmatikai és retorikai megközelítésben.* Trezor Kiadó, Budapest.

BAGDY Emőke

2008 *Pszichofitness.* Animula Kft, Budapest.

BÁRTH Dániel

2005 *Esküvő, keresztelő, avatás.* Egyház és népi kultúra a kora újkori Magyarországon. MTA–ELTE Folklór Szövegelemzési Kutatócsoport, Budapest.

A Biblia könyveinek rövidítése.

http://hittan.csodaidok.hu/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=40
(2014-06-24).

CLIFFORD, James

1997 Az etnográfia allegóriáiról. In Thomka Beáta (szerk.): *Az irodalom elméletei III.* Jelenkor Kiadó, Pécs. 151–180.

DEMETER Éva

2003 Változatok egy megtéréstörténetre. In: Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Lenyomatok 2.* Fiatal kutatók a népi kultúráról. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár 63–78.

2007 Egyetemi hallgatók megtérés-történetei. In: S. Lackovits Emőke–Mészáros Veronika (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében* 6. II. Székely Nemzeti Múzeum – Veszprém Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy – Veszprém. 265–284.

DERRIDA Jacques

2004 Az idegen kérdése: az idegentől jött. In Biczó Gábor (szerk.): *Az idegen. Variációk Simmeltől Derridáig.* Csokonai Kiadó, Debreczen. 11–29.

ELIADE, Mircea

1999 *Misztikus születések.* Európa Könyvkiadó, Budapest.

FAZAKAS Orsolya

2010 *Megtéréstörténet és identitás. Történetek a hitelétről.* BBTE, Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék, Kolozsvár, magiszteri dolgozat. Irányító: Keszeg Vilmos.

FISH, Stanley

1997 Bizonyítás vagy meggyőzés: a kritikai tevékenység két modellje. In Thomka Beáta (szerk.): *Az irodalom elméletei III*. Jelenkor Kiadó, Pécs. 5–26.

FOSZTÓ László

2007 A megtérés kommunikációja: gondolatok a vallási változásról pünkösddizmusra tért románok kapcsán. *Erdélyi Társadalom V. 1.* 23–50.

http://erdelyitarsadalom.adatbank.transindex.ro/pdfdok/et9_tanulmany_2.pdf (2014-04-18).

HALL, Edward Twitchell

1980 *Rejtett dimenziók*. Gondolat Kiadó, Budapest.

http://www.lelkititkaink.hu/rejtett_dimenziok.html (2014-06-05) vagy
petersoft.hu/mernoktanari/Szociologia/Szociálpszichológia%20tételek.doc (2014-06-05).

Hetednapi Adventista Egyház Magyar Uniójának Honlapja.

http://huc.adventista.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26 (2014-01-19).

HYMES, Dell Hathaway

1973 A nyelv a társadalomban. In Szépe György (szerk.): *A nyelvtudomány ma*. Gondolat Kiadó, Budapest, 485–505.

1975 A beszélés néprajza. In: Pap Mária – Szépe György (vál., szerk.): *Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások*. Gondolat Kiadó, Budapest, 91–146.

2001 A nyelv és a társadalmi élet kölcsönhatásának vizsgálata. Alapvető fogalmak. In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (vál. és szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés I-II*. Osiris Kiadó, Budapest, 458–495.

KÁROLI Gáspár (ford.)

1990 *Szent Biblia*. Romanian Bible Society, h.n.

A Katolikus Egyház Katekizmusa. <http://www.katolikus.hu/katek/kek01210.html#N1> (2014-02-16).

KESZEG Vilmos

2002 Egy látomás. Az esemény, a reprezentáció és az ítélkezés. In Uő: *Homo narrans. Emberek, történetek és kontextusok*. Komp-Press, Kolozsvár, 28–59.

KISS Dénes

2001 Egy hetednapos adventista közösség kialakulása. A vallási konverziót befolyásoló tényezők. *WEB*, 2001/6. 54–65.

LŐRINCZI Tünde 2012. *Vallásos közösségek a Hargita megyei Kőröspatakon*. Cigány–magyar kapcsolatok alakulása a vallási hovatartozás tükrében. Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék, Kolozsvár, doktori disszertáció.

Magyar Néprajzi Lexikon.

1977–1982. Budapest, Akadémiai Kiadó. <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/1-577.html> (2013-11-21).

MOLDOVÁN Vilmos

1995 *Bibliai tantételek kézikönyve*. Kiadja a H. N. Ü. Adventista Egyház, Kolozsvár.

M. NÁDASDI Mária

1998 Az oktatás szervezési módjai és munkaformái. In Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 368–391.

Ókeresztény emlékek nyomában. <http://www.martinus.hu/hirek/2169/okereszteny-emlekek-nyomaban> (2014-06-19).

PALÁDI-KOVÁCS Attila

1988–2002 *Magyar Néprajz*. Akadémiai Kiadó, Budapest. <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/350.html> (2014-04-15).

PÁL József - ÚJVÁRI Edit

2001 *Szimbólumtár*. Balassi Kiadó, Budapest. http://www.balassikiado.hu/BB/netre/Net_szimbolum/szimbolumszotar.htm#v (2014-04-17).

PETI Lehel

2012 Látomások, vallási megtérés és megszállottság. Kommunikáció a transzcendenssel egy erdélyi faluban. In: Pócs Éva (szerk.): *Szent helyek, ünnepek, szent szövegek. Tanulmányok a romániai magyarság vallási életéből*. L'Harmattan – PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, h. n, 13–74.

POZSONY Ferenc

2006 *Erdélyi népszokások*. Egyetemi jegyzet. KJNT–BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék, Kolozsvár.

ROSENWALD, Michael

2014 Serious reading takes a hit from online scanning and skimming, researchers say. In *The Washington Post*. http://www.washingtonpost.com/local/serious-reading-takes-a-hit-from-online-scanning-and-skimming-researchers-say/2014/04/06/088028d2-b5d2-11e3-b899-20667de76985_story.html (2014-06-20).

SIMON Zoltán 2006. „Szappan és víz”. A karácsonyfalvi cigányság vallásos életének vizsgálata A Hetedik Napot Ünneplő Adventista Egyház térnyerésének tükrében. In Heinz et al. (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Szigeti Jenő 70. születésnapjára*. k. n., Miskolc.

SZATMÁRI Dóra

2013 *Érzelmek és a memória*. http://prezi.com/p0k850atp_zo/erzelmek-es-a-memoria/ (2014-06-23).

Szent Ágoston vallomásai.

397–398 Kilencedik Könyv, VI. fejezet. <http://mek.niif.hu/04100/04187/04187.htm#136> (2013-11-17).

SZIGETI Jenő

1985 *Fejezetek a H.N. Adventista Egyház magyarországi történetéből*. A H.N. Adventista Egyház Gyülekezeti Munkásképző és Speciális Tanfolyama. (kézirat). http://www.kisegyhazkutato.hu/dokumentumok/Egyhaztortenelmi_konyvek/Szigeti_Jeno_Fejezetek_a_HN_Adventista_Egyhaz_magyarorszag_i_tortenetebol.pdf (2014-01-19).

é.n. *Publikációs jegyzék*.

<http://atf.adventista.hu/?wpdmact=process&did=NTAuaG90bGluaw==> (2014-06-22).

SZILÁGYI N. Sándor

2003 *Mi-Egy-Más. Közéleti írások*. Katola könyvkiadó, Kolozsvár. <http://adatbank.transindex.ro/cedula.php?kod=41> (2014-04-17).

SZILVÁSI József (szerk.)

1997 *A hetedik napot ünneplő adventisták hitelvei*. Advent Kiadó, Budapest.

TURNER, Victor

2002 *A rituális folyamat*. Osiris Kiadó, Budapest.

1977 Átmenetek, határok és szegénység: a communitas vallási szimbólumai. In Paul Bohamann – Mark Glazer (szerk.): *Mérföldkövek a kulturális antropológiában*. Panem Kft, Budapest. 473–711. o. (eredeti: 1974 *Dramas, Fields, and Metaphors*. Symbolic Action in Human Society. Cornell University Press, Ithaca–London.)

VARGA E. Árpád

1992 *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája. Népszámlálási adatok. 1850-1992 között*.
<http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erdstat/msfel.pdf> (2014-04-16).

VEREBÉLYI Kincső

2005 *Szokásvilág*. DE Néprajzi Tanszék, Debrecen.

Web Gallery of Art. <http://www.wga.hu/index1.html> (2014-05-21).